

Milliyet
YAYINLARI
MİZAH

ŞAHANE GEZİ

manfred schmidt

ŞAHANE GEZİ
Manfred SCHMIDT

MİLLİYET YAYIN LTD. ŞTİ. YAYINLARI

Mizah Dizisi : 19

Yayın hakkı (Copyright) Milliyet Yayın Ltd. Şti.

Kapak resmi : Bedri Koraman

Birinci baskı : Aralık 1974

Bu kitap SÜMER MATBAASI'nda dizilip basılmıştır

MANFRED SCHMIDT

ŞAHANE GEZİ

Türkçesi :

Çiğdem BOZDOĞAN

Milliyet
YAYINLARI

HER YIL, daha bahar gelir gelmez, elli ile altmış yaş arasındaki erkekler, doktorların kurnazca 'bahar yorgunluğu' olarak adlandırdıkları sıcak basma, terleme belirtilerini fazlasıyla, hatta rahatsız edici şekilde sezerler. Bende, böyle şiddetli bir yorgunluğun sonucu olarak, dinlenme ve gençleşme isteği doğdu.

Resimli dergiler, görüş açısı dar okuyucuya içine ve operasyon dünyasından ayrıntılı, resimli bilgiler verdiğinden beri, her insanın içinde, onu iyileştirmeyi amaçlayan gizli bir doktor yaşıyor. Bir arkadaş topluluğunda, sağlık sorunlarımdan söz açtığımda, bana öylesine değişik kürler öğütlendi ki, ünleri yaygın, fakat çalışma yöntemleri ayrı üç 'dinlenme evi'nde, bir hafta sonu geçirmeye karar verdim. Ancak bundan sonra bahar yorgunluğumu nasıl giderebileceğim konusunda kesin yargıya varabilecektim.

İlk durak: Wörishofen, bize arpa kahvesinin ve soğuk duşların vücuda yararlı olduğunu öğreten er-

ŞAHANE GEZİ

demli rahip Sabastian Kneipp'ın kür merkezinin bulunduğu yer. Eğer sağlığım yerinde olsa, kahveyi de, duşu da kesinlikle reddederdim.

Kalacak yer aradığım sırada, bir evin kapısında asılı levha beni şaşkına çevirdi:

«KİRALIK ODALAR, TÜM KULLANMALARLA!»

Pansiyoncu kadının hoşgörüsü söz konusu değil. Bu levha, evde uygulanması mümkün Kneipp duş yöntemlerinin bir kanıtıydı. Wörişhofen kür merkezinin özel dilinde, her hastaya ayrı bir sistem gereğince uygulanan duşlar «kullanma» olarak adlandırılıyor. (Tabii hastalar en soğuk duşu, hafta sonunda kür hesabını gördükleri zaman yapıyorlar.)

Sembolü ibrik olan bir otelde, «tüm kullanmalı» bir oda kiraladım. En kısa sürede birkaç deneme duşu almak istediğimi bildirince, odacı çocuğun verdiği karşılık beni gerçekten şaşırttı:

— Olanaksız. Duş programının banyo doktorumuz tarafından saptanması gerek. Doktorumuz ise maalesef hasta.

Özel bakıma ihtiyacım olduğunu ileri sürerek, hasta olmayan bir doktor adresi istedim. Odacı çocuk birkaç yere telefon ettiği sırada rahip Kneipp'in yağlıboya tablosu sağ duvardan; alçı maskı sol duvardan, bronz büstü ise bir kaidenin üstünden hoşnutlukla beni süzüyordu. Wörişhofen'deki her odada, kenti zenginleştiren ve yükselten bu aziz kişi işte böylece anılıyordu.

Sonunda, o anki sağlık durumu elverişli bir doktor bulunabildi. Adam bir Kneipp portresinin altında

oturuyordu. Bu yüzden, bana Kneipp kürü verip vermeyeceğine dair sorum tamamen anlamsızdı. Tabii, isteğim olumlu karşılandı ve reçeteme şöyle yazıldı: K.K. (Kneipp kürleri uygulanabilir.) Sonra başka bir reçeteye ertesi sabah için bir diz duşu ve beden masajı yazdı. Yatmadan önce, bu reçeteyi bulduğum otelin duş yöneticisine vermem gerekiyordu.

Akşam karanlığında sağlık arayanlar için, her noktasında en yakın eczaneye yarım dakika uzaklıkta olmak gibi bir yararı olan hayat dolu kür kentinin sokaklarında dolardım.

Eczanelerde reçetesiz olarak da Kneipp ilâçları alınabiliyordu. Bunların arasında kalbi güçlendiren ilâçlardan tutun da, kilo kaybetmeyi sağlayan ve aslında basit bir müshilden başka bir şey olmayan «Wörisetten» tabletlerine kadar her çeşit ilâç bulmak mümkündü.

Bir eczacının anlattığına göre, Kneipp marka ilâçlar dışında öbür ilâçların da satışları gayet iyiymiş. En fazla arananlar ise uyku ilâçları oluyormuş. Çünkü Kneipp kürleri kişiyi öylesine dinçleştiriyormuş ki, bunların arkasından biraz sakinleşmek için, bir uyku ilâcı almak gereği duyuluyormuş.

Kür merkezi alanın ortasında, bir kaide üstünde Kneipp'ın gerçek ölçülerine uygun bir heykeli duruyordu. Yüzünde, çevresini yönetirmiş duygusu veren bir ifade seziliyordu. Parlayan bakışlarını, canlılık fışkıran otellere ve dışındaki fresklerde duş alan bir hastayla su içinde bir hastanın canlandırıldığı Wörishofen bankasına dikmişti. Bankanın da Kneipp'a minnet duyduğu muhakkaktı.

Pek çok dükkânda, hastalara Kneipp-sandalet-

leri sunuluyordu; hatta bunlardan bazılarında ek olarak «nasır giderici rende»ler bile vardı. Yemek meraklıları için tabanları şekerlemelerle doldurulmuş sandaletler de bulunabiliyordu. Ancak bunları ayakkabı dükkânlarında değil, pastanelerde aramak gerekiyordu. Şekerleme tabanlar sevilen bir Wörishofen anısıydı.

Dünyanın hiç bir yerinde kür merkezlerindeki kitapçıların vitrinlerindeki kadar tıp kitabına rastlamadım. Kapaklardaki rengârenk resimler insanın iç organlarını, renkli dolaşım sistemini gösteriyorlardı. O ana kadar hasta olduğuna inanmak istemeyen en inatçı kişinin bile, burada kuşkuya kapılmaması olanaksızdı.

Akşam yemeğinde şef garson listeyi uzattığında, alışkanlığım gereği ilk olarak o günkü spezialiteleri inceledim. Ve et yemeklerinin hemen altındaki satırda aradığımı buldum: «Ciğer ve safra...DM 4,65.» Bu karışım benim için tamamen yeniydi. Hemen ısmarladım. Ama bir süre sonra gelen tabakta ne ciğer ne de safra vardı. Bu, ciğerinden ya da safrasından rahatsız olanların yemesi için hazırlanmış bir perhiz yemeğiydi. Tabii geri çevirmek zorunda kaldım.

O gece oldukça erken saatte odama çekildim ve hemen ışıkları söndürdüm. Çünkü, bu kür merkezindeki otelin duvar kâğıtları, perdeler ve möblelerin yüzleri hep aynıydı ve klasik harabeleri canlandırıyordu. Bahar yorgunluğu geçiren kuşkucu bir hastanın üstünde, yıkık sütunlar görmek ne gibi bir şok etkisi yapardı, onu bilemiyorum.

Sabaha karşı beş buçukta en derin uykumdan

ŞAHANE GEZİ

Wörishofen otelinin lüks salonundaki ufak havuz sosyetik kişilere huzur kaçırıcı, yağmurlu havalarda bile, bakımlı bir oturma odası rahatlığında ayaklarını ıslatma olanağı sağlar.

uyandırıldım. Kapıdan içeri, altında ayakları bulunan, uzun beyaz bir muşamba önlük giriyordu. Gözlerimi oğuşturup lambayı açtığımda banyo yöneticisinin elinde bir kova su bana doğru ilerlediğini gördüm. Bu arada pijamam çıkarılmıştı. Çıplak bed-

nim buz gibi soğuk suyla ıslatıldı. Kurulanıma ise izin verilmedi ve vücuduma yapışan pijamalarım, titreye titreye yatağımın içine girmek zorunda kaldım. Diz düşünü almak üzere iki saat sonra banyo odalarında bulunmam gerektiğini söyleyerek beyaz önlük kayboldu. Bu süre boyunca ben de, kanımda ölenmesi olanaksız zatülcemp tehlikesi içinde yatağımda uykusuz yattım.

Sabahın erken saatlarında kür otelinde büyük hareket vardı. Koridor boyunca sıralanmış kabinlerin önünde, bornozlu kadın ve erkekler oturmuş, hastalıklardan söz ediyor, duşlarını bekliyorlardı.

Onların yanına yerleşerek, tehlikeli hastalık belirtilerini dinlemeye koyuldum. Biraz derin düşününce, o belirtilerin hepsi bende vardı.

Duş odalarından insan boyu kadar bir fayans duvarla ayrılmıştık. Duvarın arkasında çalışmalar sürüyordu. Şiddetli su seslerinin arasında arada sırada zayıf bir kadın sesi duyuluyordu:

— Sayın vali, bugün size tamamen soyun... Hem alttan hem üstten duş alacaksınız.

Ve hemen sonra:

— Sayın direktör, şiddetli bir soğuk şimşekten sonra karnınızı siz bile tanımayacaksınız.

Kneipp kürlerine yeni gelen bir kişi için bu cümleler şaşırtıcıydı; ama komşum beni aydınlattı. «Şimşek» tazyikli bir hortumdan bir anda su fışkırtılması, «banyo» ise duş şeklinde su fışkırtılmasıydı.

Sonunda pembe giysili bir masör tarafından içeri çağrıldım ve sırtımı dönerek, mermer bir taşın üstüne çıkmaya mecbur edildim. Kendimi, dizlerimin bulunduğu bölgeye, fışkırtılacak soğuk bir suya ha-

zırlamıştım. Böylesine beklerken arkamdan bir kadının sanki bir kaynak lambasını dizlerimde gezdirmesi tek kelimeyle korkunçtu. Arkadan bacağıma kaynar su fışkırtıldığı andaki sezgilerim bunlardı. Daha sonra aynı şeyi önden de tekrarlayan masör, suyun ancak 33 derece olduğuna yemin etti. Oysa 100 derece olduğuna kalıbımı basabilirdim. Dizlerimde henüz pişirilmiş istakozların hissettiği gibi bir acı vardı.

Derin bir soluk almam emrinden sonra **ikinci bir** kaynar su banyosu beklemeye koyuldum. Fakat bu kez aynı hortumdan fışkıran buz gibi su ile, dizlerimin tamamen kesildiğini sandım.

Thermal-şokundan sonra duşçu masör ayaklarımı uzatmamı söyledi. Gıdıklanmak korkusu içinde isteğini yerine getirdim. Fakat ayak tabanlarıma yalnızca soğuk bir su sıkıldı.

Meraklanmıştım. Pembe şeytana kaç çeşit duş olduğunu sordum.

— Bir sürü, dedi. Kür doktorları, tıp dergilerine geçmek için durmadan yenilerini buluyorlar. Ben buna karşıyım. Çünkü böylece Kneipp öğretisinin suyu çıkmış oluyor.

Her yanda hortumlardan, ibriklerden, duşlardan ve küvetlerden sular fışkırıyordu.

«Bu kalbi kuvvetlendirmek için bir antrenmandı» sözlerinden sonra serbest bırakıldım.

Kalp kuvvetlendirici kürden kurtulunca Kneipp'ın orijinal ibriğinin, hortumundan bir parçanın, (on beş santim uzunluğunda), çaydanlığının ve kahve fincanının cam altında sergilendiği Kneipp müzesini gezdim. Bu güzel yapıtların üstünde, ilk su kürlerinin

yapıldığı rahip evi hamamı konuklarının rahibe armağan ettikleri bir tabela asılıydı. Tabelada şöyle yazılıydı: .

**«Çok yaşa sen, sevgili ufak hamamımız,
Sende kavuştuğumuz tüm iyilikler için binlerce
teşekkür.»**

Her halde o zamanlar böylesine sıcak banyolar yoktu.

Kür merkezinin yakınında kelimesi kelimesine not aldığım bir başka levha asılıydı:

«Burada bulunduğumuz sırada benim konuşma saatlerimi kaçırmayınız. Kuruluşumuz, sizleri beklediğinizden çok hoşnut edecektir. Hastalık kuşklarınız, kişisel ve meslekî sorunlarımız, ekonomik durumunuzdaki değişmeler ve diğer gereksinmelerinize anlayışla çare bulunacaktır.

Bayan A. Rudolf»

Böylesine geniş bir teşhis alanı hiç bir doktorda bulunmaz. Kişisel sorunlarımı öğrenmek üzere Bayan Rudolf'u ziyaret etmeyi gerçekten isterdim. Fakat bu kısa hafta sonunda uğramam gereken iki kür merkezi daha olduğu için Wörishofen'le vedalaşmak zorundaydım. Ayrılmadan önce, bir duş uzmanından banyoları evde yapmanın mümkün olup olmadığını sordum. Bunun çok tehlikeli olacağını söyledi. Ama sanırım, evde uygulanacak bir duş sisteminin Kneipp kür merkezi için çok tehlikeli olabileceğini belirtmek istemişti.

İkinci durak; Gamisch ve Mittenwald arasında

ormanların ortasında bulunan Elmau sarayı. Verilen bilgiye göre, burada kişiye müzik, doğa, dans, sohbet ve sessizlik gibi bir dizi etkileyici güç ile de benzer-siz bir dinlenme sunuluyordu.

Elmau sarayında hâlâ, kişinin ruh sağlığı için bu şahane kür sistemini bulan Johannes Müller'in ruhu hâkimdir. Yüzyıl başlarında «dostluğu geliştirme» diye çevresine geniş bir arkadaş grubu toplayan Müller'in amacına bugün ancak «yalnızlıktan kurtulma» adı verilebilir. Onun sık sık tekrarladığı «Güven, ver, neşelen,» cümlesi bugün bile çeşitli yorumlara yol açmaktadır.

Müller büyük bir adam olmalıydı. Kendisini seven Kontes Waldersee'ye (1916-1918 yılları arasında), öğretilmesine bağlı kişileri çevresine toplayabilmesi için iki yüz odalı Elmau sarayını yaptırtmayı başarmıştı. Müller'in açıklamasına göre bu buluşmaların nedeni, «Çocukluğun ve böylece ruh sağlığının» yeniden kazanılmasıydı.

Yukarıdaki bilgiyi, Elmau'yu anlatan dergilerden okudum. Aynı dergilerde Elmau'da kişinin ben-cillikten ve megalomaniden kurtularak; «biz» düşüncesi kazanacağı da yazılıydı.

Yüksek fiyatlı arabalarla dolu olan park yeri, ekonomik yönden kalkınmış çevrelerde, çocuklaşmak isteğinin yaygın olduğunu gösteriyordu. Lüks salon-da ise, yaşları gereği tabii çocuklaşmaya çok yaklaşmış pek çok kür ziyaretçisiyle karşılaştım.

Müller'in bronz heykeli önünde, ufak tefek, zarif bir hanım tarafından karşılandım. Beni Alp'lere bakan son derece lüks döşenmiş bir odaya götürerek, buranın âdetlerini açıkladı. Her gün, değişen masa

düzenindeki yeri almak şarttı. Masada her gün bir başkasının yanında oturmakla daha dostça bir atmosfer kazanılacağı fikri Müller'indi.

Büyük yemek salonunda iki yüz kadar hasta, on dört kişilik masalarda oturuyorlardı. Güzel, sevimli, yaşları on sekizle yirmi arasında değişen bir düzine genç kız, kendilerinden iki ile dört defa yaşlı olan bu adamlara servis yapıyorlardı. Dostça davranmış olmak ve insancıl ilişkileri artırmak düşüncesiyle yanımda oturan yaşlı bayana sordum:

— Johannes Müller'in gerçek amacı ne olabilir acaba?

Kısaca düşündükten sonra karşılık verdi:

— Oh, çok şakacısınız! Her halde neşeli bir yaşıntısı olsun istiyordu.

Daha sonra bu genç kızların, konuklarla aynı haklara sahip, iyi aile kızları olduklarını ve yardımcı olarak burada bulunduklarını öğrendim.

Yardımcılar ile sömine başında sohbet etmek, (tabii ufak tefek bayanın sıkı gözetimi altında) onları dansa ya da bir gezintiye davet etmek, birlikte saraydan yüz metre uzaklıktaki 'Al Camino' gece kulübüne gitmek, mum ışığında hoşça vakit geçirmek serbestti. Müller'in «Güven, ver, neselen.» sözü, bu açıklamalardan sonra bana psikolojik bir kür için gerçekten ideal geldi.

Anlatıldığına göre kızlar, burada hiç bir ailenin evinde veremeyeceği bir hayat dersi alıyorlarmış. Yaşları oldukça gecek konukların arasında, genç kızlara konuşmada olsun, bazı ufak eğlencelerde olsun değerli bilgiler veren bazı tecrübeli kişiler bulunuyordu. Yardımcılar personel değil, Müller anlamında

dostlardı. Konuklar da, onlardan hoşlanıyordu; çünkü bu yardımcılara bahşış verilmiyordu. Tüm ismarlamalar ve istekler, hemen parasız yerine getiriliyor; bunun karşılığında yalnızca haftada bir kez ödenmesi gereken ufak hesap pusulaları imzalanıyordu.

Akşam yemeğinden sonra şömineli salona geçtim. Buradaki büyük bir masanın üstüne çeşitli dergiler konulmuştu. «Elmau arkadaş topluluğuna mektuplar» adlı dergiler dışında, «Enerji», «Teknik», «Sunî madde ve plastik» ve «Merkez bankası raporu» gibi ciddî dergiler de vardı. Bunlarla, Müller kürü arasındaki ilişkiyi bulmak için, epeyce düşünmek gerekiyordu.

Okumaktan vazgeçerek, ünlü Elmau danslı gecelerinden birinin daha yapıldığı büyük dans salonuna geçtim.

Bin çiftte yetecek büyüklükteki pistte, kırk çift dansa benzer hareketler yapıyorlardı. Quadril, polka, vals gibi hızlı dansların dışındaki danslara izin verilmiyordu. Bu da, dansı en etkili bir kür metodu olarak adlandıran Müller'in buluşuydu. Yazılarından birinde şöyle bir satır vardı: «Dans sırasında kalp atışları ve solumalar ile, müzik ve çiftin kendisi arasında esrarlı bir bağlantı gerçekleşir.»

Maalesef tek bir piyanistin çaldığı melodiler, kulağa hoş bir müzik sesinden çok bir jimnastik dersi müziği gibi geliyordu. Bu arada optik görüntünün cesaret kırıcı olduğunu da itiraf etmeliyim. Müller geleneğine uygun biçimde, baylar ve bayanlar idman ayakkabıları giymişlerdi. Göze çirkin görünen bu kadarla da kalmıyordu. Balo giysisi olarak kadınlar uzun tuvaletler giyerken, erkeklerin koyu renk

bir pantolon ve beyaz yakası açık bir gömlekle yetinmeleri, ceketsiz olmaları gerekiyordu. Sanki bir golf kulübü üyeleri, kadınların verdiği bir baloya gelmişlerdi.

Ertesi sabah dışarı çıktığımda, tüm odaların kapılarında rengârenk paketli şekerlemeler, Pikkolo şampanyaları ve kitaplar asılıydı. Yalnızca benim kapı mandalım boştu. Saray ailesinden kovulmuş gibi hissediyordum kendimi. O anda merdivenlerde tatlı genç kız seslerinin söylediği bir melodi duyuldu: «Von den blauen Hügeln-reitet Gefahr ins Land» (Mavi tepelerden-ülkeye tehlike iniyor.) Müller yardımcıları, konukları pazar sabahları bu tatlı şarkı ile uyandırıyorlardı. Sonra da her konunun hafta sonunda ufak bir teşekkür olarak kapısına astığı paketleri topluyorlardı. Bir günlük ziyaretle yetinip Elmau'dan ayrılırken şu sözlerle karşılaştım:

— Elmau'nun havasını bir günde hissetmeniz olanaksız. Bunun için en azından iki hafta kalmalısınız.

Hafta sonu yolculuğumun son durağı, yukarı Bavyera göllerinden birinin kıyısındaki üçüncü bir kür merkeziydi. Bölgedeki değişik iklim koşullarına rağmen, kür merkezlerinin ortak bir yönü vardır: Gençleşme sanatoryumları... Bu değişik sistem, doktorlara, başka yerlerde yasak olan makale yazma olanağı verebiliyordu. Gittiğim yerin adını kişisel nedenlerden dolayı vermek istemiyorum. İlânlara göre adı «Bogomoletz ve diğerleri» olan bu sanatoryumlarda, doktorlar gençleşmek üzere kendilerine umutla, istekle uzatılan kalça adalelerine hayvan

ŞAHANE GEZİ

hücrelerinden yapılma gençlik iğneleri vuruyorlardı. Ve işin hiç de zevkli bir yönü yoktu.

Böyle bir sanatoryumda tek gün kalmak bile zor olduğu için yakındaki hanlardan birine yerleştim. (Perhize bağlı sanatoryumların yakınındaki lokantaların çok iyi çalıştıkları bilinen bir şeydir.)

İsli handa Bogomoletz tedavisi gören pek çok kişiye rastladım. Hepsi de arkalarına yapılan yeni efor kaynakları için övücü öyküler anlatıyorlardı. Bundan büyük yarar gördükleri inancındaydılar. Birkaç kişinin elde edilen şaşırtıcı sonuçlar hakkında anlattıkları, inanılmayacak gibi değildi. Daha önce gittiğim yerlerde olduğu gibi, burada da yalnızca kür hakkında iyi şeyler, övgüler dinledim.

Bu üçünden hangisini seçmeliydim; Kneipp'ı mı, Müller'i mi yoksa Bogomoletz'i mi? Elmau'daki Müller kürleri bana en sempatiği gibi gelmişti. Kneipp ve Bogomoletz ise; daha rahatsız olmasına karşılık tıbbi yönden güvenilir görünüyorlardı.

Uzun uzun düşündükten sonra bir karara vardım: Paris'e gidecektim.

DÜNYANIN EN GÜZEL GÖBEĞİ

ELLİ YILDAN UZUN BİR SÜRE ÖNCE öldüğü için telif hakkı ödenmesi gerekmeyen ve bu yüzden çok tutulan Fransız yazar Emile Zola, ünlü kitaplarından birinde hal yerini «Paris'in göbeği» diye tanımlar.

Aralarında benim de bulunduğum birçok kişi, burayı ciddi olarak dünyanın en güzel göbeği saymaktadır. Gerçekten hal yeri, Paris'in bir özelliğidir.

Söz konusu göbek kent trafiğini her gün birkaç saat süreyle büyük bir karışıklığa sokar, hatta durdurur. Tam merkezde bulunan hal, ancak bir modern kamyonun geçebileceği dar caddelerden oluşmaktadır.

Dünya üzerinde belki de yalnızca bu hal yerine trenle gelmek olanaksızdır. Çünkü demiryolu bağlantısı yoktur. Paris ve çevresinde yenilen her şey buraya kamyonlarla taşınır. Ancak demiryolu bağlantısı yerine hal yerinin çok daha güzel bir yanı vardır: Tam merkezinde bulunan bir dizi lokanta ve kahvehane. Burada etin taze ve güzel pişimişi yenir. Biftekler ancak çok ender durumlarda iki yüz ellî gramdan az gelirler. Bu da, Paris'te pek rastlanmayan bir olaydır.

Yıllardır Fransız hükümeti, halleri kent dışına yerleştirmeyi planlamaktadır. Ama her nedense, kim-

se bu planları önemsememiş, ciddiye almamıştır. Sonra başa de Gaulle geçti. Generalin hali kaldıramış olabileceği düşüncesi bir gecemi tamamen uykusuz geçirmeme neden oldu; fakat oraya varınca her şeyin yerinde durduğunu gördüm.

Paris'in göbeği, benzerlerinde olduğu gibi, ancak gece yarısından sonra tüm güzelliğine bürünür. Sabahın erken saatlarında, ortalama üç ile beş arasında, burada gerçek bir sınıfsız toplum -fakat asla Karl Marx'ın belirttiği anlamda değil- oluşur.

Sabahın üçünde, büyük et pazarlarının karşısındaki lokantalardan birinde boş bir masa bulabildiğim için, kendimi çok şanslı sayabilirdim. Bu lokantada yan yana farklı bakanlar ve milletvekilleri kanlı önlükleriyle hamallar, dekolte gece giysileriyle film yıldızları ve önlüklü pazarcı kadınlar oturuyordu. Arada sırada «kültürlü» kişilere, sözgelişi sanatçılara ve meslek sahiplerine de rastlanıyordu. Hepsi uykusuz bir gecenin yorgunluğunu gidermek ve başlayacak gün için kuvvet toplamak üzere, önlerine gelen domuz etlerini büyük bir iştahla yiyorlardı.

Garson kadın özel yemekleri olarak, «Le filets du gèneral Rapp»ı ögütledi. -General Rapp filetosu.

Zavallı, yıllarca çeşitli generalleri dişlemiş olduğumun, bu yüzden en adi domuz etini bile, en cins general butuna tercih edeceğimin farkında bile değildi.

Sabahın erken saatlarında Paris halindeki lokantalardan birindeki bir masayı, dünyanın en ünlü lokantalarındaki imparator localarına bile değişmem. Burada kişiye bedava olarak sunulan tablolar en usta televizyon film yapıcısının bile işine yarayabilir.

Daha masaya oturmamla birlikte kasketli, kareli ceketli biri yanıma gelerek beni hayranlık içinde süzmeye başladı. Eliyle çenemi tutup, başımı kendine çevirdi ve abarta abarta yüzümdeki çizgilerin düzgünlüğünü burnumun kusursuz biçimini ve klasik heykelleri andıran profilimi övmeye başladı. Her ne kadar kişi bunları zaten kendi biliyorsa da, yabancı bir ağızdan duymak yine de hoşuna gidiyor. Neyse, daha sonra cebinden bir resim bloku çıkaran genç adam, beş mark karşılığında portremi yapmayı önerdi. Gezginici bir ressam meslektaşımı bu Portremin yapılmasını reddettiğimde, karikatürümü yapmayı önerdi. Ama ona da karşıydım. Bunun üzerine sevgili meslektaşım, bitişik masada çok daha anlamlı bir yüz keşfetti.

Ressam arkadaş masamdan ayrılır ayrılmaz, elim boncuklar takmış boyalı bir genç kızın esmer eli tarafından tutuldu: Bir çingene elimden geleceğimi okumak istiyordu. Fakat politikacılarımızı tanıdığım için geleceği bildiğim kanısındaydım ve bu konuda ayrıca hiç bir merakım yoktu. Sonunda elimi bırakan çingene kız, çizgilerinden para isteği rahatlıkla okunabilen elini uzattı.

Bu arada yaşlı bir adamcağız lokantanın önüne bir merdiven kurmuş, özel olarak eğittiği bir dağ keşisini bu merdivenden çıkarıyordu. Sirklerdeki ölüm numaralarını andırır trampet sesleri arasında, dağ keşisi içgüdülerine uygun biçimde merdivenden çıktı. Yukardan, dolu et tabaklarının ve bayanların dekolte gece giysilerinin hoş bir görünüşü olsa gerek. Her halde bu manzara, dağ keşisine ormanlardaki yaşamını unutturuyordu.

Meleyerek aşağı indi. O anda tükenmezkalem satan bir delikanlı bağırarak ortaya çıktı. Müşterilere beyaz bir kâğıt göstererek yukarı kaldırdı. Gerçekten kâğıdın üstünde hiç bir şey yoktu. Sonra bir tükenmezkalemi alarak kâğıdın üstünde gezdirdi. Ve -inanmayacaksınız- kâğıtta bayağı belirli bir çizgi oluştu. Daha iyi bir kalite kanıtı can sağlığıydı. Paris hallerinde, en iyi reklamcı bile yeni bir şeyler öğrenebilirdi.

Bunu, birdenbire masamın önünde durarak parmağıyla beni gösteren ve herkesin duyacağı biçimde, «Voici le gagnant! Voici le gagnant!» diye bağırان elli yaşlarındaki şık bayan da kanıtlıyordu. Bu kelimelerin anlamı, «İşte ikramiyeyi kazanacak talihli»ydi. Kadının ne demek istediğini, ancak bana milli piyangodan bir bilet almam önerildiği zaman anladım. Bilet almayı reddettiğimde, kadın diğer bir şanslıy bitişik masada keşfetti.

Eğlencenin biri, diğerini izliyordu. Piyango satıcısının ardından, kâğıt peçetelerden gül, saman çöplerinden ise ufak atlar yapan bir Japon göründü. Deri portföyler satan Araplar, Karaib adalarından gelme gitaristler ve Seineli çiçekçi kızlar sürekli eğlence için çalışıyorlardı.

Bütün bu eğlencelerin arasında ise, Forts des Halles, hallerin güçlü erkekleri işlerini yapıyorlardı. Bir domuzu ya da yarım bir sığırı, tıpkı bizlerin şallarımızı attığımız gibi omuzlarına atmış dolaşıyorlardı. Bu atletler oldukça güçlü bir lonca oluşturur, her yıl kafaca sağlamlarla, yani Parisli felsefe öğrencileriyle, bir şenlik düzenlerlerdi.

Bitişişimdeki masada birbirlerine içten duygu-

larla bağılı oldukları belli olan pek sık giyimli iki delikanlı oturuyordu. Hoşnûtlukla gülümsüyor, büyük bir mutlulukla birbirlerinin bakımlı ellerini tutuyorlardı. Kanlı önlüklü bir hamal, bu gençlerden birine bir omuz vurarak, homurdandı:

— Haydi, önünüzdekini yemeğe bakın; kim bilir belki de erkeklesirsiniz!

Arkamda bir Alman turist yanından geçen garsona bağırdı: «Bifteğim nerede kaldı?» Garson bir an için arkasını dönerek, seslendi: «Ça marche!» Bu kelime Fransızcada «Sssamarsch!» olarak telaffuz ediliyor ve insanda «defol!» denilirmişçesine bir sezgi uyandırıyor. Bunun sonucu olarak da Fransızca bilmeyen bay öfkeyle ayağa kalkıp lokantayı terk etti. «Ça marche!»ın «Yolda!» anlamına geldiğini çok iyi bilmeme rağmen ona engel olmadım.

Sabahın beş buçuğunda iyice ferahlamış olarak yan sokaklardan birine park ettiğim arabama doğru yola çıktım. Sokakta doludizgin bir yaşam başlamış, arabam tıpkı bir sebze tezgâhına dönüşmüştü. Tavanında meyve sandıkları duruyordu. Motorun üstü ise soğan ve sarmısak bağlarıyla örtülüydü. Ön çamurlukta bir Arap çocuğu oturmuş, önündeki limonları diziyordu. Bagajın üstü ve arka çamurluk ise çeşit çeşit yeşilliklerle kaplıydı. Yiyeceklerimizi sağlayan bu kişilere rahatlıkla işlerini yapma olanağı vermek amacıyla, hiç bir şey söylemeden bir saat kadar daha çevrede dolaştım.

Sabaha karşı Paris hallerinde gezinmek, büyük dikkat ve beceriklilik isteyen bir işte. Park etmiş kamyonlar üst üste yığılı sandıklar arasında trafiğe açık olan otuz santimetre genişliğindeki yollarda

havada uçuşan sebze sepetleri ya da peynir tekerlerini gözleyerek, yere düşmüş sebze ve meyvelere basıp kaymamaya dikkat ederek yürümek gerçekten bir sanattı.

O sırada «Place des Innocents»e, yani masumlar alanına vardım. Bu adla burada dolaşan, gösterişli bayanlar arasında gerçekten büyük bir aykırılık vardı. Bayanların görünüşleri, Paris'in gece hayatıyla ilgili olarak filmlerde gördüğümüz bayanlardan çok değişikti.

Gün ağarırken, gürültülü meyhanelerde birkaç kadeh daha içtim. Fransız kahvesini bir kez olsun tatmış biri bile, pek çok Fransız'ın niçin yeni güne bir kadeh şarapla başladıklarını çok iyi anlar.

Kahvaltım ise kapısında tahta bacaklı bir domuz resmi asılı, ünlü «Pied de cochon» lokantasında yediğim kızarmış domuz filetosundan ibaretti. Arkadaşım Lorient domuz butunun marangoz tutkalı gibi koktuğunu ileri sürdü. Ona itiraz etmek isterdim. Ama, üstüne bol miktarda hardal ve baharatlı sos koymakla, bu sezgiden kurtulmak mümkündü.

Pisliklerin kaldırım taşlarının altındaki büyük kanalizasyon deliklerine gitmesi için, hal yerinin tüm muslukları açıldığı sırada oradan ayrıldım. Zayıf bir insan için böyle bir anda ayağın hafifçe kayması bile, hiç kuşkusuz bir kanalizasyonda ölmek için yeterliydi. Sabah gazetesinde, Paris'te her yıl pek çok insanın hiç bir iz bırakmadan kaybolduklarını okuduğumda, bu kanım büsbütün kuvvetlendi. Rastlantıya bakın ki, o anda önünden geçtiğim binanın kapısından asılı levhada da şunlar yazılıydı:

«Sular İdaresi ve Kanalizasyon Bölge Müdürlüğü.»

Kapının önünde büyük bir kalabalık, «Saat 14'te katakomb gezisi» adlı gişenin önünde toplanmıştı.

Hemen o anda, Paris'in göbeğinden sonra, ona bağlı diğer organları da görmeye karar verdim. 25 fenik karşılığında bir mum aldım. Yeraltı tünelleri boyunca, yere kalın bir fırçayla çizilmiş siyah çizgileri izlemem gerektiği kesinlikle belirtildi. Kim derdi ki Paris'te bir de yeraltı çizgisini izleyeceğim?

Zayıf, aydınlatılmış dar bir merdiven, döne döne yerin yirmi beş metre dibine gidiyordu. Merdivenlerden inip, on beş dakika kadar dar, karanlık tünellerde dolaştıktan sonra, elimdeki mum bir tabelayı aydınlattı.

«Şimdi ölülerin ülkesi başlıyor.»

Önceleri bunu kanal temizleyicilerinin yaptıkları hoş bir şaka sandım. Ama bu pek uzun sürmedi, az sonra gerçeği öğrendim. O noktayı geçince, tünel geniş, taş duvarlı bir bodruma açılıyordu. İlk bakışta insana duvarlar boyunca özenle yakılacak tahta dizileri var gibi geliyordu. Ama dikkatli bir inceleme, bunların tahta değil insan kemiği olduğunu anlamaya yetiyordu. Evet, bodrumda tam altı milyon Parislinin kemiği yığılıydı. Söz konusu kanalizasyonları görmemiş olanlar, kemiklerle ne denli sık, dekoratif biçimler oluşturabileceğini düşünemezler bile.

Yetenekli eller bu kemik yığınlarının arasına, yer yer özene bezene kafatasları yerleştirmişlerdi. Hatta denebilirdi ki, kafatasları ile kemikleri birbirlerine örmüşlerdi.

Mumun eriyen sıcak kısmı aralıksız parmağıma

damladığı sırada tek bir düşüncem vardı: Mümkün olduğu kadar çabuk buradan çıkmak. Akli başında hiç bir insan, Paris'e üst üste yığılmış kemikler görmek üzere gelmezdi. Kemik duvarların hiç sonu gelmeyecek gibiydi. O anda bir kafatasının göz kısmında bir parlaklık gördüm. Yakından bakılınca, bunun, amatör bir fotoğrafçının bıraktığı boş bir flaş tüpü olduğu anlaşılıyordu.

Aşağıda kemik duvarların arasında, sık sık, gizli şeylere ve ustalık isteyen nakışlara meraklı yaşlı İngiliz kadınlarına rastlanıyordu. Bunlar aradıklarının her ikisini de burada bulabiliyorlardı. Bir yığının başında duran bir İngiliz bayan, parmağını kafataslarından birinde gördüğü bir deliğe sokmaktaydı. Yanındaki arkadaşıyla uzunca bir süre bilimsel yöntemlerle bunun bir darbe izi mi, yoksa bir kurşun deliği mi olabileceğini tartıştı durdu.

Duvarlara, değişik kalıplarla «yeryüzündeki her şeyin geçici» olduğunu söyleyen yazarların vecizeleri düzgün aralıklarla asılmıştı. Bir bodruma bunları asmak gerçekten anlamsızdı.

Kemik yığınlarının arasından geçmek tam yarım saat sürüyordu. Sonra ise yeniden dik bir merdiven yukarı çıkıyordu. Mumumu tam önümden ilerleyen güzel İsveçli kız yüzünden çok dikkatli tutmam gerekiyordu. Bu güzel kızın kalça kemikleri de, biraz önce gördüklerimden farklı olmamalıydı. Ama bir an için aklıma gelen bu düşünceden kendimi hemen kurtardım.

Kentin bambaşka bir bölümünde, tekrar yeryüzüne çıktık. Bol, büzgülü etekler bulvarda uçuşuyorlardı. Benden biraz önce katakombalardan ayrılan iki

ŞAHANE GEZİ

Amerikalı, aşağıdaki hayatın çok kısa olduğuyula ilgili kanıtlardan öylesine etkilenmişlerdi ki, hemen bir taksi durdurarak içine atladılar ve heyecanla şoföre bağıldılar.

— Pigalle!

Pigalle alanının eğlence merkezi olarak özel bir ünü vardır. Fakat bu da, ayrı bir bölümün konusu olacak.

Yazdıklarımı okuduğunuz zaman General de Gaulle çoktandır düşünüleni gerçekleştirmiş olacak. Artık Paris halleri yok. Orada bir tek geceyi bile keyfince geçirmemiş kişi, ise, inanın çok şeyler kaçırmıştır.

EĞLENCE MERKEZİ PIGALLE'DE PORTFÖY - TANGO

DEV BOYUTLARDA ışıklı yazıların parladığı, binlerce renkli neonun göz kırptığı eğlence merkezi Pigalle'de striptiz kabareleri, çılgınlık barları, seks otelleri ve sürekli gece nöbeti tutan aydınlık eczaneler anlamlı bir biçimde yan yana dizilmişlerdir. Kendini bir kez buradaki çarka kaptıran kişinin avuç avuç para harcamayı göz önüne alması gerek. Ama bir kadeh şarabın elli fenik olduğu Bistro denilen meyhanelerde, birkaç Mark karşılığında kolaylıkla Pigalle atmosferine girilebilir. Tabii ancak belirli bir oranda. Böylesine ucuz bir gezinti için tek koşul: Hiç bir zaman pencereleri tül perdelerle kapalı ya da kapısı önünde bir kapıcı bekleyen barlara girmemek. Fakat nedense bu koşul, ziyaretçiler tarafından hemen hemen hiç yerine getirilemez.

Üç hafta boyunca Pigalle'in çok yakınında, trafik durumu son derece elverişli ufak bir otelde kaldım. Her akşam dünyaca ünlü eşine rastlanmayan bu seks-ihtiyaçlarını giderme merkezinde saatlarca dolaştım. Bir hafta sonra artık meyhaneci tarafından elim sıkılarak karşılandığım ucuz meyhaneler, zevk köşeleri Rue Pigalle ve Rue Douai-rue Fontaine kesimindeydiler. Bunlar her cinsiyette, -her ama her cinsiyette!- insanın toplandıkları ufak bir kadeh içip

ŞAHANE GEZİ

birbirleriyle dostluk kurdukları, birbirlerine değerli tecrübelerini anlattıkları ufak meyhanelerdi. Her türden iş çevirenlere rastlanabiliyordu burada.

Bistrolarda çeşitli gece kulüplerinin dansözleri yan yana sandviçlerini yiyor, okuldaki çocuklarının başarılarından ya da gittikçe artan fiyatlardan, hayat pahalılığından söz ediyorlardı. Başlarında altın yaldızlı kasketleri, kafalarında her isteği karşılayabilen adresler bulunan arabulucular da gelip birer kadeh şarap içiyorlardı. Ve yine aynı meyhanelerde garsonlar, çiçekçi kızlar, kapıcılar ve artistler, Auteuil ya da Longchamps'taki at yarışlarının sonuçlarını kontrol ediyorlardı. Orada bulunan baylardan bazılarının Pigalle çevresinde koşuya çıkardıkları atlar ise, arada sırada bir kadeh atmak üzere içeri dalıyor ve beraberlerinde oldukça yüksek tutarlarda kazanç payları getiriyorlardı.

İşte böyle bir Bistro'da, bir gece, tüm düzenine rağmen her zaman sessiz ve sakin işlemeyen gece hayatı endüstrisinin zorluklarına tanık oldum.

Bara yaslanmış, önümdeki içki kadehini yudumluyordum. Kuşkuyla görünümlü iki adam bitişik köcebaşını tutan fazlasıyla boyalı bir çiçeğin «mülkiyeti» konusunda kavgaya başladılar. Her biri mülkiyet hakkının kendinde olduğunu ileri sürüyordu. Fakat tabii bu arada mülkiyetin bizim bildiğimiz anlamda değil; bu maldan yararlanmak, haraç yemek anlamında kullanıldığını da belirtmek gerek.

Birden iki baydan birinin attığı tokatla, kavga konusu çiçeğin peruğu başından düştü; takma kirpikleri öbür köşeye uçtu. Ufak tefek adamın attığı tokat iriyarı olan rakibi tarafından bir kafa vuruşu

ile karşılandı. Buna karşılık vermeye hazırlanan ufak tefek adam gözüne inen yumrukla geri geri gitti ve çarparak önündeki şarap bardağını devirdi.

Birkaç korkak turist o anda meyhaneyi terk ettiler; kavga konusu kız çığlıklar atarak telefona koştu; meyhaneci hemen tezgâhın üstünde, içinde glayörler duran kristal vazoyu alıp sakladı. Bu arada kavgacı baylardan, tartışmalarını dışarda sürdürmelerini, elinden geldiğince tatlı bir sesle ricaya çalıştı.

Gerçekten de, adamlar söz dinleyerek dışarı çıktılar. Yerlerde yuvarlandıkları sırada, meyhanenin kapısına yaklaşan siyah bir Limousine'den siyah giyimli iriyarı iki adam indi. Onları ayırarak, götürdüler. Birini Limousine'e, diğerini ise orada duran bir taksiye.

Meyhaneci bana yeni bir bardak Beaujolais şarabı verirken, «çekecekleri var,» diye mırıldandı. Yeraltı kuruluşlarıyla ilişkisi olan eğlence endüstrisinin, para bırakan yabancıların böyle olaylarla rahatsız edilerek, eğlenmekten alıkonmalarına engel olmak üzere, bir çeşit özel polisi olduğunu anlattı. Siyah Limousineli iki bay bu özel örgüttendiler.

Onlardan bir başkasına bir saat kadar sonra uğradığım, Pigalle bulvarıyla, Douai bulvarının kesiştiği noktadaki meyhanede rastladım. Yanıma soku-larak sordu:

— Birini mi arıyorsunuz?

Sorusuna olumsuz karşılık vermek zorundaydım. Daha sonra ise bu bayın beni bir Alman detektifi sandığı ortaya çıktı. İki haftadır her akşam aynı meyhanelere uğrayarak, saatlarca barda oturup,

dikkatle çevreyi incelememe başka anlam veremiyordu. Çünkü, gerçek bir turist, genellikle yalnızca bir tek defa gelirmiş.

Bar-dostuma 'commissaire allemand' olmadığımı bir türlü anlatamadım. Israrla aynı konunun üstünde duruyordu:

— Sizde bir detektif bakışı var -ve tabii yürüyüşü,- dedi.

Zehir hafiyeyi yazdığım on yılda oldukça değişmiş, bir detektif tipine bürünmüş olmalıydım.

— Eğer kaçak bir Alman kanunsuzunu arıyorsanız, belki de size yardım edebilirim, diye ekledi yeni arkadaşım. Yabancıların rahatsız edilmeden eğlenebilmeleri için Pigalle'i temizlemeye çalışıyoruz. Burada, kimse bir turistin kılına bile dokunamaz.

Bu sözler beni gerçekten rahatlatmıştı.

Ayrılırken yeraltı ülkesini koruyan adam elimi sıkınca el kemiklerimin kırıldığını sandım.

— Eğer herhangi bir şekilde bana ihtiyacınız olursa, gece yarısından sonra daima burada bulunduğum aklınızda olsun.

«Polis»le yakın ilişki kurmuş olmanın sevinci içinde, Victor Massé bulvarında ilerlemeye koyuldum.

Kasketi simle işlenmiş bir kapıcı, bana kendi kabarelerinde sunulan eşine rastlanmaz numaraları övdü. Reddederek yoluma devam ettim. Bu sırada kapıcı arkamdan bağıırıyordu:

— Pişman olacaksınız!

Nasıl da haklıydı! Köşeyi döndüğümde bana doğru yaklaşan şık giyimli, koyu tenli üç bayla karışlaştım. Neşe içinde birbirlerine sarılmış, dans ede-

rek sokak lambalarının çevresinde dönüyorlardı. Geri kalmış ülkelere yardım fonundan para vaadi almış, üç Afrikalı delege miydi bunlar? Biraz sonra gerçeği öğrenecektim.

Neşeli sarhoşlar, beni görünce bir tango müziğine başlayarak yaklaştılar. Biri bana sarılarak, benimle de dans etmeye başladı. Fakat yalnızca bir tek tango adımı! Bu onun için yeterliydi! Adamı geri çeken arkadaşları, rahatsız edildiğim için özür dilediler.

Bense gülümseyerek karşılık verdim:

— Önemi yok baylar! Özür dilemeye değmez.

Neşeli insanlardan hoşlanırdım. Ama birden, dolu portföyümün gitmiş olduğunu fark ettim. Biraz önceki üç neşeli bay ise, birkaç adım daha attıktan sonra koşmaya başlamışlardı.

Eğer o anda kendilerini izlemeye kalksam, başıma bir şey yiyeceğim muhakkaktı. Başım ise, dolu portföyden daha değerliydi. Sanırım okuyucularım bunu kendini beğenmişlik olarak nitelendirmezler. İşte böylece onları kovalamadım.

Para ile birlikte pasaportum ve yanımdaki tüm belgelerim de yok olmuştu.

Tekrar kabare kapıcısının durduğu köşeye dönerek, en yakın polisin yerini sordum. Parmağıyla yukarıyı işaret etti.

— Yukarlarda bir yerde, pencerelerin gerisinde otururlar, fakat hangi pencerenin gerisinde olduklarını kimse bilmez. Oradan caddeyi gözetlerler. Aşağıdan ise, polis ancak salata sepetleriyle geçer.

(Polisin parmaklıkları arabaları, Paris'te «panier au salade» olarak anılır.)

Söylendiğine göre, perdelerin gerisinde oturan

polislere, benim olay önemsiz gelmiş olmalıydı ki, hiç biri aşağı inmedi.

Kapıcı ekledi:

— Gördünüz mü işte, paranızı zorla aldılar. Eğer içeri girseydiniz bizler paranızı sizi eğlendirerek, tatlılıkla alacaktık. İnanın, hiç bir fark yok. Ama içerdeki numaralar eşsiz!

Bu konuda ona bütün kalbimle inanıyordum.

Bölgede başka polis bulma olanağı olmadığı için yeniden polis sanıldığım bistroya geri döndüm.

«Yeraltı polisinden» yardımsever arkadaşım hâlâ aradaydı. Başıma gelenleri anlattığımda öfkeden kuduracaktı. Kızmakta haklıydı; böylece çalınan paraların eğlence merkezi işletmesinin eline geçmesi önlenmiş oluyordu. Meyhaneci, orada bulunan konukları ve konsomatrisler öfkelerini bağırarak belirttiler:

— Bu yabancı domuzlar Pigalle'in adını kötü-lüyorlar; ününe leke sürüyorlar.

Pigalle'in iyi şöhreti hakkında hiç bir kuşum yoktu. Bir yabancı olarak söylediklerine hak verdim.

Arkadaşım oradan geçmekte olan iriyarı iki adamı içeri çağırarak, bana tanıştırdı ve olayı yeniden anlatmamı rica etti. Davamın güvenilir ellerde olduğuna inanıyordum.

— Sizinle dans eden bayın boyu ne kadardı? Saçları var mıydı, yoksa kel miydi? Sakallı mıydı? Şişman mıydı, zayıf mı? Yuvarlak bir yüzü mü vardı, yoksa oval mı? Giysisi ne renkti?

Bu sorulardan hiç birine kesin bir karşılık veremedim. Ve o anda arkadaşım, benim polis olduğum inancını yitirdi. Gazeteci olduğuma da bir türlü inanmadı; çünkü onun düşüncesince bir gazetecide bu-

lunması gereken en önemli yetenek dikkatti. Tek anımsayabildiğim, portföyümde bulunan paranın tutarıydı. Hatırı sayılır meblâğı söylediğimde, meyhanede bulunanlar hep bir ağızdan bağırdılar:

— Merde!

Bu kelime Fransızcada «İşe bak!» gibi bir anlamı geliyordu.

Yanımda param olmadığını bildikleri için bana bir kadeh içki ısmarladılar. Bir gece sonra buluşmak üzere sözleştiğimizde, otele parasız dönmemem için, üstelik on frank da ödünç verdiler.

Yeraltı kuruluşunun yardım fonundan aldığım parayla, en yakın polis merkezine gitmek üzere bir taksi kiraladım. Meraklı bir şoföre düşmüştüm. Adam sordu:

— Orada ne yapacaksınız?

Başıma gelenleri anlattığımda şoför de diğerleri gibi «Merde!» diye bağırdı. Sonra taksinin saatını durdurup, beni ücretsiz olarak, Pelletier bulvarındaki polis merkezine götürdü.

Birçok «Salata sepetinin» durduğu geniş bir avludan binaya giriliyordu. Bekleme salonunu andıran, karofayans döşeli büyükçe bir odada basit tahta masaların başında francala yiyen, kırmızı şarap içen polisler oturuyorlardı. Onlara doğru ilerlediğimde, adamlardan biri sevinçle seslendi:

— İyi akşamlar, bay Manfred Schmidt!

Bu, gecenin belki en güzel anıydı; çünkü bir an için de olsa, kitaplarımın burada da okunduğunu sandım.

Ama yeteri kadar sevinemedim gözüm masanın üstündeki pasaportum, karımın ve çocuklarımın re-

simleriyle; son birkaç günün lokanta faturalarına takıldı. Daha yarım saat önce portföyümü çalmışlardı; şimdi ise onunla polis merkezinde karşılaşıyordum! Görünüşe göre hırsızları yakalamışlardı.

Komiser ekledi:

— Bana portföyünüzde bulunanları sayar mısınız?

Saydıklarımı bir kâğıda yazarak, altına damga bastı ve dost bir ifadeyle ekledi:

—Bu sigortanız için. Paralar elimize geçmedi.

Gerçi bütün sigortalarım tamamı ama, kendimi Pigalle'de portföyümün çalınmasına karşı sigorta ettirmemiştim. Aslına bakarsanız bunun için yirmi yılda ödeyeceğim primler de, ancak o akşam çaldırdığım para kadar tutardı.

Komiser diğer masadaki arkadaşına seslendi:

— George! Zaptı al!

George şarap şişesini yana iterek, masanın üstündeki ekmek kırıntılarını temizledi ve benden karışına oturmamı rica etti. Anlattıklarım polislerin hoşuna gitmiş benziyordu. Danslı bir soygun tekniği onlar için oldukça yeniydi.

George, portföyümün bir bayan tarafından bir sokak lambasının altında bulunarak kendilerine getirildiğini anlattı. Eğer çantamın içinde daha az para olsaydı, hırsızlar portföyü büyük olasılıkla kanallın derin sularına atarlardı. Görünebilir bir yere bırakmakla, bana olan teşekkürlerini kanıtlamış oluyorlardı. Çantamı getirene nasıl teşekkür edebileceğimi sordum. Bu sorum da, güvenlik koruyucularını çok neşelendirmişti. Bir polis pis pis sırıtarak seslendi:

— Bunun için portföyünüzü yeniden doldurmanız gerekirdi, ha ha ha!..

Söylenenlerden, namuslu bulucunun uzun ya da kısa aralıklarla, belirli bir köşede bulunabileceği sonucuna vardım.

Hırsızlarla ilgili sözlerim ise, meyhanedeki özel polislerin olduğu gibi, bu resmî görevlilerin de hiç bir işine yaramadı.

Eve döndüğüm sırada çantamın bulunduğu köşeden geçtim. Yardımsever bayan görünürlerde yoktu; bu yüzden kendisine bu satırlarda teşekkür etmek istiyorum.

Otelimin yakınında karşımdan üç gencin bana doğru yaklaştıklarını fark ettim. «Bir tecrübe bin öğütten iyidir,» sözüne uyarak, hemen arkamı döndüm ve zorlukla ele geçirebildiğim çantamı sakladım. Buna rağmen şık giyimli üç genç iyice yanıma sokuldular.

En uzun boylusu Almanca olarak sordu:

— Affedersiniz, gençlik yurtları nerede acaba?

Bunun yeni bir soygun tekniği olduğunu düşünüyordum. Fakat delikanlılar, Tübingen'den gelen üç namuslu öğrenciydi. Gençlik yurtları Pigalle alanının çok yakınındaydılar. Kim bilir belki de gençler, çok şeyler öğrenebilecekleri için yurt yeri olarak özellikle burayı seçmişlerdir.

Yolumun üstünde daha pek çok gece kulübü vardı. Ne var ki, belki de hayatımda ilk kez hiç bir kapıcı tarafından içerdeki eşsiz numaları izlemeye davet edilmedim. Her halde paranın belirli bir kokusu vardı. Ve bu adamlar, birinde para olup olmadığını keskin sezgileriyle hemen anlıyorlardı.

Ertesi sabahı hemen ülkemden yeni para getirttim. Paris'e gelen turistlerin sık sık başına gelen bir posta olayıydı bu.

Akşama, dostum yeraltı polisine borcumu ödemek istediğimde, parayı kabul etmedi. Onu gece yarısından hemen sonra, yine aynı meyhanede bulmuştum. Yalnızca içki ismarlayarak borcumu ödeyebildim. Bu da Pigalle'in niçin böylesine iyi bir üne sahip olduğunu açıklamaya yetiyordu. Şimdiden sonra da orada gezinmeye devam edecektim; ancak asla dolu bir portföyle değil.

Pigalle'e gitmenin en iyi yolu, insanın yanına karısını da almasıdır. Başka bir kadın da olur tabii. Fakat bence en iyisi eşinizle gitmek. Böylece Paris hakkındaki kurulan tüm düşleri yıktığımı ve Paris'e gerçekten 'iş' nedeniyle giden birçoklarının öfkelerini kaldırdığımı biliyorum. Fakat inanın baná, dünyada geceleri yalnız başına eğlence merkezlerinin sokaklarında dolaşarak karanlık sokaklara sapan ve posta kutusu arıyormuş tavrını takınan bir erkekten daha komik şey olamaz.

Yalnızca böyle erkeklerin çantaları yürütülür.

MONTE CARLO'DA BİR GECE

MONACO PRENSLİĞİ belki de dünyanın en güzel köşelerinden biridir. Bu küçük prenslikte askerlik görevi olmadığı gibi, yurttaşlardan vergi ödemeleri de beklenmez. Belki de Monaco'yu dünyanın en çekici köşelerinden biri yapan bu özellikleridir. Böylece, 2696 gerçek Monacolu dışında, 18.000 kadar yabancı uyruklu da ikametgâhlarını Grace Kelly ve Rainer III'ün koruyuculuğuna vermeyi tercih etmişlerdir.

Askerlik çağına gelmiş delikanlılar, bu görevlerini rulet masalarının başında, para toplamaya yaran kürekleri hatasız kullanarak yerine getirirler: Tam altı yüz crupie her akşam Casino'daki rulet masalarından kalkan, hatırı sayılır paraları aralıksız hesaplarlar. Tabii bu arada sağlanan gelirden oldukça büyük bir tutarın, Casino'nun ortaklarından Aristotle Onassis hesabına ayrıldığını da belirtmek gerek.

Rengârenk kataloglara göre, Monte Carlo «Dünya sosyetesini için bir dinlenme ve eğlence merkezi»dir. Dünya sosyetesini teriminden söz edilince, bugünün dilinde; batı özgürlüğünü ustaca kullanarak, yüksek tutarlı banknotlara çevirmesini bilen bir grup insan anlaşılıyor.

«Sosyete»nin bu bilincine, Monte Carlo'da pek sık rastladım. Fakat sessizlik ve dinlenecek bir ortam

Monte Carlo'da söz konusu olamazdı. 'Dinlenme merkezi' grayderlerin homurtusu ve beton karıştırma makinelerinin gürültüsü ile dopdoluydu. Her yerde gökdelenler dikiliyor, vinçler çalışıyordu. Bunu görünce, Prenses Grace'in, tüm ününü inşaatlara borçlu olan Kellylerden olmasına hiç şaşmamak gerek.

Monte Carlo'daki arsa fiyatları son yıllarda inanılmayacak derecede fırladı. Uluslararası firmalar, yönetim merkezlerini, vergi avantajları sağlayan bu küçük Prens'liği nakletmek için âdeta birbirleri ile yarıştılar. Sahildeki akıl almaz kayalıkların üstünde tüm büyük ülkelerin vergi kaçakçılarını almak üzere on, on iki katlı binalar yükseldi. Ve böylece Monaco da dünya kaçış yılına kendi oranında katılmış oldu.

Otel aradığım sırada becerikli, yardımsever bir polisin aracılığıyla kendimi birdenbire lüks bir otelin kapısında buldum. Küçük bir saraydı burası. (Her halde polis de bu otelin hizmetindeydi.) Daha içeri girer girmez kendimi yetmiş yaş daha genç, yani 1890 yıllarında hissettim.

Lüks üniformalı bir delikanlı hemen eşyalarımı alarak, beni esans kokulu bir salondan geçirip, bronz ısıtıcı ağaçları, oymalar ve kadife koltuklarla döşeli binmemle beraber hareket eden lüks, ufak bir odaya götürdü. Burası asansördü.

Çıktığımız katta ise bir garson, bir metrdotel ve iki valiz taşıyan otel hamalı (Yanımda bir valiz ve bir seyahat çantam vardı.) tarafından karşılanıp, geniş, halı kaplı koridorda, saymadığım kadar çok kat garsonu ve şık giyimli temizlikçi kadınların arasından geçerek, benim için ayrılmış olan daireye götürüldüm.

Dört küçük aslan oyma güllerle süslenmiş yatağı taşıyorlardı. Yalnızca elbise dolabı, sosyal bir konutun boyutları kadardı. Telefon ise, Münih'teki Alman müzesinde bile rastlanamayacak kadar orijinal biçimdeydi. Yine balkon kapısının tokmağı piringten yapılma bir deniz kızıydı.

Metrdotel bana bir kent planı uzatarak, görülmeye değer yerleri bildirdi: Akvaryum ve Okyanus müzesi; Prens sarayı, egzotik bahçe ve fosillerin bulunduğu prehistorik müze. Bu arada Casino'dan söz etmedi. Her halde onu kişinin kendiliğinden bulmasını istiyorlardı.

Dünyanın en güzel akvaryumuna gittiğim sırada, hayretle Monacolu kızların hemen hepsinin, saçlarını Prenses Grace gibi taradıklarına tanık oldum. Buna karşılık akvaryumdaki balıklar, başarıyla Onassis'i taklit ediyorlardı.

Üstünde «istakoz» yazılı olan havuz boştu. Her halde zavallı turist akımının kurbanı olarak, herhangi bir lokantada konuklara sunulmuştu. Yuvarlak bir akvaryumda kuyruğu üstünde duran elli kiloluk bir balık ise oldukça ilgi çekiciydi. Yandaki bir levhada şunlar yazılıydı:

«Villefranche kıyısında bulunan bu balık 6 temmuz 1940'ta, içinde 29 yıl yaşadığı bu akvaryumda ölmüştür.»

1940! O zamanlar bile askerlik görevi yapmayan Monte Carlolular sessiz bir yurttaşlarının ölümünü işte böyle kederle anmışlardı.

Okyanus Müzesi ise büyük bir denizaltı bilgini olan Prens Albert tarafından kurulmuştur. Fakat her nedense bu isim Albert- birasının (de Luxe) üstü.

ne yapıştırılmış kâğıtlarda ebedileşmiştir. O da Amerikanın yardımıyla gelişen, ucu ta Cenovalı Otto Canella'ya kadar dayanan Grimaldi soyundan gelmekteydi. Otto, ilk oğluna Grimaldo adını vererek, böylelikle Prens Rainier'i kendi soyundan gelmek gibi bir kötü yazgıya zorunlu kılmıştır. Grimaldilerin kayalıklarının elverişli durumundan korsanlık yapmakta yararlandıkları gerçeğini unutmamak gerek. Eğer o zamanlar ünlü Casino kurulmuş olsaydı muhakkak ki buna gerek görmezlerdi.

Grimaldilerin son derece gösterişsiz sarayı, eski bir kral sarayının havasına girmek isteyen turistlerin tek amacıdır. Çevrede posta kartı satıcıları ve hediyelik eşya dükkânları vardır. Kral ailesinin ipek üstüne işlenmiş resmini ya da onların resimleri bulunan bir sigara tablasını 2 mark karşılığında bu dükkânlarda bulmak mümkündür. Yine onların resimleri ile süslü posta kartları ise yarım mark'a satılır. Renklileri ise biraz daha pahalı. Bir mark karşılığında, 1956'da büyük düğün nedeniyle çıkarılan özel damgalı bir seri pulun son kalanları alınabiliyordu.

Sarayın dışında yan yana temiz ve düzenli olarak şimdiki son derece barışsever Prens'in atalarının denizden geçenleri rahatsız ettikleri toplar dizilmişti. Her topun yanına ise, asfaltla tutturulmuş güller, piramit biçiminde yığılmıştı. Yuvarlanan oyun topları ve anı pulları, nasıl olsa bu bağımsız ülkenin sürekli güvenliğini sağlamaya yeterliydi. İlkel topların kullanılmasına ne gerek vardı? Böylelikle Casino'nun Monaco için önemini açıklamaya da gelmiş oluyoruz.

Grace Kelly-Rainier III evliliği ile, Monaco'da

gerçek anlamıyla bir demokrasi devri başlamıştır. Önceleri burada, yalnızca zenginlere paralarından arınma olanağı sağlanmasına rağmen, şimdi çok daha orta halli halk sınıflarının da aynı zevki tatmalarına izin veriliyor. Kürkler içindeki zenginlerle, şile bezi bluzları içindeki turistler gazinoya aynı görkemli kapıdan giriyorlar. Ancak bundan sonra yolları ayrılıyor. Vizon kürkleri içindeki zenginler rulet masasının başına doğru ilerlerken, şile bezliler çeşitli otomatların başına dağılıyorlar. Sioux-kızılderililerine benzetilen süslü otomatların hemen hepsi, Prenses Grace'in ülkesinden gelme. Üç elma, üç kiraz ya da üç eriği aynı sıraya getirmeyi başaran oyunu kazanmış oluyor. Ancak bunun hiç de kolay olmadığını belirtmek gerek. Buna rağmen paraları rulet oynamaya yetmeyen meraklılar, böyle bir «meyve gününe» katılmaktan kendilerini alamıyorlar.

Yüz kadar kumar otomatının çalıştığı büyük salona girince, insan bir an için kendini bir demir fabrikasında sanıyor. Her yerden metal sesleri, şangırtılar, gıcırtilar duyuluyor. Otomatlardan ikisi Kızılhaç, gerisi ise Grace adına işliyor. Makinelerin tek merakı madensel para yutmak; yalnız frank yiyorlar. Paralar birbirleri ardından kendileri için hazırlanmış yolda kayboluyor ve insanı yükten kurtarıyorlar Bu yüzden Casino idaresinin hemen otomatların bitişğine bir tartı aleti koyması iyi fikir. Oyuna başlamadan ve oyun bittikten sonra tartılan biri, bu alette yüz gramlık bir kesinliğe kadar yeni kilosunu öğrenebiliyor.

Otomatlarda, dakikada en fazla yirmi mark kaybedilebiliyor. Zamanı değerli olan bazı kişiler için

para vermenin tabii çok daha kolay ve çabuk yolu var: Bakara ya da rulet oynamak.

Rulet salonuna girmek için kimlik kartı göstermek gerekiyor. Niçin böyle davranıldığını önceleri anlayamadım. Rulet masasında parasını almak istemedikleri kişiyi görmek isterdim! Pasaportumu çıkardığım sırada, kapıdaki memur portföyümün içine bir göz attı. Şimdi anlamıştım: Rulèt salonu bir işletmeydi ve bu yüzden de önceden kâr hesapları yapılıyordu.

Salonun girişindeki bir sütunda, çıplak kadın heykelinin kucağındaki çocuk ve onun elindeki şamdanda yalnızca bir tek ampul yanıyordu. Gerçi böylesine bir görkem, binlerce lambayla ve kristal avizelerle aydınlatılmış salonların yanında bir hiçti, ama yine de önemli olan amaçtı.

Göz kamaştırıcı birinci rulet salonunun duvarları barok stilinde çoban panoları ile süslenmişti. Amaç belirtmek için olsa gerek. Yani konukların iyice kırılmaları isteniyordu.

Parkelerle kaplı olan bu salon, günde yalnızca yüz-iki yüz mark kadar kaybetme olanağı olan halk için yapılmıştı. Onun arkasında «Salons privés» ise herhangi bir korkudan sandalyesinden düştüğü zaman bile, gürültü çıkmayacak kadar kalın, tüylü halılarla kaplanmıştı.

«Salons privés» tüm ününü, büyükanne ve büyükbabalarımızın çağdaş romanlarına borçlu. O zamanlar Rus dükleri, buradaki kayıplarıyla servetlerini sayılabilir duruma getirmeye çalışırlarmış. Hatta bazı Rus soyluları o denli ileri giderlermiş ki, gazinodan çıkarken kapıcının eline, ancak son yüz kölesini ona

ŞAHANE GEZİ

Dünyaca ünlü oyun salonlarında turistler cehennem azabı çeker. Sabah erken ya da öğleden sonra birkaç saat salonları dolaşabilirler. O sırada oyun oynadığı için fotoğraf çekme yasağı vardır. Fakat resim çekmeyi tutku haline getiren turistler her ilgi çekici konu karşısında fotoğraf makinelerinin düğmesine basmaya alıştıklarından, boş ellerini havaya kaldırıp sürekli resim çekiyormuş gibi davranmaktan kendilerini alamazlar.

verdiğini belirten bir borç senedi bırakabilirlermiş.

Altın kaplama şamdanların ışığında, Alman fabrikatörleri ve zenginleri büyük bir dikkatle rulet oynuyorlardı. Paralarını «Kırmızı»ya koymaya asla cesaret edemiyorlar; «Siyah»a koyunca da yalnızca paralarını değil inançlarını da yitiriyorlardı. Pırlantalarla süslü yaşlı bayanlar ise eski aşklarındaki kazançlarına borçlu oldukları paralarla, kumardaki şanslarını ölçmeye çalışıyorlardı.

Bazı romanlarda sözü edilen gazinonun ünlü asansörü karşısında, saygı dolu bir ürperti geçirdim. Bu asansör «Salons privés»i kayalıkların içine kazınmış bir tünel ile ünlü «Hotel de Paris»e bağlıyordu. Tüm devirlerin zenginlerinin görünmeden, gizlice oyun salonlarına gidebilmeleri için yapılmıştı o asansör. Fakat günümüz milyonerlerinin gizli gelmek gibi bir merakları olmadığından, birkaç yıldır hiç kullanılmamış.

Bu asansör aynı zamanda son kuruslarını kumar masasında bırakan bir kısım zenginin, bir tabanca kurşunu ile öbür dünyaya göç ettikleri ünlü bir mağaraya da açılmaktaydı. Sık sık tekrarlanan fakat gazino yöneticileri tarafından her zaman yalanlanan bir söylenti var. Mağarada silâh sesi duyulur duyulmaz gazino memurlarından biri oraya koşar, ölünün cebine daha sonraları kimse ruletin yeni bir kurban verdiğini söylemesin diye bir tomar para bırakmış. Hatta bir defasında kurnaz bir yumurcak, aynı mağarada havaya ateş ettikten sonra, şakağına rujla bir yara izi yapmış ve ölü takliti yaparak, cebine paranın bırakılmasını beklemiş. Tabii gazino memuru ayrılır ayrılmaz o da mağaradan yok olmuş.

Müşterilerini hoşnut etmeyi çok iyi bilen gazino yöneticileri bahçeye, iki yönlü kullanılabilen özel sıralar koymuştur. Oyunda fazla kaybeden kızgın oyuncular ufak bir hareketle sırayı devirir ve gazino yerine denizi seyredebilir.

Gün ışığında mağara yönünden bir dizi silâh sesi duydum. Orada birilerinin kötü bir oyundan sonra öte dünyaya göçtüğü tahminim ise hatalıydı. Aynı yerin yakınında sahte güvercinlerin vurulduğu bir atış poligonu vardı.

Bunlara bakarak okuyucunun niçin hep kayıplardan söz ettiğimi gazinoda kazanmanın mümkün olup olmadığını soracağından eminim. Açıklaması çok kolay. Bir defa, giriştiğim tüm şans oyunlarında kaybettim. Sonra Monte Carlo gazinosu yöneticilerinden biri, elinde olmayarak şu kelimeleri ağzından kaçırdı:

ŞAHANE GEZİ

Monte Carlo'yu ziyaret eden herkes bu memleket ordusunun askerleri, nöbet değiştirirken bir kere olsun fotoğraf makinesinin düğmesine basar. Askerî yönden tuhaf sayılabilecek bu tören körü körüne bir itaat canlandırmaktır.

— Burada kazanılan paralara bizler kısa süreli, faizsiz bir alacak gözüyle bakarız.

Gazino müdürüyle tanışmak onuruna eriştim. Yapının birinci katında oturuyordu. Bu katın duvarındaki dev pano, oyun salonları için hiç de uygun değildi. Kayalıklarla kaplı bir sahilde, ufak bir mağaranın önünde oturan, aç, çaresiz, önlerindeki ateşte kaynayan çorbaya umutla bakan zayıf bir çift canlandırıyordu panoda. İşte oyuncuların sonu...

Daima gazinoda bulunmasına rağmen rulet oynadığını pek görmediğim, (fakat yine de hep rulet masasının başında duran) kibar bay Bernard durmadan eski zamanların büyük oyuncularını anlatıyordu. (Gazinonun çıkarı gereği yalnızca kazananlardan pek tabii.)

Gazinodan çıkarken gözümler posta kartları, mektuplar ve telgraflarla dopdolu cam bir posta kutusuna takıldı. Posta damgalarına bakılırsa, telgraflar ortalama altı ile on yıllıktı. Demek ki bir mektup yollanması da, gazinonun adresini veren bu kişiler için yeterliydi. Posta ücretlerinden edilecek tasarruf belki de telgraf sahibine son kazanç getirecek yatırımı yapma olanağı sağlardı.

O anda gözümler bir tabelaya takıldı: Gerçekten şaşırtıcı bir şeydi bu.

«Offrez votre sang!»

Tercümesi: Kan bağışlayınız! Kan merkezinin ufak bir ricası.

Bunun dışında gazinonun kapısında başka bir kutu daha asılıydı. Bunun üstüne ise şu kelimeler yazılmıştı: «Yoksullar için!»

Tabii, içerde her Şeylerini kaybeden zavallıların bu kutuya el atma hakları yoktu.

Ertesi sabah ünlü plaj «Monte Carlo»da denize atladım. Broşürlere göre Monte Carlo'da denize girmek başlı başına bir zevkti ve denizden beklenilen tüm zevkler alınabiliyordu. Bence broşürlerdeki bu satırları okuyan kişi pek hayale kapılmamalı! Monte Carlo ve kibar, zarif kral ailesi, Riviera'nın bu incisini kusursuz bir dinlenme merkezi haline getirmek için ellerinden geleni yapıyorlar.

SOPHİA LOREN'LE AKŞAM YEMEĞİNE GİTTİM

«İNSAN önce Napoli'yi görmeli sonra ölmeli» diyen şairin sözleri Akdeniz'in güvenliğini sağlamakla görevli Amerikan 6'ncı filosunun askerlerine verilen broşürlere yazılmamıştır. Bunun nedeni askerleri daha Napoli'ye varmadan bu cennetin güzellikleri ile sarhoş etmemek olsa gerek! Yıllardır Akdeniz'den ayrılmayan bu filo, İtalyan karaborsasının tek dayanağıdır. Sokaklarda kaçak olarak satılan «Whisky»lerin, Amerikan sigaralarının, çakmaklarının, cep lambalarının, dolmakalemlerin, sabunların ve benzeri maddelerin kaynağı hep 6'ncı filodur. (Gerçi 6'ncı filo yalnızca Akdeniz'in askerî güvenliğini korumak üzere burada bulunmaktadır; ama güney İtalya'nın sosyal ve ekonomik güvenliğinin korunmasında da etken rol oynar.) Pazara sürekli olarak mal gelmesi, filonun düzenli uygulanan izin programı sayesinde, aksaksız gerçekleşir.

Napoli yakınında demirlemiş bir uçak gemisi askerlerinin limana çıkışlarını görebildiğim için kendimi mutlu sayabilirdim. Ufak gruplar halinde motorlarla kıyıya çıkan tayfalar orada kendilerini bekleyen faytonlar, dondurmacılar ve kalabalık bir tüccar topluluğu tarafından sevgiyle karşılanıyorlardı. Limanda toplanan İtalyanların hepsinin tek bir düşüncesi vardı: Güvenlik koruyucularına ellerinden gelen

yardımı yapmak onların her isteklerinin yerine getirilmesini sağlamak.

Kısa bir süre sonra izinli grup karaya ayak bastı. Ve aradan iki saat geçmeden Napoli'nin karaborsa ve kaçakçılar çarşısı Via Forcella'da üstlerinde uçak gemisinin adı kazılı çakmaklar piyasaya çıktı. Bunların unutulmuş mu, satın mı alınmış, yoksa çalınmış mı oldukları konusunda değişik kanıları vardı. Neyse, bir süre sonra gemilerine geri dönen denizciler, bu durum için en güzel açıklamayı yapıyorlardı:

— Çakmağımı bir yerde unutmuş olmalıyım.

Böylece güney İtalya'daki namus anlayışı da en güzel biçimde açıklanmış oluyordu.

Geniş Via Roma caddesinden, dar Via Forcella'ya döndüğümde, ilk düşüncem, «Burada korkunç bir şey geçmiş» oldu. Erkekler ve kadınlar birbirlerine girmiş, avazları çıktığında haykırıyorlardı. Hepsi büyük bir heyecan içinde itişip, kakışıyor, kollarını havada sallıyorlardı. Yakından kulak kesilince bu bağırışmaların yalnızca malını satmak isteyen tüccarların şamatası olduğunu anladım.

Burada satın alınmayacak şey yoktu. Via Forcella, gerek doğudan gerekse batıdan gelmiş gemilerin, kaçak olarak kent'e sokabildikleri malların satış yeri; yani bir çeşit gümrüksüz ithal pazarıydı. İthalat-ihracat işleriyle uğraşanların söylediklerine göre, Napoli en çok nakliyat kaybına sahne olan limanmış. Via Forcella'da, Amerikan sigaraları rahatlıkla Rus sigaralarının yanında durur; viski şişeleriyle votka şişeleri komşuculuk oynar. Tabii bunların hiç birinin gümrük makbuzu yoktur; hepsi kaçak-

tır. Polisin kaçakçılığa göz yummasının nedeni ise, Napoli'deki kaçakçılığı kontrol altında bulundurmak istemesinden ileri gelir. (Tabii bunu söyleyen resmi makamlar. Kötü niyetli ve bu yüzden inanılmaması gereken ağızlar ise, polislerle kaçakçılar arasında bir çeşit işbirliği olduğunu ileri sürmektedirler. Devlet memurlarının «yan gelirlerini» de göz önüne aldığı için, İtalya'da memur maaşlarının tüm Avrupa ülkelerinden daha düşük olduğu sık sık ileri sürülen söylentilerdendir.)

Bir aşağı bir yukarı dolaşan polislerin gözleri önünde istediğim kadar viskiyi inanılmayacak kadar elverişli fiyatlarla satın alabilirdim. Ancak bunu yapmadım. Belki de, satıcıların viskiyi paketlerken, bir el çabukluğu ile içinde tuğla bulunan bir başka paketi verdikleri söylentisine bütün kalbimle inanmış olmamdı. Kim bilir belki de yanlışlıyordum! İddialara göre, böyle el çabuklukları sayesinde tüm piyasa fiyatlarını altüst eden fiyatlarla, viski ya da benzeri kaçak malların sürümünü yapmak mümkün oluyordu.

Şişmanlığı ve iriliği dolayısıyla operadan çıktığını sandığım bir bayan, şarkı söyleyerek yanıma yaklaştı. Bana kendisi şişmanladığı için artık kullanmadığı, fakat oldukça yeni bir korse satmak istiyordu.

Dakikalarca malını övdü de övdü. Ama beni kandıramadı. Bunun üzerine son ve en güçlü taktiğine geçerek, bağırdı:

— Anneniz yok mu? Bununla onu sevindirebilirsiniz!

Napoli gibi adı dillere destan olmuş bir kentten.

hediye olarak bir korsenin götürülemeyeceği konusundaki kanım bu sözlerle daha kuvvetlenmişti. Ötümeye çıkan ilk dar sokağa saptım ve böylelikle, henüz ele geçirdiği bir çakmağı satmaya çalışan başka bir satıcının eline düşmüş oldum.

— Eğer bir dünya krizi başlarsa, kibrit bulmak mümkün olmayacak! Şimdiden almanız çok doğru olur.

Bir kriz için yeterince hazırlıklı olduğum; ve eğer böyle bir şey gerçekleşirse, tüm dünyanın sigara ve pipolarını yakacak kadar sıcaklık var olacağı düşüncesindeydim.

Bir paket Chesterfield aldım. Ama daha sonra dikkatli inceleyince, bunların şaşılacak derecede bir ustalıklarla Chesterfield gibi ambalajlanmış Küba sigaraları olduğunu keşfettim. Tüm çabama rağmen aldanmıştım. Para cüzdanımı yerine koyduğum sırada, arkadan bir omuz darbesi yedim. İtalyan arkadaşlarım böyle bir darbenin yabancıların arkalarına dönmelerini sağlamak üzere vurulduğunu anlatmışlardı. Ve arkasına dönen yabancıların cebinden, başka birinin para çantasını yürütmesi çok kolay oluyordu. Kolumu göğsüme sıkı sıkı bastırarak, arkamı döndüm. Altı yaşlarında, ufacık, siyah kıvrıkcık saçlı bir kız, almam için naylon çoraplar uzatıyordu. (Daha sonraları sekiz yaşındaki kızıma bunu anlattığımda, hayatının iki yılını boşuna geçirmiş olduğu düşüncesine vararak, ticaret yapmak üzere hemen Napoli'ye gitmek istedi.)

O sırada Via Roma'dan son derece lüks, pırıl pırıl Napoli plakalı bir Amerikan arabası geçti. Direksiyonunda bakımlı, iriyarı, a'k saçlı, siyah gözlük

takmış bir bay oturuyordu Eğer yanılmıyorsam, (Ki yanılmak Napoli'yi gezenler için son derece doğal bir olay sayılabilir.) bu bay her türlü karanlık işleri çevirmesi ve esrar kaçakçılığı yapması dolayısıyla, Amerika'nın yurt dışına sürdüğü ünlü gangster Lukky Luciano'ydu. Söylentilere göre Amerika'dan atıldıktan sonra Napoli'deki lüks bir villaya yerleşen Lukky, sıkı polis gözetimi altında tutuluyordu. İtalya'nın güneyindeki koşulları bilen bir kişi olarak, durumun bunun tam tersi olabileceğini; Napoli piyasasının Lukky'nin gözetimi altında bulunabileceğini çok rahat anlayabiliyordum. Bildiğim kadarıyla bu rahatlıkla mümkündü.

Akşam üzeri şimdi limanı balıkçı gemileri tarafından kullanılan eski kaleye gittim. Kalenin çevresi balıkçı lokantalarıyla dopdoluydu. Sahil yolunda yürüdüğüm sırada, hemen yanımdan, üstünde büyük harflerle SOPHIA LOREN yazılı olan bir kayak ilerliyordu. Kayıkçıdan beni karşı taraftaki lokantaya götürmesini rica ettim. Gerçi oraya köprüden de geçerek varabilirdim; ama yazıma «Sophia Loren'le akşam yemeğine gittim» başlığını atma isteğim o denli güçlüydü ki kendimi kayığa binmekten alıkoyamadım.

Sophia tarafından götürüldüğüm lokanta, arkada mutfakta balıkların tavada, ön tarafta ise müşterilerin masa başında iyice yolundukları ve pişirildikleri ünlü bir lokaldi. Tabii balıkları yolma işi çeşitli yollardan yapılıyordu. Midye dolması yemek niteliğindedi. Ama kolaylıkla bozulabilecek bu yemeği isteyince garsonun yüzünde beliren tebessüm karşısında vazgeçtim.

Daha sonra ısmarladığım ızgara balık gerçekten nefisti; ancak durmadan tabağımın üstüne uzanan eller yüzünden bir türlü rahat edemedim. Hiç ara vermeden birbirlerini izleyen İtalya anısı satıcılar, bana antik heykelcikler, renkli kristal biblolar ve mücevherler sunuyorlardı. Bu küçük heykellerin ve sahte mücevherlerin yapıldığı Almanya'dan gelmiş olduğum itirazı, bile onları ısrardan vazgeçiremiyordu. Şişman bir satıcı, içinde müzikli saat bulunan bir mandolini kulağıma dayadığında aldırış etmeden yemeğimi sürdürdüm. Bu arada kulağıma ayalı ufak mandolinden, «O mia bella Napoli» şarkısının tatlı melodisi duyuluyordu. Susmamla birlikte, mandolinin fiyatı birdenbire dört bin liretten altı yüz lirete düştü. İtalya'ya gidenler için iyi bir taktik sayılabilirdi bu: Bir tek kelime bile söylemeden susmak, fiyatları en ateşli pazarlıktan çok daha çabuk ve çok daha fazla indiriyordu.

Tatlımı yediğim sırada ise, tabağımın üstünde yalnızca yabancı eller değil, bir de yabancı tabak doluşuyordu: Müzisyenler para topluyorlardı.

Gecenin geç saati olmasına rağmen caddelerde hâlâ hareketli bir alış-veriş sürüyordu. Bunun dışında ortalık gündüzü aratmayacak kadar kalabalıktı. Lüks arabalar birbiri ardından hızla geçiyor; içlerindeki şık giyimli kompradorları önemli toplantılara götürüyorlardı. İtalyanların %98'i oldukça voksul sayılabilecek koşullarda yaşadıkları halde, böyle bir zengin geçtiği zaman, hiç birinde en küçük bir kıskançlık izi bile göze çarpmıyordu. Üstleri başları hiç de düzgün olmayan kişiler, zenginlerin arkasın-

dan hayranlıkla bakıyor, (benim kanımca) kendi kendilerine mırıldanıyorlardı:

— Büyük bir parti vurmayı başarmış,

Ve bu kanı çoğunlukla doğruydu da. Her yoksul, kendinin de günün birinde bunu başarabileceği inancı içindeydi. Sosyal sorunların en kolay serbest bir ekonomide halledilebileceklerinin bir kanıtı daha!

O günün son satıcısına, on bire doğru ufak bir meyhanede rastladım. Ne mi satıyordu? Gümrük tarifesinden başka bir şey değil. Gecenin bu saatında kim böyle bir şeye ihtiyaç duyardı? Evet Napoli gerçekten esrar dolu bir yerdi.

Otele döndüğüm taksinin şoförü çılgıncasına gaza basıyor, yollarda âdeta uçuyordu. Ona seslendim:

— Biraz daha yavaş gidebilirsiniz, acelem yok!

Verdiği karşılık beni gerçekten şaşırttı:

— Ama benim var! Minibüsler grevde; bundan yararlanmalıyım!

Ve sonra da saatın yazdığı 350 lirete karşılık yuvarlak hesap 2000 liredi aldı.

Uyumadan önce gangster filmlerindeki tüm kanunsuzlara İtalyan adları vermelerinden ötürü Amerikan film yapımcılarına öfkelenen bir İtalyan gazetecisinin ilginç bir yazısını okudum.

Gazetecinin öfkelenmesine hak verebiliyordum. Hiç bir şeyi genelleştirmemek gerekir. Bu yazımın tüm okuyucularından da aynı şeyi rica edeceğim.

O akşam uyumadan önce önemli bir karara da ha vardım: Doğunun esrarlı havasını teneffüs etmek istiyordum. İlk fırsatta Tunus'a gidecektim.

BAYAN MEIER'LE ÇÖLDE

TUNUS gelişmiş bir ülke. Bunu Napoli'yi kuzey Afrika'ya bağlayan gemideyken fark ettim: Beyaz giysileri içindeki bir Tunuslu vergiden düşmek üzere lokantadaki garsondan tarihli, damgalı yemek faturası istedi.

Gemi sabaha karşı limana yaklaştığında, güverteye ilk olarak, dünyanın her yerinde olduğu gibi yüzyıllık yöntemlerle pasaport kontrolünü yürütmek üzere resmî görevliler geldi. Bu baylar son derece sık takımlar ya da son derece zarif üniformalar giymişlerdi. Tüm yolcu pasaportlarının üst üste yığılı durduğu bir masanın çevresinde, yemek salonunda çalışıyorlardı. Kötüler sanki pasaportlarından belli olurlarmış gibi, resmî dairelerde benimsenmiş, gerçekte hiç ilgisi olmayan bir kanı içinde, büyük bir sorumlulukla görevlerini yerine getiriyorlardı.

Bir İtalyan tayfa, pasaportuna bakılan yolcunun adını sesleniyordu. Yolcular arasında büyük sayıda yabancı vardı. Hatta Taylandlı bir Prenses bile bulunmalıydı. Çünkü tayfa ikide bir «Skimidit» diye bağırıyordu. Bu, kulağa «Sikirit» gibi hoş gelen bir addi ve insan bu adın gerisinde doğunun esrarlı çiçeklerinden birinin gizli olduğunu hemen seziyordu. Maalesef prenses pasaportunu almaya gelmedi; her

halde tayfanın lüks kamarasına özel bir sefer yapmasını istiyordu.

'Benim dışımda' tüm yolcuların pasaport kontrolü bitince tayfa yeniden «Skimidit» diye bağırdı! O anda elinde tuttuğunun benim pasaportum olduğunu gördüm. Şimdi gerçeği anlıyordum. Sevgili İtalyan tayfa adımı okuyamamış; yan yana dizili sessiz harfleri sökebilmek için bunların arasına bir «i» eklemekte hiç bir sakınca görmemişti. Böylece benim adım da «Skimidit» olup çıkıyordu.

Merdivende mavi, terzide dikilme şık bir tayyör giyinmiş olan son derece güzel bir doğulu kadın, bana turizm bürosunun Tunus'u tanıtan bir broşürünü verdi. Cebimde bu rehberle gümrük salonuna girdim ve valizimin içindekileri gösterdikten sonra caddeye vardım. Görünürlerde taksi yoktu. Üst üste yığılmış sandıkların gölgesinde valizimin üstüne oturarak beklemeye başladım. Bu arada elimdeki turizm rehberini karıştırıyordum. İlk sayfada şu satırlar yazılıydı:

«Güzel bir genç kızın çekiciliğini kelimelerle belirtmek ne denli güçse, Tunus'un esrarını anlatmak da o derece zordur.»

Bu sözlerle çevrede dolaşan güzel turizm görevlileri mi kastedilmişti? Ne olursa olsun şu anda bana yalnızca bir taksinin çekiciliği etki edebilirdi.

Güneşte alev alev yanan caddeden bir saka bana doğru yaklaştı. Su testilerini sağlam bir iple yaşlı bir keçinin sırtına bağlamıştı. Keçinin arkasına takılı piring tabelanın üstünde metal bardaklar duruyor. su satıcısı bu bardaklara testisini hafifçe eğmek suretiyle su doldurabiliyordu. Sakallı yaşlı adam metal

bardağı alarak bana uzattı. Ne var ki mikrop korkusu içinde geri çevirdim. O anda bana broşürü vermiş olan güzel bayan yanıma yaklaştı. Bardağı alıp, en lüks Fransız rujuyla boyanmış dudaklarına götürdükten sonra parayı ödeyerek uzaklaştı. Bu durumda sakaya hayır demem olanağı kalmamış oluyordu. Bayanın, parayı turizm kuruluşunun çıkarı gereği boşalttığı olasılığını elden bırakmamak gerekiyor idiyse de, bir bardak su içmekten kendimi alıkoyamadım.

Buradan ne zaman bir taksi geçebileceğini sorduğumda, su satıcısı Voltaire'in lisanında karşılık verdi: Anlamamama rağmen, konuşma biçiminden bunun Allah'a kalmış bir iş olduğunu sezmıştim. Tekrar valizimin üstüne oturmaktan başka çarem yoktu. Hiç değilse bir bardak su içerek biraz serinlemiştim.

Rehberi yeniden açarak, okumaya devam ettim:

«Tunus'ta insan haklı olarak güneşin altın ışığına ve her mevsimde ülkeyi kucaklayarak, ona hayatın tatlılığını kazandıran, zamanın aktığını unutturan ve günlük yaşama başka bir anlam kazandıran mavi gök ve denize hayranlık duyar. »

Doğunun esrarlı havasını, görkemini ve güzelliğini belirten ne tatlı bir cümleydi bu. Hem de Almanlar için hazırlanmış Almanca bir broşürde. Tunus turizm bakanlığının bu işle tecrübeli bir Alman grafikerini görevlendirmede olduğu belliydi. Eğer böyle biri olsaydı, bu güzelim cümleyi acımadan karalar, yerine Alman mantalitesine uygun, sözgelişi şöyle bir slogan yerleştirirdi:

TUNUS

**«Gezmeyi bilenler için
yeni bir gezi heyecanı!»**

Sonunda Allah yardımına yetişti ve bir araba yolladı. Sürücü yerinde sakallı bir adamın oturduğu, Fransız yapısı eski tip bir faytondu bu. Çöl çocuğunun kulağı arkasına taktığı bir dal limon çiçeğinin kokusundan, otele varıncaya kadar neredeyse sarhoş olacaktım.

Taksi parası olarak arabacı yalnızca saatin gösterdiği ücreti aldı. İnsan, şoförlerin taksi saatinin gösterdiği ücreti kendilerince kararlaştırılmış bir katsayıyla çarptıkları Napoli'den gelince; Tunus'u ucuz cennet gibi bir ülke olarak görüyor.

Kırmızı bir fes giymiş olan otel kapıcısı beni görünce sordu:

— Vous êtes de quel caravane? dedi.

Hangi kervana dahil olduğumu soruyordu. Şaşkınlık içinde karşılık verdim:

— Hiç birine!

Resepsiyon memuru kollarını başının üstüne ke-netleyerek, müdüriyete seslendi.

— Madame, un voyageur isolé!

Beni «tecrit edilmiş bir yolcu» olarak görüyorlardı. Madam bürosundan çıkarak yaklaştı. Salonda toplanan otel personeli ise, beni şaşkınlıkla süzüyordu. Tunus'ta kervan olarak adlandırılan grup seyahatlerinin altın çağını yaşadığı böyle bir devirde, yalnız başına yola çıkmış bir adama şaşılmazdı da neye şaşılırdı. Beni tek başına sıcak ülkelere göçmüş bir göçmen kuş olarak gördüklerini anlıyordum.

ŞAHANE GEZİ

— «Peçenin de kendine göre iyi yanları olduğunu söylemekle ne demek istedin?»

İlk kez doğuya gelen her yabancıyı, esrarlı bir güç, pazar yerini gezmeye çeker. Eski Tunus kentine giden büyük kapının yanında üç yerli, altlarında hiç bir şey bulunmadığı halde oturuyorlardı. İnanın, arka tarafları ile yer arasında en azından yirmi santimlik bir açıklık vardı. Doğunun bir mucizesi daha!

Dar sokaklar fesli, uzun beyaz çarşafı insanlar la dopdoluydu. Alışveriş etmek üzere sokakta gezen bazı kadınlar çarşaflarının bir ucunu dişleriyle tutarak, ağızlarını kapatıyorlardı. Eski Tunus toplu-

munda, böylesine bir giyim muhakkak ki yarı çıplak sayılırdı.

Gezintimin en şaşırtıcı yönü, satıcıların işlerini büyük bir sessizlik içinde, bağırmadan yapmalarıydı. Akdeniz'in diğer ülkelerinde olduğu gibi, bağırıp çağırma itişip kakışma yoktu. Satıcılar gülümseyerek dükkânlarının önünde oturuyor, geçenleri kibarca eğilerek selâmlıyor ve zarif bir biçimde elleriyle içeri davet ediyorlardı. Girmezseniz mesele kalmıyordu. Napoli'yi bilen biri bunu değerlendirmeyi de bilir.

İzzettin camisinin önünde şık giyimli bir Arap şeyhi bana doğru yaklaştı. Kırmızı feraceli şeyh sordu:

— Alman mısınız?

Ona hak verdim. Bunun üstüne Almanya'yı temiz bir Fransızca'yla uzun uzun övdü. Daha sonra ise bana Kaşbah'ı gezdirmeyi önerdiğinde seve seve kabul ettim.

Yaşamının en güzel öğleden sonralarından biriydi bu. Sevgili dostum bana Kur'an okulunu, eski tutsak pazarını, yatak odalarının pencereleri sık demir parmaklıklarla örtülü emir sarayını, sevimli ufak avluları ve birçok caminin bulunduğu kentin harikulâde görüldüğü çiçekli dam teraslarını gezdirdi.

Şansa bakın ki, gezintim sırasında yeni arkadaşımın tanıdıklarına rastladık. Bunların hepsi de halı tüccarıydılar. Hemen her uğradığımız yerde, sosyete de «puff» olarak adlandırılan rahat yer minderlerinin üstünde Türk kahvesi içtik. Tunus'un tarihinden, bu ülkede geçerli gelenek ve göreneklerden, çeşitli dinler arasındaki benzerliklerden, Tunus halkının yaşantısından alışkanlıklarından uzun uzun söz

ettik. Yalnızca bir tek konuya dokunmuyorduk Ev sahibimizin asıl niyeti olan halı satışından.

Tabii ayrılırken nezaket gereği ev sahibimize uzun uzun halıların güzelliğini övüyor, bunlara duyduğum hayranlığı belirtiyordum. Tabii aynı şekilde ev sahibimiz de nezaket gereği bunlardan birkaçını açarak gösteriyor, ama kibarlığını bozmadan bunları satmaktan kapı açmıyordu bile. Böyle bir davranış konuğa karşı kabalık olur, onu kırabilirdi.

Bunun üzerine ben de büyük bir nezaketle halının çok yüksek olduğunu önceden bildiğim fiyatını soruyordum. Ev sahibimizin astronomik sayılacak bir rakam söyledikten sonra, dost olduğumuza göre benim için bu fiyatı beşte birine bile indirebileceğini bildiriyordu. Ve sonra hep aynı özürü kullandığım, konuşmanın en kritik anı geliyordu:

«Öğleden sonra eşimle gelirim, hangisini alacağımızı o seçmeli!» diyor, böylece bir de halı satın almaktan kurtuluyordum. Tabii bu arada karımın iki bin kilometre uzakta bulunduğunu gizlemeyi ihmal etmiyordum. Sonunda satıcı ve dostum şeyh, halı satıp satmamanın onlar için önemli olmadığını; önemli olanın benim gibi bir insanı tanımak olduğunu belirtiyorlardı. Kısacası birbirimize tıpkı binbir gece masallarında olduğu gibi masal anlatıyorduk.

Kaşbah'ın sonuna vardığımızda, binlerce teşekkürden sonra dostumdan ayrıldım. Kendi kendimi bir dolandırıcı gibi hissediyordum; çünkü şeyh kılığındaki tezgâhtar hiç bir karşılık beklemeden beni gezdirmiş, bana doğunun alışveriş sistemini tanıtmıştı. Ayrıca son derece değerli bir öğüt de verdi: Muhakkak «Place Bab Souika»ya gitmeliydim. Tunus'ta

yalnız orada, gerçek bir doğu havası görülebilirdi.

Arkadaşımın sözlerinde abartma yoktu. Alanın çevresindeki lokantalar ve kahvelerde, sokağa konulmuş alçak masaların çevresinde kısık bir sesle sohbet eden, nargilelerini tüttüren ya da tavla oynayan Müslümanlar oturuyorlardı. Böyle bir kahvehaneye girerek, bir nargile ısmarladım ve ellerinde alışveriş çantaları eve dönen çarşafli kadınları, hamalları, kek satıcıları, sakaları ve eşek sürücülerini seyre koyuldum.

Kahvenin arka tarafından neyle çalınan melodiler geliyordu. Beceriksizliğim yüzünden nargilem sönmeye yüz tuttuğu sırada bitişigimdeki masada oturan sakallı baylardan biri bunu alarak, ağız kısmını sakallarının arasındaki ağzına götürdü ve tekrar duman gelinceye kadar çekti. Sonra bana nargilenin nasıl içileceği hakkında bilgi verdiler:

— Yavaş ve sakın sakın çekmelisin, asla hızlı değil!

Doğuda her konuda uygulanabilecek altın bir hayat öğüdü! Kalp krizine burada pek fazla rastlanmamasının açık nedeni de bu olsa gerek! Avrupalı iş adamlarına Place Bab Souika'da bir nargile tüttürmek kim bilir ne iyi gelirdi! Fakat para kazanma çabasından soluk almaya bile zamanları olmayan bu kişilerin seyahate çıkacaklarını düşünmek bile fazla hayalperestlik olur!

Akşam oldukça geç saatte Emevi sarayları stilinde yapılmış lüks otelime döndüğümde, resepsiyon memuru tarafından karşılandım. Arap resepsiyon memuru bana tertemiz bir Almanca'yla yalnız seyahat eden biri olarak, otellerinde yalnızca iki gece için

yer verebileceklerini, daha sonra ise bütün odaların turizm şirketlerinin yollayacağı gruplarla dolacağını bildiriyordu:

— Anlarsınız sanırım, önceden ayırtıldı... Ama öbür gün bir gruba katılarak çöle gidebilirsiniz!

Bu kibar bir öneriydi. İki gün sürecek böyle bir gezintiye katılmam gerçekten doğru olurdu. Zaten mevsim süresince otellerin yer boşaltmakta kullandıkları bir ventildi, bu sahra gezintileri.

Daha sonra ise son derece şık giyimli bir kat garsonu tarafından limon ve portakal ağaçlarıyla kaplı bir bahçeden geçirilerek, yeni odama götürüldüm. Tek katlı bir binadaki odamın pencereleri, büyük incelikle süslenmiş demir parmaklıklarla kaplıydı. Kendimi saraya kapatılmak üzere kaçırılmış bir genç kız gibi hissediyordum. Garson çocuk demir kilitlerle kapanmış oda kapısını açarak, beni içeri davet ettikten sonra, bahşis beklemeden kayboldu. Valizim ise, daha ben gelmeden odama yerleştirilmişti. Doğunun iki mucizesi daha!

Uyumak üzere yatağıma girdiğim sırada ilgi çekici bir keşifte bulundum: Bu otelin yataklarında sıkılmak olanaksızdı. Kişi kendini hiç zorlamadan, bitişik dairede konuşulan her kelimeyi duyabiliyordu. Anlamaya gelince, otel zaten Alman ve Fransız turistlerle doluydu. Bir tek Tunusluya bile rastlanmıyordu.

Yatağımın iki tarafındaki odalarda da günün ilgi çekici izlenimleri konuşuluyordu. Soldan bir erkek sesi duyuluyordu:

— Eğer o fabrikatör pik dediği sırada, yedi çekmeseydim kazanmıştım.

Sağdan ise bir kadın sesi duyuluyordu:

— Bu adamlar et pişirmeyi bilmiyorlar! Allah-tan dişlerim babamınkiler gibi çok keskin.

Otelin mini-golf sahasında dünyanın en çok resmi çekilen devesine rastladım. Devamlı değişik pozlar veriyor, dizini çeşitli şekillerde büküyor ve bundan gurur duyuyordu.

Pek çok yönlere çekilebilecek bu cümleyi uyuncaya kadar yorumlamaya çalıştım. Diğer duyduklarımı ise yazmıyorum. Sağ taraftakileri terbiyem sol tarafinkileri ise başkalarının sırlarını açıklamak gerektiğini belirten nezaket kuralları engelliyor.

Ertesi sabah kapımın önüne çıktığımda sağ ve

sol odalardaki komşularım kapılarının önündeki masalarda kahvaltı etmekteydiler. Her iki yana da utançtan kıpkırmızı bir yüzle eğilerek selâm verdim. Sabah güneşinin tatlı ışığında, limon ağaçlarının altında kahvaltı etmek gerçekten büyük bir zevkti.

Daha sonra kıyafetimi değiştirmem gerekti. Kahvaltı sırasında fincanıma düşen bir limon tüm kahvenin sıçrayarak, üstümü başımı kirletmesine yol açmıştı. Her halde bu limon ağaçları, çamaşırhane gelirini artırmak için çalışmaktaydılar.

Otelin mini-golf sahasının arkasında dünyanın belki de en çok resmi çekilen devesine rastladım. Durmadan poz veriyor, dizini çeşitli biçimlerde kırıyordu: Ön ayaklar aşağı; arka ayaklar aşağı; bir otel müşterisi eğerin üstüne, arka bacaklar yukarı, ön bacaklar yukarı, diafram 8, bir saniye, klik, tekrar ön ayaklar aşağı, arka ayaklar, müşteri aşağı. Bir sonraki lütfen! Ön ayaklar yukarı, arka ayaklar yukarı ve böylece öğle tatiline kadar devam... Hiç bir şey, bir insanın toplumdaki değerini bir deveye kurduğu ilişki kadar yükseltemezdi.

Ertesi günkü çöl yolculuğuna dayanabilmek için o gün otelde gerçek anlamıyla dinlendim. Sabah sabahın yedisinde, tam on altı sahra meraklısı en ince giysileri içinde, otelin önünde hazır bekliyorlardı. Rehberden ne kadar zamanda amacımıza varabileceğimizi sorduğumda, betim benzim soldu: Gidiş dönüş tam yedi yüz kilometre tutuyordu. Otobüs geldiğinde ise, benzim büsbütün soldu. Bu, büyük otellerin eşya nakliyesinde ya da müşterilerini yakın yerlere götürmekte kullandıkları bir tip ufak otobüstü.

Tam arka tekerin üstünde bir yer bulabildim. Yanımda, şişmanlığı kelimelerle anlatılmayacak derecede olan, bayan Meier oturuyordu. Durmadan kendisinin de şen kahkahalarla güldüğü komik hareketler yapıyordu. Otobüsteki turistlerin hepsi Alman'dı. Yolcuları neşesi içinse, bayan Meier'in dışında kendini espri yapmaya zorunlu sanan bay Bickel adında ikinci biri daha çalışıyordu. Bay Bickel bu çevreyi daha önce de askerî bir grupla gezmiş olduğu için, eski yolculuğundan kalan esprileri kolaylıkla tekrar bulup, anlatabiliyordu.

Tam yedi saatlik yorucu gidiş süresince, bu iki meraklı tarafından sözde eğlendirildik. Yalnızca arada sırada rehberimiz onların sözlerini keserek, ülkenin geleneklerini ve bazı özelliklerini anlatmayı başardı. Yolun yarısında eski Roma'dan kalma El Djem manastırını gezmemiz için mola verildi. Arap bir rehber manastırın çeşitli odalarını ve ibadet yerlerini göstermek üzere önümüzden yürüdüyse de sık sık bir ya da iki kişi, bir köşeyi daha dikkatlice incelemek bahanesiyle yanımızdan ayrılp, kayboluyorlardı. Harabelerden ayrıldığımızda herkesin neşesi tekrar yerine gelmişti. Bu sırada espri üstadımız kendi deyimiyle «Şarap ayarlamaya» gitti.

Öğle yemeği otobüste yol alırken, otelin çöle giden yolcularına verdiği beyaz mukavva kutulardaki yiyeceklerle halledildi. Bu arada develerin, zeytin bahçelerinin ve bedevî kabilelerinin arasından hızla geçiyorduk. Arkamızdan şaşkın şaşkın bakan bedevîler, sanırım Almanların beyaz mukavva yediklerini düşünmüşlerdir.

Esprî temsilcimiz şarap şişesini otobüste dolaş-

ŞAHANE GEZİ

tırdı. Herkesin keyfi yerindeydi. Almanya'yı öven şarkılara zaman zaman başlandıysa da kolaylıkla anlaşılabilir nedenlerden ötürü, otobüsteki herkes buna katılmadı.

Öğleden sonra çöl şehri Gabès'e vardığımızda bitkindim. 350 km'lik yoldan gelmiş diğer yolcular ise sanki yataklarından çıkmışçasına taptaze, dipdirdiler.. Şurası muhakkak ki, Alman turist dünyanın en dayanıklı turisti!

Oteldeki odalarımız gösterildikten sonra, benim dışındakiler 120 km ötedeki yeraltı şehri Matmaha'ya ufak bir gezinti daha yaptılar. Hep beraber yediğimiz akşam yemeğinde ise, bayan Meier yine yanımda oturuyordu.

— Neler kaçırdığınızı bir bilerseniz, bay Schmidt? Atlarına su içiren gerçek bir şeyh gördük... Hayır, yakışıklıydı, hem de çok... Tıpkı bir artist gibi!

Her halde dünyada bu şeyhten daha güzel, daha heyecan verici bir şey olamazdı!

Yemekten sonra oturma salonuna çekildim. Bir bedevinin eski tip bir arabadan ürken devesini yatıştırmasını gösteren yağlıboya tablonun altındaki masaya okumak için yalnızca Almanca bir tıp dergisi bırakılmıştı. Muhakkak ki ilginç bir dergiye bu; ancak çölde 350 kilometre gittikten sonra, okuyabilecek kadar dikkatimi dergiye verebileceğimi sanmıyordum.

Uyumam ise başlı başına bir sorun oldu. Çünkü tam odamın penceresi dibinde iki Arap birbirlerinin boğazını kesmek ya da birbirlerini boğmakla meşguldüler. Dehşetten dikilen kulağıma sürekli iniltiler ve boğulma sesleri geliyordu. Kalkarak pencereme

dayandım ve ellerimi dışarı sarkıttım. O anda ellerim kalın bir mayie bulaştı. Bu tam penceremir dibinde yuva yapmış birkaç şişman güvercinin bıraktığı dışkıydı. Korkarak uçtular. Gürültüyü yapan da onlardı.

Sabah yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyordu. Otel kapıcısı gölde yağmurla karşılaşmak için insanın gerçekten çok şanslı olması gerektiğini belirtti.

Otelin önünde, yolcular tarafından önceden parası ödendiği için aksaksız sürdürülecek çöl gezintisine ayrılmış dört eski tip atlı fayton hazır bekliyordu. Faytonun tentesindeki delik yüzünden sular ensemeye damlıyordu.

Çölün ortasında, katile henüz yapılmakta olan, hatıra eşyası satacak bir mağazanın önünde durdu. Tam önümüzde buralara hayat veren, vadiyi yaşanabilir hale getiren bir dere akıyordu. Fakat derenin çağlamasını bardaktan boşanırcasına yağın yağmur dolayısıyla duyamadık.

O sırada rehberimiz arabalarımızdan inmemizi söyledi. Unutulmaz bir çöl manzarası görmek için, onu yüz metre yüksekliğinde bir kum tepesinin üstüne kadar izlememiz gerekiyordu. Ve ben bu durum karşısında gazetecilik hayatımda bir leke olarak her zaman anacağım bir şey yaptım. Arabada kaldım ve çöl hizmetimi yapmamakta direndim. Vücudunun yalnızca birkaç noktası kuru kalmıştı; onları da ısılatmak istemiyordum.

Gerçek bir çöl görmek için tam iki bin bes yüz kilometre yol almış, fakat son yüz metreye davanmamıştım. Arabanın tentesindeki bir delikten

yolculuk arkadaşlarımla şiddetli rüzgârda ve yağmur altında nasıl zorluklara katlanarak tepeye tırmandıklarını görebiliyordum. Hepsinin önünde de bayan Meier gidiyordu. Ne gördüğünü döndükten sonra bana tüm ayrıntılarıyla anlattı. Görevine bağlı bir gazeteci olarak bunu kelimesi kelimesine yazıyorum:

— Ah bay Schmidt, bu kadar fazla kumu bir arada düşünemezsiniz. Göz alabildiğince kum, kum yine kum. Evet, gerçekten görülebilecek bir şey kaçırdınız!

Dönüş yolunda, daha giderken de gezmek istediğim birbirinden güzel iki kentte mola verdik: Sousse ve Sfax. Sevgili okuyucularımla, eğer birisi bu ülkelerde doğu atmosferi kalmamış olduğunu söylerse, inanın dikkati çekmek için yalan söylüyordur. Tunus'ta gerçek anlamda bir doğu atmosferinde bulamayacağınız tek şey, yabancılardan alabildiğine yararlanma ahlâksızlığıdır. Bu da, Avrupa ülkelerinde bol bol bulunacak bir özellik zaten. Bu ülkede yabancıya değer veriliyor, bir konuk gözüyle bakılıyor ve memnun edilmesi için elden gelen yapılıyor.

Bu arada bayan Meier'in adının da gerçekte Meier olmadığını sözlerime eklemek istiyorum.

Artık Avrupa'ya dönme zamanı gelmişti. Yaz mevsiminde tüm turistlerin dikkatini İspanya'ya çeken boğa güreşlerini seyretmeye gidiyordum.

MADRID'TE BOĞA GÜREŞLERİ

«İNSAN bir kez İspanya'ya gitti mi, hoşlansın hoşlanmasın, bir boğa güreşi seyretmeli. Genel kültür bunu gerektirir.»

İşte karım, bir cumartesi sabahı Madrid'te tüm şehir bir boğa güreşi heyecanı içindeyken böyle konuşuyordu. Tunus'tayken ona bir telgraf çekmiş, hafta sonunu İspanya'da geçirmeyi önermiştim.

Gerçi boğa güreşi kelimesinden ben de heyecanlanıyordum, ama bu spor dalında önlenmesi olanaksız kan gölü yüreğimi karartıyordu. Fakat genel kültürümü genişletme buyruğuna karşı koyamazdım; bunun sonucu olarak da isteksizce otelin resepsiyon memuruna giderek, bana pazar günkü corrida için iki bilet almasını rica ettim.

Ama resepsiyon memuru gülmekten kendini alamadı. Pazar günü boğa güreşlerinin biletleri günlerce önceden satılıp, bitmişti. Çünkü o gün ünlü Torero bilmem kim dövülecekti.

Rahat bir soluk alarak, geri çekildiğim sırada resepsiyon memuru arkamdan bağırdı:

— Arena'nın önünde bulacağınız karaborsacılarım, cüzdanı dolu olanlar için daima birkaç yerleri vardır!

Bunu duyan eşim, belki de ortak yaşantımızda ilk kez olarak beni cüzdanı dolu biri olarak gördü.

Böylece pazar günü öğleden sonra karı-koca arenanın yolunu tuttuk. Giriş kapılarının önü tauromanlarla dopdoluydu. (Touroman'ı yeni bir ırk sanmayın sakın; tauroman bu ülkede boğa güreşi meraklılarına verilen ad.) Kaynaşan kalabalığın arasında eşit aralıklarla atlı polisler dolaşıyordu.

Oldukça uzun bir süre, karaborsacı araştırması yaptık. Kime baş vurabilirdik, buradakilerin hemen hepsi karaborsacıya benziyordu. Boğaların öldürüldüğü, kalenin çevresinde karaborsacıya benzemeyen tek kişi bile yoktu.

Sonunda karım, olumsuz her şeyi keşfetmekteki kadınca içgüdülerine dayanarak, bir kapı kenarının altında gizlice ceketinin altından çıkardığı biletleri satan birini yakaladı. Onunla alışverişe giriştiği sırada ben arka plandan olanları seyre koyuldum.

Bulunduğum yerden son derece hoş bir pantomim seyretmek mümkündü. Karımın cebinden oldukça kalın bir peçeta destesi çıkarmasıyla, karaborsacının gözleri bir anda fal taşı gibi açıldı. Para az geldiği için değil; tam müşterisinin arkasından atlı bir polisin geldiğini görmüştü. Karaborsacı İspanyol göz açıp kapayıncaya kadar biletleri cebine sokarak, kayboldu. Karımsa hâlâ elindeki paraları sallayarak ve durmadan fiyatı yükselterek adamın arkasından koşuyordu. Polisin farkında bile olmadığı belliydi. Eğer benim yerimde başka bir koca olsa, muhakkak atın koşumlarına atılırdı. Fakat ben böyle bir şeyi girişmeyi düşünmüyordum bile.

Karımın birden yanında bir at kuyruğu ve kendine kibarca:

— Sizi aldattılar mı, Madam? diye soran bir polis görünce, yüzünde beliren anlatımı ömrüm boyunca unutmayacağım.

Olduğu yerde durarak, polise şaşkın bir yüzle karşılık verdi:

— Oh hayır, ama ben bilet almak istiyordum!

Atın üstündeki polise, küçük masum bir öğrenci kız ifadesiyle bakıyordu.

Polis parmağını sallayarak, güldü ve seslendi:

— Karaborsa yasaktır.

Ve sonra uzaklaştı. O anda benim için genel kültür artırıcı olmasına rağmen bu kanlı oyunu seyretmekten kurtulma umudu belirdiğini hissediyordum. Ne var ki, on dakika sonra, polis gözetimi altında olmasına rağmen eşim başka bir karaborsacı bulmuş ve astronomik bir ücret karşılığında iki bilet almıştı. Böylece ister istemez içeri girmek zorunda kaldım.

Döner kapıdan geçerek, arenaya çıkılan ikinci bir kapıya geldiğimizde kan kokusu aldığımızı düşünerek hemen iki bardak konyak içtim. Tribüne vardığımızda ise boğa güreşleri başlamadan önce yapılan büyük tören son bulmuştu.

İlk boğa arenaya salınıyordu bile. Muhakkak ki zorla çıkarılmıştı; çünkü iki mızrak arasından fırlayarak, öfkeyle alana fırlayışı başka türlü açıklanamazdı.

Boğanın güzel bir pazar gününün öğleden sonrasını, dinlenerek geçirmek isteğinde olduğu tereddütlü, çekingen davranışlarından anlaşılıyordu. Ne-

reden bilebilirdi, yıllarca Kastilya'nın ekonomik mucizesi sayılan çayırlarında otladıktan sonra, böyle bir pazar günü bunların hesabını ödemesi gerekeceğini...

O sırada aptalca bakışlarla, üstüne doğru ellerindeki kırmızı bezleri sallayarak gelen adamları süzüyor, bakışlarıyla «ben böyle bir şey istemedim.» demek istiyordu. Sonra birden, yıllardır böyle bir beze sahip olmayı istediğini anımsamış olacak ki, fırsatı kaçırmamayı düşündü.

Bezi sallayanların üstüne doğru koşmaya başladı. Biraz sonra hayvanın boynuzlarının bez sallayanlardan birinin arka tarafına çakılıp kalacağı düşüncesiyle sırtımdan aşağı soğuk terlerin boşandığını hissediyordum. Her ne kadar boğa güreşinden hoşlananları kızdıracaksa da, böylesine vahşice bir spordan insanın nasıl zevk alabileceğini anlayamıyordum.

Fakat adam boğanın boynuzlarından beceriklice kurtuldu. Yanımdaki komşum fazla heyecanlanmış olacak ki, kendini bana durumu açıklamaya zorunlu hissetti:

— Boğanın soldan mı yoksa sağdan mı vurduğunu anlamaya çalışıyorlar. Daha sonra torero kendini buna göre ayarlayacak.

İspanya'da soldan vurabilen boğaların bulunması rejimin hoşgörülülüğünü kanıtlıyor.

Boğa büyük çabalarına rağmen, kırmızı bezlerden birini ele geçiremeyince, bu sevdadan vazgeçerek, arenanın ortasına oturdu. Onun için sorun burada bitmişti.

Ama, barışsever boğaları yeniden savaşa sokmakla görevli picador denilen arena başçavuşlarını

hesaba katmamıştı. Elinde mızrak tutan bu görevliler, çizgili giysiler içindeki atlarla gelerek, onu tek-rar canlandırmaya çalışıyorlardı.

Gerçi hayvanlara karşı uzun boylu bir düşkünlü-ğüm ve sevgim yoktur. Onları ancak lezzetli yemek-ler haline geldikten sonra severim. Ama etlerindeki lezzeti de, ancak benden uzakta öldürüldükleri za-man alabilirim.

Picadorlardan biri, atıyla boğanın yakınına so-kularak hayvanın savaş arzusunu ensesine açtığı beş on santimlik mızrak yarasıyla alevlemeye çalıştı. Bu, tauromanların çevresinde boğaya yapılan ufak bir şaka olarak nitelendiriliyor. Ne var ki hayvan şa-kadan anlamıyorsa benziyordu. Öfkelendi ve bu çir-kin şakanın suçlusu olarak, picadorun üstüne bin-miş olduğu zavallı atı görerek, onu alanı çevreleyen çitlere sıkıştırdı. Boynuzlarını hayvanın giysili göv-desine saplamaya başladı. Her boynuz darbesiyle atın giysisi biraz daha kanlanıyordu. Hayvan fena-laştıkça ben de fenalaşıyordum. Boğa gerçekten vah-şiydi.

Ernest Hemingway ve daha pek çok yazar, bir boğa güreşi sırasında toreronun, picadorların ve se-yircilerin ne denli bir haz duyduklarını uzun uzun tüm ayrıntılarıyla anlatmışlardır. Fakat boğa güres-lerinden hoşlanmayan (İspanyolların dilinde spordan anlamayan) birinin, kanlı gösteri sırasında neler duyduğunu anlatmaya nedense hiç biri yanaşmamış-tır.

Doğrusunu söylemek gerekirse; halim hiç de iyi değildi: Midem bulanıyor, kalbim duracakmışçasına

çarpıyor ve diğer organlarım mümkün olduğu kadar çabuk arenayı terk etmek istiyorlardı.

Fakat bu olanaksızdı. Tribünün tam ortasında eğilmiş, tüm dikkatleriyle arenaya bakan tauromanların arasında oturuyordum. Bir an için bile olsa görüş alanlarını kapatsam beni öldürmekten çekinmeyecekleri kesindi.

Boğa, atı alt yanından deldikten sonra yeni bir saldırı hedefi aramaya koyuldu. Ve sonra onu, arenanın kenarında, elinde iki süslü sopa ile dimdik duran bir banderillo'da bulduğunu sandı. Hayvan boy-nuzlarını eğdi, sopalı düşmanının yönüne çevirdi ve hızla ileri fırladı.

Gerek insanca, gerekse hayvanca ölçülerle, boy-nuzlar banderillo'nun karnına saplanmadan tam on saniye önce gözlerimi kapadım. Böylesine vahşice bir sahneyi görmek istemiyordum. Yalnızca, hedefini şaşırma-mış boğa için olabilecek şiddetli alkış sesle-riyle yeniden gözlerimi açtım. İşe bakın ki, banderillo arenanın ortasında âdeta dans ediyor, boğa şaş-kın şaşkın arkasından bakıyordu. Banderillo'nun elin-deki uçları çivili sopalar ise, hayvanın ensesine sap-lanmıştı.

Daha bu sahnenin yarattığı heyecan geçmeden ikinci sopalı subay dolaşmaya başlayarak, hayvanı kendi üzerine çekmeye çalıştı. Yeni bir hücum, tek-rar gözlerimi kapadım; ve hayvan yine hedefi şaşır-dı.

Gözlerimi kapamakla boğa güreşlerinin en he-yecanlı sahnesini banderillonun hayvandan kurtul-mak üzere yaptığı manevrayı kaçırmış oluyordum.

Karım kumda oynanan bu oyundan öylesine et-

Boğa öne eğdiği boynuzu ve saatla otuz kilometreyi bulan hızıyla torero'nun pantolonuna doğru koşmaya başlayınca, çok kimse gözlerini kapar, tüm kadınlar da baş parmaklarını tutar bütün seyirciler soluk soluğa kalır. Ancak belirtmek gerekir ki gözlerini kapayanlar gerçekte olandan çok daha fazlasını görür. Kadınların parmaklarını boğa ile torero'dan hangisi için tuttukları bugüne kadar anlaşılamamıştır.

kilenmişti ki gözlerini bir türlü hayvanın bir oraya bir buraya dönen boynuzlarından ayıramıyordu. Daima daha ben gözlerimi kapar kapamaz, heyecanla bağı-
rıyordu:

— Gördün mü? Harika!

Bu kaçış manevralarının güzelliğini bana istedikleri kadar anlatabilirler. İki boynuzun, bir insanın alt tarafını delmek üzere büyük bir hızla ona doğru gelmesinde nasıl bir güzellik olduğunu anlayamıyorum.

Boğa ve ben orada bulunan topluluk içinde bu cyundan hoşlanmayan yegâne canlılardık. İkimiz de istemediğimiz halde bulunduğumuz duruma zorlanmıştık.

Bu arada hayvanın ensesinde biriken sopalar şık bir bukete benzemişlerdi. Sopalara sarılı renkli bantlar rüzgârda uçuşuyordu. Fakat anladığım kadarıyla, hayvan bu şık süse rağmen orada bulunan herkese ateş püskürüyordu.

Zavallı boğa, gerçek bir güreş için yeteri kadar kızdırıldıktan sonra, torero arenaya çıktı. Ünlü Bilmemkim değil, sıradan birisi.

Hayatım boyunca gördüğüm en dar pantolonu giymişti. İlk bakışta insan, toreronun üstünde giysi olarak yalnızca ufak, sırma işlemeli bir yelek olduğunu belden aşağısının beyaza boyandığını sanıyordu. Çevremdeki kadınlar, toreroya büyük bir canlılıkla akıl almaz ölçüde tezahürat yapıyorlardı.

Torero azgın boğaya durmadan beyaz, dar pantolonlarını hedef olarak gösteriyordu. Bu işten anlayanlar, boğanın yalnızca kırmızı beze hücum ettiğini söylüyorlardı. Fakat ben, rahatça hayvanı asıl

ilgilendiren nesnenin pantolon olduğunu iddia edebilirdim. Belki de bu görüşü ileri sürebilecek tek insan da bendim. Kadınların çoğu, boğanın taratını tutuyora benziyorlardı. Hemen hepsinin bakışları, insanın sigarasını tutuşturabileceği gibi alev alev yanıyordu.

O gün bir toreroyla evlenerek her pazar günü bu çileye katlanan ünlü film yıldızına karşı sevgim iyice arttı.

Seyirciler çığlık atarak bağırmaya başladıkları sırada, hayvan toreroya doğru hücumla geçmişti. Bense alımda biriken terleri siliyordum. Eğer torero, benim korktuğumun yarısı kadar korksaydı, bağırarak arenayı terk ederdi.

Boğa güreşçisinin davranışları, yanımda oturan taumandan öğrendiğim kadarıyla belirli bir düzeni izlemiş. Bu işten anlayanlar, toreronun en küçük hareketini bile dikkatle izliyor, her vücut kıvrışın zevkini çıkarıyorlardı. Bana ise bu milimetrik kaçış hiç bir şey anlatmıyordu.

Torero, bana bitmeyecek gibi gelen uzun bir program sonunda, elinde tuttuğu kırmızı bezin altından kılıcını sıyırarak hayvana sapladı. Kılıcın tamamı hayvanın vücuduna girmişti. Yalnızca sapı görünüyordu.

Fakat yaralı hayvan hemen yıkılmadı; arkasından kan izleri bırakarak arenayı çevreleyen çitler boyunca, çıkış yolu arar gibi dolaştı.

Seyirciler ıslık ve bağırışmalarla ilk vuruşta boğayı yere seremeyen toreroyu protesto ediyorlardı. Ustaca saplamada, hayvan daha kılıç vücuduna girer girmez yere yığılırmış.

Boğanın hareketleri giderek yavaşladı ve sonun-

da yere yığıldı. Fakat yine de ölmemişti, can çekişiyordu. O sırada meslek erbabı biri bir elinde bıçak, bir elinde keser arenaya çıktı. Ve bir darbeye bıçağı hâlâ solumakta olan hayvanın beynine sağladı

Fena oluyordum; dışarı çıkmalıyım.

Karım ise bundan pek hoşlanmıştı; beni anlamayarak sordu:

— Dokunacak bir şey mi yedin?

Ona dehşet içinde karşılık verdim:

— Bu kadarı bana yeter! Karşı Cafè'da buluşuruz...

Arenanın çıkışında bir duble konyak daha içtim. Ve karşı Cafè'de bir duble daha.

Tam beş boğa güreşi boyunca nasıl vakit geçirecektim? Karımın ise son boğa da öte dünyaya göçünceye kadar içerde kalacağı kuşkusuzdu.

Cafè'nin çevresindeki sokaklarda dolaşmaya başladım. O sırada ünlü «vahşi» ayakkabı boyacılarından biri ayakkabılarımı boyamayı önerdi. (İspanya'da ayakkabı boyacıları devlet kontrolünde büyük bir lonca oluşturlar. İspanyol demodiktasında bu mesleği yapabilmek için derneğe kayıtlı ve lisans sahibi olmak gerekmektedir. Dernek üyesi ayakkabı boyacılarının en büyük düşmanları ise, bu mesleği lisanssız olarak, kaçak yapan «vahşi»lerdir. Dernek üyelerinin belirli bir üniformaları vardır.)

Ayakkabılarımın gerçekten boyanmaya ihtiyaçları vardı. İspanya'da gece yatmadan önce ayakkabıları oteldeki odanın kapısı önüne bırakmak, yalnızca gece yatarken onların içerde bulunmasını istememek olarak anlaşılıyordu. Boyamak ise kimsenin akıllarına gelmiyordu.

Serbest ekonomiyi kalkındırmak amacıyla, sağ ayağımı bir korse mağazasının önünde «vahşi»ni: boyacı sandığına koydum. Adam önce kendi eibisele-
rinin kollarını, bileğine, sonra benim pantolonumu
dizlerime kadar kıvırdı. Bu halimle sığ bir sudan
geçmek isteyen bir adamı andırıyordum. Yanımızdan
geçen güzel İspanyol kızlar, kötü kötü eski halini ko-
ruyan bacaklarıma bakıyorlardı. Boyacı etiketsiz
bir şişeden açık renk ayakkabılarımın üstüne koyu
renk, yağlı bir sıvı boşalttığı sırada, utanarak gaze-
te okuyordum. Sonra adam birden yerinden fırla-
yarak, fısıldadı:

«Kaçmalısınız! Polis geliyor! Lisansım yok!»

Beraberce kaçtık. Boğa güreşlerinin heyecanını-
dan sonra bir bu eksikti. Dizime kadar kıvrık panto-
lonum ve sular damlayan ayakkabılarımla seke seke
boyacıyı bir evin girişine dek izledim. Adam evin gi-
rişinde, içinde bulunduğu durumun zorluğunu anla-
ta anlata işini sürdürdü. Evde bir düzine çocuk, has-
ta kaynanası, üç teyzesi ve yetim baldızları, ayakka-
bılarımı boyayarak kazanmayı umduğu parayı bek-
liyorlardı.

O sırada elinde kerpeten sol topuğuma bir şey-
ler yaptığını fark ettim. Bir çekiş-başarmıştı. Ökçe-
mi burnuma tutarak fısıldadı:

— Topuğunuz sağlam değilmiş!

Şansa bakın ki yanında sağlam ökçeler vardı.
Böylece arkamı dönmek ve tıpkı atlar gibi nallan-
mak zorunda kaldım.

Daha topuğuma ilk çiviği çakmasıyla, bir kadın
dışarı fırladı ve bağıra bağıra, evinin girişinde ka-
nunsuz ayakkabı boyacılığına izin veremeyeceğini

bildirdi. Böylece pılımızı pirtımızı toplayıp, başka bir evin girişinde kurtuluşu bulmak zorunda kaldık. Orada, ailesi günlerdir aç olan ayakkabı boyacısı, beni bir rastlantı sonucu, benim numaramda yanında bulunan lastik tabanlardan yaptırmak üzere kandırdı. Ayakkabımın kösele tabanıyla, yağmur yağınca düşüp, bir yanıma kırabilirdim. Duvara döndüm ve lastik tabanları ayakkabımın altına çaktırdım.

Sonuç olarak yaptığı iş karşılığında İspanya'da rahatlıkla iki çift ayakkabı alınabilecek bir fiyat söyledi. Uzun pazarlıklarla fiyatı biraz indirerek, boğa güreşlerinin sonunu beklemek üzere, tekrar Café'ye döndüm. Arenadan bağırışmalar duyuluyordu. Niha yet bir boğa boynuzlarını bir toreronun arka tarafına saplamayı başarmış mıydı? Öyleye benziyordu.

Yenilenen ayakkabılarımı çevirip baktım. 43. numara ayakkabılarımın altına 37 numara lastik tabanlar çakılmıştı. Hafifçe bastırmak suretiyle kolayca onlardan kurtuldum.

Sahtekâr ayakkabı boyacısı tabii özel bir olaydı ve kendisine haklı olarak lisans verilmemişti. Bu yazımla asla İspanyolların onuruna leke sürmek istemiyorum. İspanyolların doğruluğa ne denli önem verdikleri bitişik masada zar atanlardan da belliydi. Zarları peynir kalıbı biçiminde şeffaf bir kabın içinde sallıyor, ondan sonra atıyorlardı. Böylece tüm hileler önlenmiş oluyordu.

Nihayet arenadaki kalabalık dağıldı.

Karım pırıl pırıl gözlerle, fakat şapkasız ve eldivensiz yanıma geldi. Her ikisini de İspanyolları taklit ederek, arenaya atmıştı.

— Neier kaçırdın bilsen! Ne toreroydu! Boğanın kulaklarını kestiler! diye anlattı yanıma gelir gelmez heyecanla.

Daha önce gördüklerimden dolayı bu cümle beni hiç de şaşırtmadı. Kim bilir belki de hayvanın büyük başıyla doksan derecelik bir aç yapan kulakları varsa, torero buna sevinmişti bile. Fakat sonraki günlerde bir toreroya en büyük nişan olarak öldürdüğü boğanın kulaklarının kesilerek verildiğini öğrendim. Kulaklarla dolu bir duvar kim bilir ne güzel şeydi!..

Otele döndüğümüzde, bu tehlikeli oyunun çekiciliği hakkında şiddetli bir tartışmaya giriştik. Böylesine oyunlara duyduğum gereksinmenin yıllardır politikacılar sayesinde yeterince karşılandığını iddia ettiğimde, karım alaylı alaylı güldü. Öte yandan sinirlerim yıllardır resmî kuruluşlarda gerilmeye öylesine alışmışlardı ki, herhangi bir fırsatta onları dinlendirmeyi büyük bir kazanç sayıyordum.

Boğa güreşleri hakkında anlatabileceklerim bu kadar.

Daha fazlasını cesur gazetecilerin röportajlarında okuyabilirsiniz.

Kandan bıkmıştım. Eğlence diyarı Paris'e gidiyordum. Tabii karımı eve yolladıktan sonra!

PARİSTE ÇIPLAKLIK BAŞLAYINCA

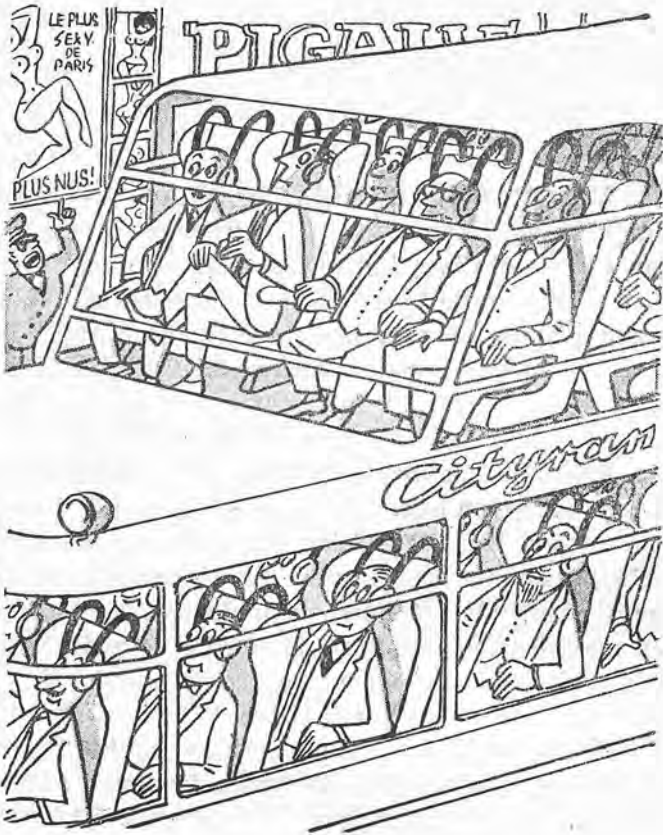
MİYOP BİR İNGİLİZ BESTECİ, Giuseppe Verdi'nin bıyığında oturuyordu. Bir Japon, ateş saçan ejderle dövüşen kutsal Georg'un çevresinde dönüyor; dolgun bir İspanyol kadını kırmızı ipek elbisesini giymiş, omzuna hermin etolünü atmış, filizi yeşil bir küvetin yanında duruyordu. Şık giyimli bir zenci şaşkın şaşkın elinde tuttuğu bileti süzüyor, bir Amerikalı sokağa bozuk para atıyordu.

Anlattığım sahneyi, sürrealist bir romandan aldığımı sanmayın sakın. Bunu güzel bir günde Paris'te yaşadım. Ünlü Madeleine kilisesinin karşısında, sıhhi tesisat malzemesi satan bir mağazanın bulunduğu köşedeydi. Dükkânın yanındaki seyahat acentasının önü işte böyle garip insanlarla doluydu. Oradaki ufak tefek bir adam beni görünce seslendi:

— Dünvanın en ilgi çekici gece hayatı! Bizimle birlikte Bastille'de bir külhanbeyi meyhanesini, Latin bölgesinde romantik bir tavernayı, Montmartre'deki güzel bir streap-tease kabaresini ve Champs-Elysees'deki ünlü Lido revülerini dolaşmalısınız. Paris'te bir gece, her şey dahil 90 frank! Hareket dokuz buçukta!

Adam üstüne basa basa her şeyin dahil olduğunu belirtmişti. Vitrinde asılı ilânda da altı çizilmiş olan bu kelime, benim de gezintiye katılmama neden

ŞAHANE GEZİ

İki katlı şehir turu otobüsleri her akşam Pigalle'den geçer. Resimde görülen adamların «Keçileri Koruma Derneği» üyeleri ya da aldatılmış kocalar topluluğu olup olmadığı düşünülebilir. Ama gerçekte bunlar rehberin anlattıklarını dinlemek üzere kulaklık takmış turistlerdir.

oldu. Gerçi 90 frank az para değildi, ama yalnızca Lido'ya gitmek bile bu parayı harcamak için yeterliydi. Bilet alarak; bununla birlikte vergi cetvelime işlemek üzere bir de makbuz istedim. Ve faturayı vergiden düşmeyi başardım da.

Paris'i çok iyi tanıdığımı düşünmeme rağmen, transit geçenlerin büyük ilgisini çeken böyle bir «Paris Gecesi» turunun nasıl olduğunu görmek istiyordum.

Kısa süre içinde minibüs, büyük ülkelerden gelme gece hayatı meraklılarıyla doldu. İlânların önünde bekleyenlerin dışında, sari giyinmiş eşi ile birlikte bir Hintli, üç Japon, birkaç Alman ve Siyahlı bir çift de geziye katıldı. Ve tabii bir turistik gezintide olmamaları olanaksız sayılabilecek, ellerinde çiçek tutan, yaşlı Amerikalı dullar...

Şoför mahallinin tam üstünde, evlerin mutfaklarında rastlanan duvar saatlarından bir tane asılıydı. İyice aydınlatılmış olan saat, bize vaat edilen beş saatlık gece hayatı turumuzda gerçekten önemli rol oynayacaktı. Çünkü gezintimizin her noktası, dakikası dakikasına planlanmıştı.

Saat tam 21.35'te Place de la Concorde'dan hareket ettik. Ve hızla Seine boyunca ilerledik. Paris'i hiç bu denli az görmemiştim o zamana dek. Şoförün yanındaki mikrofonu alan rehberimiz, gecenin ilk durağının Bastille yakınlarında bir külhanbeyi-meyhanesi olduğunu bildirdi.

Kornaya sonuna kadar basarak, Bastille'in arka taraflarında karanlık ve sessiz bir sokakta durduğumuzda, mutfak saati 21.52'yi gösteriyordu. Ve yine karanlıkta elini trafik polisi gibi havada tutan rehbe-

rimizin ardından, karanlık bir caddeyi daha yürüyerek geçtik.

«Petit Balcon» adındaki, mauvais garçons denilen güçlü Paris erkeklerinin toplandığı meyhane önünde, kalabalık bir turist grubu birikmişti. Paris'in yeraltı dünyası kuvvetlilerinin toplandığı bu yer niçin böylesine ilgi çekiyordu. Neyse, biz de turist grubuna katıldık.

Birden yandaki sokaktan heyecanlı koşma sesleri duyuldu. Sanki polisler, kaçan bir haydut grubunu kovalıyorlardı. Tam saklanmak üzere bir yere sığınmayı düşünürken, vahşî avın kahramanları köşede görüldü: Gece hayatı gezintileri düzenleyen bir şirketin geç kalan bir grubuydu bu. Dar sokaklar yüzünden, otobüsleri iki sokak ötede park etmek zorunda kalmıştı.

İçeri girmemize izin verildiğinde, külhanbeyi meyhanesi bomboştı; tek insana bile rastlanmıyordu. Fakat dört otobüsün getirdiği turistlerle, bir anda iğne atılsa yere düşmeyecek kadar doldu. Meyhanede biz turistler biz bizydik. **Evet bu kuruluş müşterilerinin gerçek bir külhanbeyi meyhanesinin tehlikeleriyle karşılaşmalarına göz yummayan turizm şirketlerinin işlettiği bir yerdi.**

Her ziyaretçiye, kızımın oyuncak mutfağında gördüğüm kadar mini bardaklarla kırmızı sarap sunuldu. Sonra küçük orkestranın calmava başladığı müzikle, ilk külhanbeyi-kadın bacağına üstüne kadar yırtık eteği ile görüldü. Kırita kırita konukların arasında dolaştıktan sonra, bir Alman'ın dizine oturarak, kollarını boynuna doladı ve adamın geniş alına bir öpücük kondurdu. Böylece adi kaliteli mallar-

dan hoşlandığını da kanıtlamış oluyordu. O sırada adamın yüzü henüz pişmiş bir istakoz gibi kızardı, eşi ise kahkahadan kırılıyordu. Derken, sırtında çizgili kazağı, başında kasketiyle bay külhanbeyi yanlarına yaklaştı. Kıskanç bir erkek rolünü kusursuz oynayarak, gayri-resmî eşine hemen o Alman'ın dizini terk etmesini bildirdi. Kadının itiraz edencesine bir şeyler söylemesi üzerine de vuracaktı gibi avucunun içini gösterdi. Daha sonra ise kuvvet kullanarak kadını Alman'ın rahat kucağından çekmeye çalıştı. Ama kadın ne yapacağını çok iyi biliyordu. File çoraplarının içinden bir bin-franklık çıkararak uzattı ve böylece huzura kavuşmuş oldu. O anda orada bulunan tüm seyirciler, bir Fransız'ın her şeyden çok kendini sevdiğine dair eski bir iddianın gerçek kanıtını görmüş oldular.

Bu arada külhanbeyi, nefis bir İngiliz kızına yaklaşarak, ona hafifçe sarkıntılık etmeye başlamıştı. Hemen yerinden sıçrayan külhanbeyi güzeli, orkestranın çaldığı melodinin eşliğinde, sevgilisinin arkasına sivri burunlu ayakkabısıyla bir tekme indirdi.

Ağırdan burusmuş bir yüzle öfke içinde geri dönen belâhı, kendine vuran sevgilisini tuttuğu gibi yere, parkelerin üstüne savurdu. Sonra da ayağıyla vura vura kapıya doğru sürükledi.

Külhanbeyi salonda bulunan seyircilerin yaptığı tezahürata teşekkür ederken, tekrar ayağa kalkan kadın bir sandalye kaparak, öfkeli sevgilisinin başına indirdi ve böylece sandalyenin oturma yerinin parçalanmasına yol açtı.

Fakat sevgilisi hâlâ çılmamıştı. Eline aldığı şi-

Şehir turlarının en önemli duraklarından «Petit Balcon» meyhanesinde, dekolte giyimli apaş gelin, kendini biraz önce döven belâlisinin bacağına sarılır. Bu anda pistin kenarında çepçevre oturan bayların yüzünde içgüdüleri sonucu yanlarındaki bayanlardan çok başka bir ifade belirir.

şeyi fırlatırken kadın kaçtı ve plastik şişe seyircilerin arasında konukladı. Aman her şey öylesine gerçeğe yakındı ki, bu gösteride bir film rejisörünün parmağı olduğu düşüncesinden kendimi bir türlü kurtaramadım.

Yeni bir file çoraplı güzel, kalçalarını sallaya sallaya ortaya çıktı ve tam önümde durdu.

O sırada orkestra bir vals müziği çalmaya başlamıştı. Kadın beni kendisiyle dans etmem için piste çekti.

Her ihtimale karşı, kemerinden bir karış kadar yukarı, sırtına koyduğum elimi, seyircilerin tezahüratlarıyla kemerinden bir karış kadar aşağı çekti. 33'lük bir plak büyüklüğündeki pistte dans ettiğimiz sırada, bu ikinci turizmi teşvik görevlisinin belâhı gelerek, sağ koluyla beni sandalyeme ittikten sonra, kadını ensesinden yakalayarak yere attı. Ama kadın benden ayrılmak istemiyordu. Bacaklarıma ve bu arada pek tabii kendini güvene almak amacıyla sandalyenin de ayaklarına sarıldı.

Ne var ki, külhanbeyinin öfkesi henüz geçmemişti. Kadının ayak topuklarından yakaladığı gibi, onu ve üstünde benim oturduğum sandalyeyi hep beraber piste çekti. Mizah yazarı olarak çalıştığım yıllar boyunca hiç halkı bu denli güldürmeyi başaramamıştım. Salon kahkahadan inliyordu.

Sonra benden ayrıldılar. Gerçek bir kan-kandan sonra gösteri en can alıcı noktasına ulaştı. Bir külhanbeyi kadın eteğini kaybetti; pistin kenarında oturan meraklı baylardan birine korsesini söktürdü. Vücudunun üst kısmı çıplak kaldı. Sonra da statik nedenlerden ötürü havaya kaldırdığı kollarıyla her ya-

na dönerek, yarı çıplak vücudunu gösterdi.

Meyhaneden çıktığımız sırada birçok turistin keyifli sözlerini duyabiliyordum:

— İşte Paris!..

Kapının önünde başka bir kalabalık turist grubu bekliyordu. Her yarım saat başında yeni bir grup geliyordu.

Tekrar otobüsümüze bindiğimizde, mutfak saati 22.32'yi gösteriyordu.

Tam 22.45'te, programa uygun olarak, Notre - Dame'ın karşısında taş ve tahta ile yapılmış bir evin önünde durduk. Fakat Cooks turizm şirketi, «Les Oubliettes» adı verilen bu lokale gelmekte gecikmiş olduğu için, tam dört dakika süreyle kapı önünde beklememiz gerekti.

Dar, dik bir merdivenden orta çağlarda hapis-hane olarak kullanılmış taş bir bodruma iniliyordu. Duvarlardan zincirler ve boyun demirleri sarkıyordu. Bodrumun tam uç bölümünde ise, kırmızı kadifelerin üstüne, projektörlerle aydınlatılmış, ortaçağ demircilik sanatının gerçek bir şaheseri yerleştirilmişti: Bir bekâret kemeri.

Ve bu amblemin tam altında ortaçağ kadınları kılığında bir şantöz yalnızca Fransızların ve Fransızca bilenlerin anlayabildikleri folk şarkıları söylüyordu. Buna rağmen yabancıların çok eğlendikleri belliydi, çünkü saptayabildiğim kadarıyla, hepsinin bakışları kırmızı kadifelerin üstünde sergilenmiş, ince oymalarla süslü sanat yapıtına dikilmişti. Teknik sorunları düşünerek, hemen tüm kadın ve erkekler, hayranlık içinde ortaçağın bu işe yarar aletini ve çeşitli kullanış koşullarını düşünmekteydiler.

Konuklar biraz rahatlamak amacıyla birer kadeh Lilipotaner-konyak içtiler. Bir metre-kareye beş kişinin düştüğü böyle bir bodrumda, bardakların konyağın verildiğinden daha büyük olmaları elbet beklenemezdi.

Program, ancak meyhaneci ve eşi ortaçağ kıyafetleri içinde sahneye çıkıp da, şarkı söyleyerek yanlarında duran kızları için bir koca aradıklarını belirttikleri zaman, herkes tarafından anlaşılır hale geldi. Bir konuğu, diğeri ardından şarkıyla övdükten sonra kızlarına sunuyorlardı. Ama kız her defasında dehşetle haykırıyordu:

— Hayır, o olmaz, asla!

Bu sözler üzerine reddedilen bayların eşleri kahkahadan kırılıyorlardı.

Genç kız sekizinci öneriyi de ağlayarak geri çevirince, babasının sabrı taşı ve öfkeyle seslendi:

— Sana burada olan en iyi erkekleri sunduk! Madem istemiyorsun, eşini kendin seç!

Genç kız sevinçle şarkı söyleyerek karşılık verdi:

— Benim için yalnızca biri var, o da...

Lokalde dolaşarak, tam önümde durdu. O gece kadınlar için garip bir çekiciliğim olduğunu okuyucularıma anlatmadan edemeyeceğim. Kız, çevredeki-lerin gülüşleri arasında kolumdan çekerek, beni de sahneye götürdü.

O anda ana-babası endişeyle ellerini başlarına götürdüler. Genç kızsı bana sarılarak, önce şarkıyla saçlarımı (gerçi saçlarım dökülmüş, ama kalanlar çok güzel taranmış); sonra zarif kulaklarımı (gerçi büyükler ve başıyla doksan derecelik bir aç

yapıyorlar), ince burnumu (patlıcana benziyor) ve daha belli olmayan pek çok özelliğimi övdü. Tepeden tırnağa kızardığımı hissediyordum. «Paris'te gece» turuna çıkan birinin aklına, böyle bir gösteriye katılacağı gelir mi hiç? Masama dönmek istedim ama inatçı gelin beni bundan alıkoyarak, sordu:

— Monşer, biraz şakadan anlamaz mısınız?

Tam yerinde söylemişti bu sözleri. Boyun eğmek zorunda kaldım.

Bir düğün marşının eşliğinde, meyhaneci içi su ile doldurulmuş bir bebeği avuçlarıma bıraktı. Henüz doğmuş bir bebeği canlandıran bir oyuncaktı bu. İçindeki sular parmaklarımın arasından süzüldü. Seyirciler kahkahadan kırılıyorlardı. O anda meyhaneci yanıma yaklaşarak, bebeğin ıslattığı parmaklarımdan birkaç su damlası aldı ve başımın açık bölgesine sürdü. Bu arada şarkısını sürdürdü:

— Saç çıkması için en iyi çare budur!

Salondakiler sulu şakaya yeri göğü inleten kahkahalarla güldüler. Bense pis pis sırtarak bir anlık eşimi terk ettim ve oradan ayrılmamız gerektiğini belirtir biçimde elini sallayan rehberimizin ardından yürüdüm.

Söylendiğine göre kibar bir yer olan Montmartre'deki strip-tease kabaresinin önünde durduğumuzda, minibüsün mutfak saati 23.30'u gösteriyordu. Burada bizlere, gelişmiş ülkelerdeki eğlence endüstrisinin belkemiği sayılan soyunma sanatı, tüm incelekleriye gösterilecekti.

Turist çobanı, sürüsünü birçok çıplak fotoğrafların yanından geçirerek, ağılı andıran, dumanlı bir salona götürdü.

Sahnede şişman, pazarcı kadınlar gibi giyinmiş bir kadın, son derece basit bir şarkı söylüyordu. Piyanoda ise, kendisine smokinli ufak, tefek bir adam eşlik ediyordu. Şarkı bitince, şantöz tamamen dazlak başından peruğunu bluzunun içinden ise takma göğüslerini çıkararak birkaç kez salladıktan sonra seyircilere fırlattı. Kadın takliti yapan bir şarkıcı, insanın bir strip-tease lokalinde karşılaşmayı umduğu son şey olabilirdi ancak.

«Paris'te gece» turuna çıkmış bizlere, bir şampanya bardağı dolusu şarap sunuldu. Bu geceyi rahatlıkla içkisiz pavyon turu olarak adlandırabilirim. İnsanın damağı kuruyor. Bu yazımı okuduktan sonra, böyle bir tura katılmaya karar veren her okuyucuma, yanına bir de matara almasını öğütlerim.

Kadın taklitçisinden sonra, pulluver giymiş bir bay sahneye gelerek sıranın «La bella Sofia ve nefes kesici strip-tease»ine gelmiş olduğunu bildirdi.

Piyanodaki smokinli bay kayboldu; sahnenin projektörlerle aydınlatılan bölümüne üstü ayı postu ile kaplanmış bir masa taşındı. Ve Schubert'in «Bîmemiş» senfonisinin melodisi salonu kaplarken, «la bella Sofia» sahneye çıktı. Kadının, o zamana dek ancak Paris pazar yerlerinde rastladığım pişmiş dana kelleleri türünden bakışları vardı.

Schubert Viyana'daki mezarında rahat rahat uyurken bambaşka duygularla bestelediği senfonisi şimdi Fransa'nın merkezinde giysilerin birbiri ardından düşüşüne eşlik ediyordu.

Güzel bir genç kız cırlıçıplak kalınca, bakmayan tek kişi ben olmalıydım. Fakat «la bella Sofia», turizmi teşvik görevini bir kabera sahnesinde değil de

sanki doktor karşısında yapıyordu. Bu izlenim, «la bella Sofia» ayı postunun üstüne uzanıp da ışıklara göre bir sağ, bir sol bacağına havaya kaldırıp, bu arada herkesin bir şeyler görmesi için yuvarlandıkça, büsbütün kuvvetlendi. Kadın ayrıca durmaksızın, ciğerlerini oksuyordu. Bu hareketiyle hayali bir doktora, «Buram ağrıyor!» demek istemiş gibiydi.

Schubert «Bitmemiş senfonisini» bitirmediği için, «la bella Sofia»da hemen numarasını bitirip sahne gerisinde kaybolmak zorunda kaldı. O sırada yanımdayan Japon içini çekerek, mırıldandı:

— That's Paris-İşte Paris bu!

Ona karşılık vermek isterdim, ama smokinli bay yeniden piyanoya geçmişti. Şimdi çaldığı garip bir melodiyle insanda acıma duygusu uyandıran kıyafette bir Çinli sahneye çıkıyordu. Çinli iki bambu kamışının arasına yerleştirdiği yirmi metre uzunluğundaki tuvalet kâğıdı ile havada çeşitli şekiller oluşturmaya çalışıyordu. Ancak adam bu numaraları yaparken tüm seyircilerin sıkıldıkları ve başka numaralar seyretmek üzere buraya geldikleri anlaşılıyordu. Alkışlayan yalnızca bendim; zavallı dünyaya bir strip-tease yıldızı olarak gelmediği için ne yapabilirdi ki?..

Arkasından smokinli bay piyanosunu kapayarak, bir bardak bira aldı ve yana çekildi. Şimdi pikapta çalınan, Tschaikowski'nin bir parçasının tatlı nağmeleri duyuluyordu.

Sanat adını duyamadığım bir kadın gece giysileri içinde, kolunun altında ufak bir kanış köpeği tutarak sahneye geldi. «Paris'te gece» turunun en heyecanlı gösterilerinden biri olarak köpek numarası seyretmek; bir bu eksikti.

O sırada bir başka köpek sahneye süzüldü. Ufak boyda, sakın bir Alman çobanköpeği idi. Ve sonunda bu numara, beklenilenin tersine bir strip-tease numarası olup çıktı. Genç kız eteğini çıkararak, köpeğin başına örttü ve bu arada mimikleriyle ondan utanışını anlattı. Daha sonra da aynı nedenden ötürü kanişi de kapaklı bir hasır sepetin içine yerleştirerek, diğer giysilerini çıkarmadan, sepetin kapağını dikkatle örttü. Fakat kaniş çok kurnaz ve akıllı bir hayvana benziyor; durmadan olanları gözlemek üzere başını sepetten çıkarıyordu. Kadının vücudundaki son beş santimetre karelik kumaş parçası da yere düşünce çobanköpeği herkesin kendine hak vereceği biçimde yerinden kalkarak, kadının üstüne atladı. Ve o anda ışıklar söndü.

Tekrar minibüsümüze bindiğimizde, mutfak saati 0.45'i gösteriyordu. Birkaç yüz metre sonra «Paris'te gece» turunun talihlileri trafik lambası kırmızıyı gösterdiği için tam otuz saniye süreyle Pigalle alanını görebilme mutluluğuna erdiler. «Moulin Rouge»un önünde de kısa bir süre durulmasına rağmen içeri girilmedi; o günkü programda «Moulin-Rouge» gezintisine yer yoktu.

Tam 1.10'da Champs-Elysees'teki «Lido»nun önüne vardık. Kapının önünde tam bir düzine otobüs bekliyordu. Bizler içeri girdiğimiz sırada bir başka grup lokali terk ediyordu. Ve tam 1.30'da dünya üzerinde eşi olmayan revü başlıyordu.

Her ziyaretçiye sunulan köpüklü şarap 1/5 oranında bize de sunuldu. (Bardağın beşte biri şarap, beşte üçü de köpük doluydu.)

Bir Lido revüsünü kelimelerle anlatmak olanak-

sızdır. Orada gözlerini fal taşı gibi açmış her kişi bunu çok iyi bilir.

Revünün kostümleri yüz binlere mal olmuş. Fakat kumaşların yalnızca çok az bir kısmı kızların vücudunu örtüyor. Geri kalanı ise başlarında ya da arkada taşınıyor.

Beauties, yani «güzeller» adı verilen dansözlerle, girls adı verilen dansözler arasında sıkı bir ayırım yapmak şart. Beauties dans etmeyi bilmemelerine rağmen sırmalar işli bir üçgen dışında tamamen çıplak oluyorlar. Sahnenin çevresinde duruyor ve yine kendileri gibi dekorun bir parçası olan erkekler (Bu sözü kelime anlamıyla anlamak şart değil) tarafından ilgisizce havaya kaldırılıyorlar ve böylelikle harikulâde bir dekor oluşturuyorlar.

Buna karşılık «girls» olanlar dans edebiliyor, hem de nasıl! Onların tek kapalı yerleri ise göğüsleri. Beauties'in tersine korse sanayinin tüm ustalıklarıyla dans sırasında fazla oynayıp fırlamalarına engel olunan göğüsleri kapalı, ya da yarı kapalı.

Bir buçuk saat süreyle gözlerimizi fal taşı gibi açık tuttuktan sonra tekrar dışarı çıkarılıp, Champs Elysées'te bizi bekleyen minibüsümüze götürüldük. Dumanlı lokallerde tam beş saat süreyle yalnızca dörtte bir litre alkol alabildiğim için susuzluktan ölebileceğimi sanıyordum. Ve bu susuzluğumu ancak Pigalle'deki ufak meyhanelerimden birinde dindirdim.

STRİP - STRİP - HURRA

YILLARDAN BERİ Paris'ten dönen arkadaşlarım bana bu kenti övmekten, öğüt vermekten kendilerini alıkoyamazlardı:

— Hiç değilse bir kez «Crazy Horse Saloon»a gitmelisin. Orada dünyanın en iyi strip-teasenı seyredebilirsin!

İyi niyetli arkadaşlarımdan 'Crazy Horse'da bir gecenin kaç paatladığını öğrenmek istediğimde, 50 ile 100 mark arasında rakamlar söylendi. Ve hepsi de orada görülenlerin bu paraya değeceğini ileri sürdüler.

Yine de uzun süre, böyle bir masrafa girişmekten kaçındım. 50 markla Paris'te en azından yüz bardak Beaujolais içilip, nefis bir menü yenilebileceğini hesaplar hesaplamaz, aklıma takılan istekten vazgeçiyordum. Yaptığım karşılaştırmalar daima strip-tease aleyhineydi.

Kısa bir süre önce, 'Crazy Horse Saloon'da Fransız Turizm Bakanlığı tarafından, Paris'te görülmesi gereken yerler listesine alındı. Bu listede 'Crazy Horse Saloon', Mona Lisa, Arc de Triomphe, Moulin Rouge ve Eiffel kulesiyle aynı sırada duruyordu. Artık daha fazla tereddüt etmem yersizdi.

Et gösterisinin merkezi Champs-Elysées'in yakınında George V bulvarındaydı ve burayı bulmak,

gerçekten zordu. Yalnızca ufak akıllıca aydınlatılmış bir tabela; resmî büroların ve bazı şirket merkezlerinin bulunduğu büyük binanın altındaki gece kulübüne giden yolu gösteriyordu.

Üstünde «Crazy Horse» yazılı kapıdan girince, insan kendini sirklerde vahşî hayvanların sahneye getirilmeleri için kullanılan demir parmaklıklı bir çeşit yolda buluyor ve bu yol aşağı yerin dibindeki kulübe ulaşıyordu.

Vahşî batı dekorları içindeki salon, gösteri başlamadan bir saat kadar önce tıklım tıklım dölmüştü. Seyirci kalabalığı, kişinin yarınının dünyası hakkında bir görüş sahibi olmasını sağlıyordu. Bir metreka-
reye dört kişi. Ve bu dört kişi sığıştıkları o daracık yeri, ayrıca üstünde bir içki kovası, dört bardak ve bir de sigara tablası bulunan yuvarlak bir masayla paylaşmak zorundaydılar. Rengârenk kareli bir yelek giymiş olan garson beni yanında kavalyesi olan pek sevimli bir bayanla, geniş omuzlu bir Amerikalının arasına sıkıştırdı. Oturduğum yer öylesine dardı ki üzerinde «dikkat» yazılı kâğıdı alabilmek için, sağ kolumu ancak zorlukla masaya uzatabildim.

Kâğıtta şunlar yazılıydı:

**«Paranız resmi kurdan bozarız. İyi eğlenceler.
Lütfen artislerin soyunma odalarına yaklaşmayın.
Saygılarımızla»**

Birbiri üstüne yığılmış konukların oluşturduğu basınç yere sıkıca çakılmış tahta parmaklıklarla azaltılıyordu. Eğer bu frenleyici parmaklıklar olmasa, arkada oturanlar hiç kuşkusuz basınçtan bodrum duvarını deler, geçerlerdi.

Garson elinde bardak dolu tepsiyle geçtikçe çarpmamak için, yanımda oturan güzel bayanın omzuna başımı yaslamam gerekiyordu. Tabî böylece belirli bir oranda samimiyet doğduğunu da belirtmek gerek. Her defasında kibarca «Pardon» diyordum. Üçüncüsünde, benden pantolonumun cebindeki anahtarı çıkarmamı rica etti. Bundan rahatsız oluyordu. Anahtarlar bacağına batıyordu. Ama, bu isteği yerine getirmek pek kolay değildi. Amerikalıdan soluğunu tutarak, bir an için kollarını yukarı kaldırmasını rica ettim. Böylece anahtarı cebimden çıkarmayı ve bitişigimde oturan, güzel vücutlu komşumun, minnettarlık dolu, dost gülüşünü kazanmayı başarmış oluyordum. Eğer müzik korkunç denecek derecede gü-rültülü olmasaydı bu ilişki gizli olarak bile nitelen-dirilebilirdi. Fakat bir an sonra yeni, şık kostümünün arkamda oturup, birbiri ardına sigara içen bir grup yüzünden yanık deliği içinde kalacağı düşüncesi rahatımı kaçırdı.

Seyirciler genel olarak bir strip-tease lokalinde bulunması gerekenden çok farklıydılar. Şaşılacak derecede fazla karı koca vardı. Bayanların sıklığı ise dikkati çekiyordu. Fransızca konuşan yalnızca garsonlardı. Kanunî zevceler için duvarda bir ışıklı ilân asılmıştı.

«Kocanızın ilgisini kaybetmekten mi korkuyorsunuz? Öyleyse öğleden sonraki strip-tease kurslarınıza katılın!»

Böylesine etkili bir metot, ülkelerinde boşanma

sayısını düşürmeye çalışan politikacıların gözünden kaçmamalı; her ülkede uygulanmalıydı.

Duvarlardaki mahzen deliklerine, strip-tease kraliçelerinin en son andaki resimleri yerleştirilmiş ve bu dıalar arkadan aydınlatılmıştı. Yalnız bayların resimleri büyük bir dikkatle incelemelerine karşılık, yanında kadın bulunanlar ancak kaçamak bir bakış atmaya cesaret edebiliyorlardı.

Hemen her masada şampanya içiliyordu. Gelecek olduğu düşüncesi içinde, garsona yarım şişe ısmarladım. O anda yanımda oturan Amerikalı söze karıştı:

— Beraber bir şişe ısmarlayalım. Böylesi daha ucuz oluyor.

Böylece enternasyonal gece hayatında söz sahibi olan 'Crazy Horse'un kendine özgü, değişik fiyat listesini de öğrenmiş oluyordum: Yarım şişe şampanyanın fiyatı 70 marktı. İki kişi içtiğinde tam şişe 90 mark; dört kişi içtiğinde ise 130 mark oluyordu. Fakat ikinci şişenin fiyatı, koşullar ne olursa olsun 60 marktı.

Burada kafayı çekmek olanaksız, diye ekledi yanımdaki iriyarı Amerikalı. Çünkü gerçek bir aile lokali. Konsomatris yok; programa çıkanların da, müşterilerin masasına oturmaları yasak. Gösterileri bitince hemen özel bir yoldan burayı terk ediyorlar.

Komşum, lokali çok iyi biliyora benziyordu. Bu yüzden ona, sahnenin arkasında asılı duran, 18'inci yüzyıldan kalma yağlıboya tablonun ne anlamı olduğunu sordum. Tabloda yalnızca bir para çantasıyla giyimli dolgun vücutlu bir kadın resmi vardı. Kadın elinde bir not defteri ve bir tüy kalem tutuyordu.

Çevresi ise, devrin modasına göre giyinmiş baylarla çevrelenmişti. Bu baylardan biri, kadının çıplak ayağını öpüyordu. Bir an için, kadını eskinin ünlü «Call-girls»lerinden biri sandım ama çok geçmeden gerçeği öğrendim. Resmin adı «Para, aşk ve kıskançlık tanrısı»ydı. O devirlerden kalma gerçek bir tabloydu bu. 'Crazy Horse'un sahibi Monsieur Alain Bernardin'in, hâlâ Rue Faubourg St. Honoré'de bir antikacı dükkânı çalıştırdığını öğrendikten sonra, tablonun gerçekliği konusunda hiç bir kuşku kalmadı. Savaş sonunda işi eski eşyalardan, genç çıplak bayanlara kadar genişletmiş ve bundan da kârlı çıkmıştı. İnkâr edemezdi, çünkü böylelikle zengin olmuştu.

Birden tüm ışıklar söndü. Elektrikli bir piyanonun yüksek sesi karanlığı yardı. Kalın bir takdimci sesi, salonun çeşitli köşelerine yerleştirilmiş sayısız hoparlörden, programın başlamak üzere olduğunu bildirdi.

—Programımıza Girl de Luxe'un sunacağı «Strip-tease intégral» ile başlıyoruz! Arkanıza yaslanın. Kendinizi tüm düşüncelerinizden kurtarın! Rahatlayın ve bir an için karınızı unutun!

Eğer bu karanlıkta, biri gözlüğünün camını temizlemek için cebinden mendilini almaya kalkışsa, kendi mendilini bulacağı çok kuşkuluydu.

Kapkaralık sahnenin gerisinde dolgun vücutlu, gelişkin bir kız görüldü. Çıplak gözle görülebildiği kadarıyla, üstünde hiç bir şey yoktu. Fakat hemen yardımına yetişildi. Bir zenci müziğinin çılgınca temposuna uyarak, iyice giyindikten sonra yeniden soyunmaya başladı. Endişeliye benziyordu. Her halde bir şey unutmuştu! Tekrar iyice soyunduktan sonra,

elini yavaşça bir aşağı bir yukarı vücudunda gezdirdi. Vücudunda herhangi bir iplik parçasının kalıp kalmadığını yokluyor olmalıydı. Bu hareketler sırasında ışıklandırma sürekli değişiyordu. Kadının bir sağ yanı, bir sol yanı aydınlatılıyordu. Projektörlerin rengârenk ışıkları birbirine karışıyor, harikulâde bir görünüm yaratıyorlardı. Kadın çok düşünceliye benziyordu. Acaba ne unutmuştu? Bunu az sonra öğrenecektik : Bizlere bir de birkaç kez göbek atmak istiyordu. Gerçekten de bir iki göbek attıktan sonra elipsler, daireler çizen yuvarlak arka tarafını döndü. Müziğin son çılgın tempolarıyla birkaç kez daha kıvrıldıktan sonra, birden ışıklar söndü. Birinci 'Strip-İntégral' bitmişti.

— Çok basitti, diye fısıldadı komşum. 'Crazy Horse'un açılışında Miss Fortunia'nın ünlü «Sinek-strip-tease»ini seyretmeliydiniz! Her yerde hayalî bir sineği arıyordu. Oh harika bir numaraydı!

Bu konuda ona hiç kuşkusuz inanıyordum; çünkü strip-tease olanakları sınırsızdı.

Bundan sonraki gösteri bilindiği üzere bir «Komik numaraydı.» İriyarı, iğrenç bir bilgin çift, dik konulmuş bir tabutun içindeki dişi mumya çevresinde dönüyorlardı. Bilgin çiftin üzerinde yalnızca şort ve şapka vardı. Bilgin, araştırma yapmak isteği içinde mummyayı soymaya başladı, ama o soydukça mummya canlandı ve bu kez mumya ona aynı şeyi yapmaya kalkıştı. «Eroica»nın canlı tonlarıyla sahnedeki üç kişi on, yirmi kez karşılıklı olarak birbirlerinin külotlarını çıkardılar. Modern eğlendirme sanatının bu büyük numarası (!) sonunda, öfkeli kadın bilgin, kocasını göbeğine elindeki oklavayla birkaç isabetli dar-

be indirdi. Yanımdaki kadının, bu darbeler karşısında irkildiğini hissedebiliyordum.

Fakat çok daha müstehcen numaralar gelecekti. O anda hoparlörden duyulan sese kulak verdik:

«Şimdi de Miss Cherry Liberty, sihirli eğerinin üstünde, tutku alevini körükleyecek!» Bu takdim çok şeyler vaat edebilirdi.

İnsanın isteklerinin iyice kamçılanması için birkaç dakika daha süren karanlık sonunda sahne aydınlandı ve son derece süslü bir kovboy eğeri göründü. Eğerin üstünde Miss Liberty, birçok püsküllerden oluşturulmuş giysisiyle oturuyordu. Ondan üç adım ötede, bir metre yüksekliğinde bir yayın üstünde bir Pançingbol (Boksörlerin idman topu) duruyordu. Miss Liberty histeri kıvranmalarından sonra kendini püsküllerden birinden kurtararak, eğerden indi ve topun yanına gitti. Arkasını döndükten sonra, topa değerli arka tarafıyla vurarak harekete geçirdi. Ve o anda ışıklar söndü.

Ve yeniden ışıklar yandı: Miss Liberty yine eğerde oturuyordu. Yeniden aynı hareketler; Miss Liberty bir püskülünden daha kurtuldu ve tekrar topa giderek onu harekete geçirdi.

Ve bu, Miss Liberty çırlıçıplak kalana dek sürdü. Sanatçı topu son kez arka tarafıyla harekete geçirdikten sonra seyircilere dönerek dilini çıkardı ve «Beeh!» yaptı. Ve o anda salon kahkahalardan inledi. Sonra ışıklar söndü. Bu numara da bitmişti. Sersemce bir oyundu ama, bu işten anlayanların kanısınca harikulâde bir şeydi.

Şampanya ortağım numaraya hayran kalmıştı:

— Monşer Bernardin reji ustalığıyla Strip-tea-

se'i gerçek bir sanat haline getirdi. Yalnızca ışıklandırma bile şaheser.

Ona itiraz edemedim.

Işıklar tekrar yandığında, salondaki sanat dostlarının yüzlerindeki ifadeleri inceledim. Erkeklerin hepsi hayran hayran tebessüm ediyorlardı; kadınlar ise limon yutmuşa benziyorlardı. Güzel komşuma baktığımda, kadın sol eliyle biraz yukarı kaymış olan eteğini aşağı çekti, sağ eliyle ise açık dekoltesini kapamaya çalıştı. Bu, o akşam seyrettiğim en güzel hareketti.

Okuyucularımı anlatarak sıkamak istemediğim ikinci bir komik numaradan sonra, ünlü Dolly Bell sahneye çıktı. Dolly Bell, strip-tease sahnelerinin «Callas de Strip-tease»i olarak tanıtılıyordu. Ona bu adı takanlar haklıydılar; çünkü bu kadında tepeden tırnağa kusursuz bir solist çekiciliği vardı. Sahnenin perdesine âşığa benziyordu; çünkü bir süre ona sarıldıktan, onunla beraber dans ettikten sonra, arkasından kayboldu. Fakat numara bununla bitmiyordu. O anda karanlık sahneye pembe bir ay doğdu. Hilâl şeklinde doğan ay gittikçe biçim değiştirerek sonunda dolunay oldu. Fakat bu, ne bir ışık oyunu, ne de dekorun parçası olan bir yapma aydı. Bu yavaş yavaş perdenin arkasından çıkmakta olan sanatçının arka tarafıydı. Numaranın yarattığı hayranlık, gerçekten şaşılacak derecede büyük oldu.

Böylece, programın birinci bölümü de bitmiş oluyordu. Yarım saatlik ara verilmesi güzel komşuma çok uzun gelmiş olmalıydı ki, zorlayarak yanındaki kavalyesini vestiyere sürükledi. Tabii bu arada ikisi de benimle vedalaşmayı unutmadılar. Beraberliğimiz,

aramızda büyük yakınlık doğurmuştu; bu muhakkaktı.

Tekrar hareket özgürlüğünü kazanmam, bana masada duran programı alma olanağı sağladı. İçindeki enteresan bir bildiri, hemen dikkati çekiyordu:

«Cava adalarından gelmiş, zil zurna sarhoş ya da geri zekâlı olsanız bile, programımızı rahatlıkla anlayabilirsiniz!»

Son tipe dahil insanlar için, strip-tease gibi bir eğlence türü biçilmiş kaftandı.

Strip-tease uzmanı Amerikalı dostum, arayışına ünlü strip-tease yıldızlarını anlatmakla geçirdi. İlk olarak, strip-tease yaptığı sırada, seyircilerden biri dayanamayarak kalp krizinden öldüğü için büyük ün ve dolayısıyla birçok seyirci kazanan, adı efsaneleşmiş ünlü yıldız Rita Cadillac'tan söz etti. (Yalnızca bu ad bile lüks bir karosser kanıtı olarak yeterliydi.) Yine de bazı kötü niyetli kişiler o strip-tease yaptığı sırada ölen adamın, parayla tutulmuş biri olduğunu iddia etmekten kendilerini alıkoynamamışlardı. Adam para karşılığında ölmüş numarası yapmıştı.

Ünlü strip-tease'ci Dodo d'Hambourg'un öyküsü de en az Rita Cadillac'inki kadar etkileyiciydi. Dodo, Batı Almanyalı bir rahibin kızıydı. Bir gece çoktandır ayrı olduğu ilk kocasının öldüğünü öğrenince, siyahlar giyinerek sahneye çıkmış ve böylece ününü ve servetini borçlu olduğu «Dul-strip»i yaratmıştı.

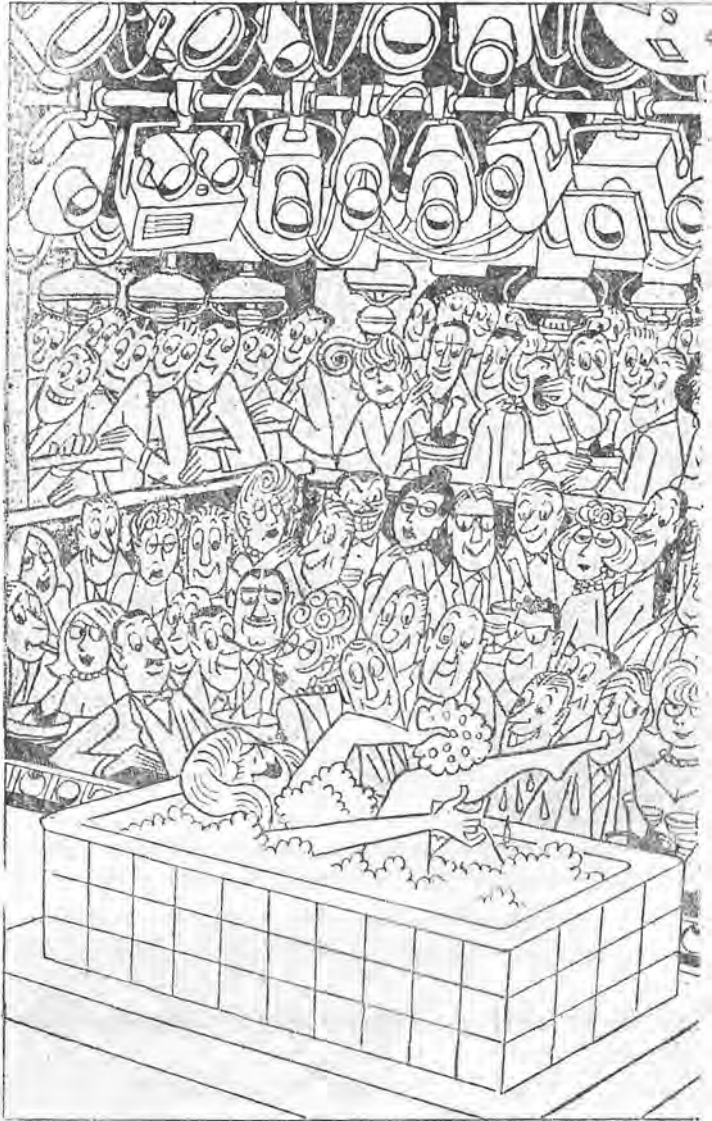
Aynı Dodo, soyunma odası arkadaşı Dolly Bell ile günün birinde öylesine sıkı bir kavgaya girişmiş-

ti ki, iki yıldız birbirlerinin saçlarını başlarını yolar-
muşlardı. Dodo bu kavganın bir izini hâlâ strip yö-
nünden büyük değer taşıyan arka tarafında taşımak-
taydı. Kavganın ardından, Dodo arkadaşı aleyhine
tazminat davası açmış ve bunu kazanmıştı da. Kar-
gılamanın kanıtlama anı çok zevkli geçmiş olsa ge-
rek!

«Crazy Horse»un sunduğu numaralara karşı
duyduğu hayranlığa rağmen Amerikalının bu yıl-
dızlarda beğenmediği bir tek yön vardı: Amerika'da-
ki strip-tease'cilerin çok daha geniş göğüs çevreleri
vardı. Jane Mansfield'in ve Diana Dors'un büyük, dol-
gun göğüslerini, strip-tease için ideal ölçü olarak gö-
rüyordu. Bu bayanlar tarafından gösteri unsuru ola-
rak kullanılan hipertrofilerin (Bir uzvun fazla bü-
yümesi) seyirciler üstünde büyük etkisi olduğu ve
böylece büyük başarı kazanabildiği bir gerçek. Ba-
zı psikiyatristler bu ilgiyi, birçok erkek çocuklarının,
bebekliklerinde biberon ve emzikle büyütülmüş olma-
larına bağlamakta. Benim kanımca strip-tease'den
 zevk alabilmek için kişinin herhangi bir konuda tat-
minsizlik duyması ya da umduğunu bulamamış ol-
ması gerek. Bu arada sanırım strip-tease'in Avrupa'-
ya Amerika'dan gelmiş bir eğlence türü olduğunu da
belirtmek doğru olacak.

Neyse, çıplak gerçeklere dönelim. «Crazy Hor-
se» programının ikinci bölümü, çok ünlü bir numara
ile, «Gelinin banyosu»yla başlıyordu. Gösteriyi Frau-
lein Veronica Baum sunacaktı.

Önce saydam bir perdenin gerisinde telli duvak-
lı bir gelinin silueti belirdi. Bu arada hoparlörden org
müziği ve akan suların sesi duyuluyordu. Sunu mü-

Dünyanın ziyaretçisi en bol ve en dikkatle izlenen küveti «Crazy Horse Saloon»dadır. Her gece burada banyo yapan strip-tease yıldızı, yüzlerce projektörle aydınlatılır. Bu kalabalığın her gece toplanmasını evlerinde küvet bulunmayışına bağlamak gerek.

kemmeldi. La jeune Mariée yavaş yavaş soyunup, gelinliğini çıkarmaya başladı. Üzerindekileri öylesine ağır çıkarıyordu ki, bu denli yavaş soyunan bir gelin karşısında en uysal damadın bile sabrı taşardı.

Gelin banyoya girebilecek hale geldiğinde, üstüne önce kırmızı sonra yeşil ışık verildi. Tıpkı bir trafik lambası gibi! Sonra perde kalktı. Ve Veronika küvetin içinde görüldü. Su sesleri kesildi, org müziği ise devam etti. Gelin bir bacağına yukarı kaldırarak, özenle temizledi. Sonra da yavaş yavaş düğün müziğinin tatlı nağmeleriyle doğruldu.

Tam önümdeki bayan bayıldığı için numaranın bundan sonraki bölümünü seyredemedim. Kocasını ve bir garson onu hemen bayıldığı yerden kaldırarak dışarı taşıdılar. Tabii bu arada karanlık yüzünden en azından 800 marklık içki yerlere döküldü. Bu kocasını dışarı çıkarmak için kadının uyguladığı bir taktik miydi, yoksa sürümünü artırmak üzere lokal idaresinin yaptırdığı bir numara mı, anlayamadım. Hâlâ da bilmiyorum.

Gelin banyosunu bitirince sahneye bir show orkestrasının eşliğinde, dört dakika boyunca çıplak vücudunu titreten, sallayan güzel, genç bir bayan çıktı. Poupée'nin poposu sahneyi boşalttıktan sonra, kırk beş dakikalık bir ara daha verildi. Saat bire yaklaşıyordu. Artık daha fazla seyretmeye tahammül edemezdim, salondan çıktım.

3 ile 5 dakika arasında süren strip-tease numaralarının sekizini birden görmek isteyen kişi en azından dört saatını sıkışık, rahatsız bir lokalin karanlığında geçirmek zorundaydı.

Çıkışın yakınında, duvardaki metal panoda ce-

hennem ateşinde yanan günahkârlar canlandırılmıştı. Bu her halde hesap ödemeyi geçiştirenler için hazırlanmış bir uyarı taktığıydı. Hemen bunun yanında da lokal yöneticisi oturuyordu. Mesleğine bağlı bir gazeteci olarak ona sordum:

— Acaba ara süresinde artistlerinizle kuliste kısa bir röportaj yapabilir miyim? Gazeteciyim.

Sözlerime inanmayarak, gülümsedi ve karşılık verdi:

— Burada yabancılarla tanışmak artistlerimize kesinlikle yasaklanmıştır. Onların hepsi, dürüst evlenmek isteğinde olan saygıdeğer genç kızlardır. İnanın, aralarından birçoğu ilgi çekici evlilikler yaptılar.

(Kelimesi kelimesine, «Elles ont fait des mariages très intéressantes.» demişti.)

Strip-tease artistlerinin, evliliği ilgi çekici hale getirmeyi başaracakları konusunda ona hiç kuşkusuz inanıyordum. Fakat lokal yöneticisi bu kelimelerle, oradaki artistlerin birçok zengin sosyete fabrikatörüyle evlendiklerini söylemek istemişti. Benim bu topluluğa dahil olmadığımı ise hemen anlamıştı. Bu yüzden okuyucularıma maalesef strip-tease artistleri ile yaptığım bir röportajı iletemeyeceğim. Fakat sanırım röportaj yapsam da, tek öğreneceğim hepsinin Sartre, Camu gibi büyük yazarların kitaplarını okumak, hayvan beslemek ve klasik müzik dinlemek meraklarını taşıdıkları olurdu.

Strip-tease'in başarısı inkâr edilecek gibi değil; çünkü bu, eğlence türlerinin zamanımıza en yakışanı. Yurttaşlara zararı olmadığı gibi düşmana da yarar sağlamayacak tek maske düşürme olayı sunuluyor.

Ya bir politikacının maskesi düşürölüp, üryan bırakılsa? Ancak bu eğlence türünde, her seçmen kötümserliğe kapılmadan her şeyi çıplak, apaçık bir biçimde karşısında görebiliyor.

Söylendiğine göre dünyanın en iyi strip-tease programını seyrettikten sonra artık bu tür hiç bir eğlenceye gitmeme kararı aldım. Ancak, her ne kadar yüklü para harcadımsa da, iyi gıda almanın «et merakı» arasında sayılabileceğini unutmamak gerek.

KOYUN PİRZOLASIYLA SANAT OLAYI

İNGİLİZLERİN atları, köpekleri, kriketi ve kraliyet sarayının sevdiklerini; viskinin ücretini devletin ödemediği tek ilaçları olduğunu; İngiliz mutfaklarının ise bu adı hak bile etmediğini genel olarak herkes bilir. Bunlardan söz etmek, Londra'ya sis götürmek gibi bir şey olurdu. Fakat bildiğim kadarıyla, şimdiye dek bu ülke ile ilgili yazılarda yeterince değerlendirilmeyen tek konu İngiliz halkının güzel sanatlara karşı aşırı merak ve tutkusudur.

Başlarını kaşımaya vakti olmayan işadamlarının, bankacıların, borsacıların, son derece kısıtlı öğle tatillerinde sanat dersleri aldıkları kimin aklına gelirdi? Ve bu çalışmalarını öylesine gizli yürütüyorlar ki, öğrenmem bir rastlantı sonucu oldu: Yarı pişmiş bir etten daha fazla bir şeyler bulabileceğim bir lokanta ararken birden Foley caddesindeki «Paint-box» lokantasının önüne geldim. «Paint-box» boya kutusu anlamına gelen bir kelimeydi. Lokantanın vitrinine yerleştirilmiş yemek listesinin altında ilgi çekici bir not asılıydı:

«Öğlenleri ve akşamları birinci sınıf resim modelimiz bulunmaktadır. Müşterilerimiz ücretsiz olarak resim malzemelerini kullanabilirler.»

Şansa bakın, gerçek bir sanatkârlar lokantası bulmuştum.

Bir insanın aynı anda nasıl olup da hem resim yapıp, hem de yemek yiyebileceğini düşünürken (Bu işlerin her ikisi için de, insanın bütünüyle gerekli olduğu kanısındaydım.) lokantanın ilk müşterileri gelmeye başladılar. Pek sanatçıya benzemeyen bu kişilerin hemen hepsi, İngiliz centilmenlerinin üniformasını giymişlerdi: Melon şapka, son derece düzgün bir palto, kurvaze takım elbise ve şemsiye. Bu tip baylardan pek çoğu, lokanta kapısının gerisinde kayboldu. Yaşlı sanat dostlarının devam ettiği bir yer olmalıydı burası.

Son derece kısıtlı resim bilgimi genişletmek amacıyla, kısacık zamanlarını bile değerlendirmek isteyen bu gençlerin, daha doğrusu babaların peşine takıldım.

Vestiyerde şemsiyeler ve melon şapkalar yan yana dizilmişti. Dar bir merdivenden, bodrum katta bulunan son derece lüks lokantaya iniliyordu. Daha ilk bakışta burada ancak başarı kazanmış, varlıklı sanatçıların bulunabileceği anlaşıyordu.

Süslenerek katlanmış peçeteler ve çiçeklerle donatılmış masalar kadife bir perdenin kapadığı podyumun çevresine dizilmişti. Masalarla podyum arasında, her sanat okulunda rastlandığı gibi sehpa'lar vardı. Resim kalemleri ve her çeşit boya, tüm yaratma arzularını dindirmek üzere sehpa'ların önüne bırakılmıştı.

Lokantanın şef garsonu yemek listesini getirdiğinde sordum:

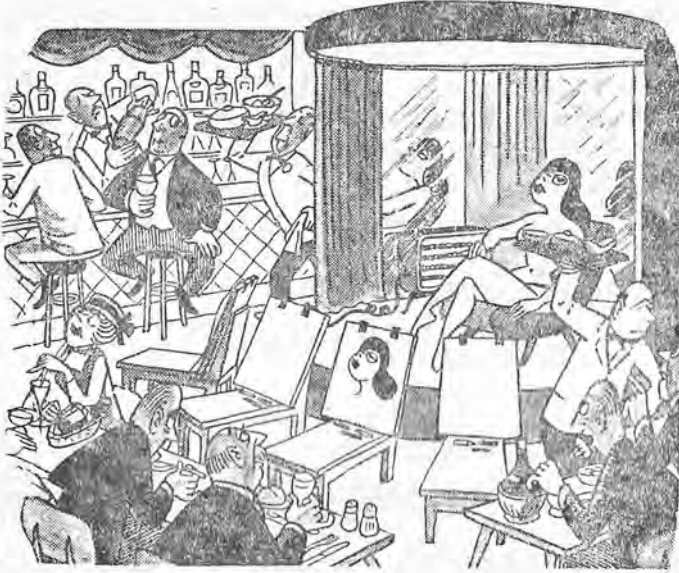
— İyi bir şey var mı?

Gizlice kulağıma fısıldayarak karşılık verdi :

— Miss Eve, fakat ancak çorbadan sonra.

Bu bilgi, lokantaya ilk kez gelen bir acemi için şaşırtıcıydı ama, lokalin sanat dostu müdavimleri durumu biliyorlardı. Bugün Miss Eve, sanatçıların ve sanatçı olmak isteyenlerin (hiç bir zaman olamayacak olsalar bile) karşısında öğle yemeği yenirken modelik edecekti.

Çorbadan sonra perde açıldı. Miss Eve, bir elek-

Vücudun kalori, gözün güzellik, boğazın içki ve sanatçı ellerin yaratma ihtiyacı «Paint-Box» lokantasında aynı anda giderilir.

trik sobasının yanındaki sandalyesinde oturuyordu. Sobaya kesinlikle ihtiyacı vardı, çünkü üstünde, çıplak gözle görülebildiği kadarıyla hiç bir şey yoktu.

Bitişişimdeki masada oturan baylar biftek, bonfile ve pirzola ısmarladılar. Bunlar, civardaki konfeksiyon mağazalarının hiç değilse öğle yemeğinde elbise bir et parçası görmek istemeyen sahipleri olmaydı.

O sırada ben resim sehpalarına hücum edilmesini beklemekteydim; çünkü salonda sehpalardan çok daha fazla müşteri bulunmaktaydı. Her birinin bir sehpa kapmak isteyeceği bence kesindi. Ama kimse yerinden kılmıdamadı bile. «Kıdemli güzel sanatlar öğrencileri» diye adlandırmak istediğim konfeksiyon mağazalarından, bankalardan ve borsadan gelen baylar sanatın en önemli koşulunu biliyorlardı. Tüm güzel sanatlarda en önemli koşul, modeli dikkatle incelemektir. Her halde ünlü İngiliz tutuculuğu ve çekingenliği de bunda rol oynuyordu. Normal bir İngiliz'in bile doğaya, güzel şeylere karşı tutkusu olduğu, bilinen bir gerçektir. Ama burada kanıtladıkları gibi, hemen hepsinde bir yaratma gücü ve sanat isteği de vardı. Yalnız «Paint-Box'ta inceleyebildiğim kadarıyla kalabalıkta resim yapmaktan utanıyorlardı.

Gerçekten de, tüm konuklar buraya yalnızca eğitim için gelmişlerdi. Yasak gösterilerin yer aldığı lokallere giden birçok erkeklerin ileri çıktıkları fakat hiç bir zaman inanılmayan bu sözler, 'Paint-Box'ta gerçekleşmiş oluyordu.

Sorum üzerine garson resim sehpalarının lokantanın kuruluşundan bu yana hiç kullanılmadığını anlattı. Yalnızca bir kez şakacının biri çıplak modelin

başının resmini yapmıştı. İşte o resim hâlâ müşterileri bir şeyler çizmeye kışkırtmak amacıyla, resim sehparlarından birinin üstünde asılı duruyordu.

Sanırım, şimdi İngilizleri tanımayanlar kendi kendilerine soruyorlardır: Madem kullanılmıyor, niçin resim kalemleri ve boya kutuları hâlâ orada duruyor? Açıklaması oldukça kolay. Bunları resim sehpasının önüne koymakla, lokantacı, çıplak kadının ancak resim yapılması koşuluyla model olarak gösterilebileceği hakkındaki polis yasağına uygun davranmış oluyor. Yönetmeliklere göre, çıplak modeller ancak bu amaçla kurulmuş lokallerde çalışabilirlerdi. Yalnız Londra'da, üyelerinden 2-3 paund kadar yıllık ödenek alanı bu tip yüz kadar kulüp bulunmaktadır. Söz konusu kulüpler, kapılarını öğle yemeğinden biraz önce açarlar. Bunlardan yalnızca «Paint-Box» ödemek istemiyor, herkese açık bulunduruluyordu. Eh tabii, bu lokanta sanatı teşvik amacıyla kurulmuştu.

«Paint-Box»un kapalı kulüplerle ortak bir tek noktası vardı: O da polis yönetmeliğine uygun davranmak. Yasalara göre, çıplak hareketsiz bir kadın sanat demekti. Ama kadının en ufak bir hareketi bile ahlâksızlık sayılıyor, çok sert cezalar uygulanıyordu. Sözgelisi lokalin kapatılması gibi.

Garson, isteğim üzerine bana ayrıntılı bilgi verdi. Böyle bir lokantada müşterinin biri sahneye bir beyaz fare salarak, modeli yasak hareketler yapmaya zorlamış. Sonunda sanat zevkinin yayılmasına çalışan lokalin kapanmasına yol açmış.

Tizüklere ne denli uyulduğunu «Paint-Box»ta

anlamak mümkündü. Bir ara bardaki telefon çaldı. Ahizeyi alan garson sahneye bağırdı:

— Miss Eve, telefon!

Miss Eve yasalara uyarak yerinden kıpırdamadı. Perde kapandı. Bir süre sonra ise, sımsıkı sarıldığı mantosuyla telefona gelen Miss Eve öğleden sonra modellik yapacağı sanatçıyla herkesin duyabileceği bir sesle sözleşti. Kadının paltolu hali, tüm erkekler tarafından dört gözle seyrediliyordu; çünkü herkes bu mantonun altında hiç bir şey bulunmadığını biliyordu. Telefon konuşmasının hemen arkasından, Miss Eve tekrar perdenin gerisinde kayboldu ve bir süre sonra perde açıldı. Güzel model, eskisi gibi kırmıldamadan, çırtlıplak, nefes kesecek bir pozda karşımızda oturuyordu.

O sırada yeni müşteriler geldi, hem de yanlarında kadınlara. Lokanta sahibi, kadınlarda sanat görüşü olamayacağını düşündüğünden olsa gerek, hepsini modele arkaları dönük olacak biçimde oturttu.

Sonraları bu lokanta sahibinin eskiden ünlü seks bombası Diana Dors'un menejeri olduğunu öğrendim. Şimdi ise lokantası, Londra'nın hiç bir yerinde bulunamayacak kadar büyük et porsiyonlarıyla ünlüydü. Bu yüzden «Paint-Box»u tüm sanat dostlarına öğütleyebilirim.

Londra'nın küçük sayılamayacak bölümlerinden biri olan Soho'da dolasırken hemen her kapıda el yazısıyla yazılmış, ufak beyaz kartlar dikkatimi çekti. Üzerlerinde şöyle yazılara rastlanıyordu:

«First class artist model,
92, 50, 90; second floor,
18 p.m. to 21 p.m.»

Tercümesi: «Birinci sınıf model (Bunu vücut ölçüleri izliyordu) İkinci katta, saat 18'den 21'e kadar.»

«Birinci sınıf» kelimeleri hiç bir kartta eksik değildi. Vücut ölçüleri, kat ve saatlar tabii ki değişiyordu. Böyle kapıların gerisinde kaybolduğunu gördüğüm bayların hepsi, sanırım sanat düşkünüydüler. Gerekli resim malzemeleri ise, her halde yanlarında taşıdıkları evrak çantalarında bulunuyordu.

Tabii, özel çalışan bu modellerin hareket edip, etmediklerini; sanattan gerçek hayata kayıp kaymadıklarını polisin anlayabilmesi oldukça zor. Ama sanırım İngilizlerin ünlü iradeleri bu güçlüğü de yeniyordur. Sanat tutkusunun ve hevesinin böylesine karşılanmasını ise övmek gerek.

Kulüpler ve özel modeller ancak kent merkezinde iyi bir ticarethane işleten ya da hatırı sayılır bir yıllık geliri olan ergin, yaşlıca sanatseverlere hizmet edebiliyorlar. Fakat böylesine pahalı bir eğitimi göz önüne alamayan genç sanatçılar için de bazı şeyler düşünülmüş. Maddî güçleri zayıf sanat öğrencilerine, çeşitli fotoğraflarla hizmet eden birçok kart tezgâhı ve dükkân bulmak mümkün. Buralarda, doğanın verdiğiinden hiç bir şey saklanmadan çekilmiş fotoğraflar genç, maddî olanakları kısıtlı sanatçılarla sunuluyor. Her türlü yanlış anlaşılmayı önlemek için de, kartların arkasına şu kelimeler eklenmiş:

«Bir sanat okuluna gidemeyen ve kendileri için özel bir model tutamayan tüm genç sanatçılar için, yayınevimiz bu sanat fotoğraflarını bastırmıştır. Güzel sanatlarda başarı kazanmanın en önemli koşulu iyi bir anatomi bilgisidir.»

Sanatı teşvik magazinlerinin yıllık tirajları milyonları aşıyor. İngiltere’de, yapıtlarını hiç bir zaman göremediğimiz; yaratıcılık güçlerini herkesten uzakta, gizlice kâğıda döken en az yüz bin sanatçı bulunduğundan emin olabilirsiniz.

Sanırım bu anlattıklarımla, dünyanın hiç bir yerinde Londra’da olduğu kadar sanata önem verilmediğini kanıtlamış oluyorum.

55 MARK KARŞILIĞINDA YÜZ KULÜPTE

SİSLERLÂ KAPLI Britanya adasının büyük bir kulüp olduğunu oraya gelen her turist daha Dover'de feribottan ayrılırken anlar. İngiliz pasaportu taşıyanlar, gümrük salonuna diğer insanlardan ayrı bir kapıdan alınırlar. Taşımayanlar, yani «aliens» olanlar ise bu girişten birkaç metre ötedeki diğer bir kapıdan salona sokulurlar.

«Aliens», İngilizcede yabancılar anlamına geliyor. Yine de Fransız turistler Dover'de karaya ayak basar basmaz bu kelimeyle karşılaştıkları zaman oldukça şaşırıyorlar. Çünkü «aliens», Fransızcada «déli» anlamına geliyor.

Aslına bakarsanız, İngiltere'ye gelen yabancılar en çok Majestelerinin bir gümrük memuru tarafından ellerine sorularla dolu beyaz bir karton parçası verildiği zaman şaşırıyorlar. Majesteleri, karttaki sorularla şu noktaları kesin olarak bilmek istiyorlar: Kişinin yanında resimli korku romanları, şans oyunları açıklamaları, tavşan ya da müstehcen yazılar var mı? Elizabeth II, böyle eşyaların yurduna sokulmasını kesinlikle istemiyor.

Majestelerinin arzusuna karşı elbette boynumuz kıldan ince. Ben zaten prensip olarak seyahate çıkarken yanımda tavşan bulundurmam; ayrıca arkadaşlarım arasında da bir tavşanla yolculuğa çıkan birini tanımıyorum. Müstehcen yazıya gelince; neyin müs-

tehcen olup, neyin olmadığı konusunda bir psikiyatrist gümrük memurlarıyla saatlarca tartışabilirdi.

Giriş koşullarını okuyan yabancılar, hemen sıkı yasaların hüküm sürdüğü, düzenli bir ülkeye ayak bastıklarını anlıyorlar.

Tabii bunların içinde, yabancıları en çok sıkıntıya sokan içmek ihtiyacının kısıtlanmış olması. Fakat bu yasa maddesi ile asla çay, kahve, kakao ya da meyve suyu gibi içeceklere kısıtlama konulmuş olması söz konusu değil. Alkollü içkiler İngiltere’de yalnızca öğle saatlarında ve akşam saat 23’e kadar içilebiliyorlar.

Anlayacağınız içmek, İngiltere’de saata bağlanmış. Ama, yasanın boşluklarından yararlanmayı bilenler çıkmamış değil; yalnızca Londra’da, günün her saatında içki verebilen üç bin beş yüz kulüp var. Bu kulüplerde günün her saatında içki veriliyor, tabii yalnızca üyelere.

Peki ama kötü bir şans sonucu ya da kaderinin bozukluğundan Britanya sahillerine yolu düşen yabancı ne olacak? Londra’daki otelimin kapıcısı bunun kolayca halledilebilecek bir konu olduğunu belirtti: Turistler de 1 paund, yani yaklaşık olarak 55-60 lira karşılığında hemen bir kulübün üyesi olabiliyor ve kendine böylece saat 23’ten sonra da tükenmeyen bir içki kaynağı yaratabiliyordu.

Akşamın geç saatında bir Hint lokantasında yediğim baharatlı pirinç pilavından sonra, o akşam ne pahasına olursa olsun bir kulübe üye olmam gerektiğini anladım.

Birkaç ev ötede bir tabela dikkati çekiyordu:

«VENÜS ROOM

Social Clup»

Londra'da bakanlar ve soyluların da üye oldukları en ünlü kulübün adı, tanrıca Pallas Athené'den alınmış olduğuna göre, burası gidilebilir bir kulüp olmalıydı. Evet, «Venüs Room», muhakkak kibar bir yerdi. Kulübün girişindeki vitrinlerde asılı çıplak ya da çok az giyimli kadın resimleri beni oldukça şaşırttı. Acaba bu sosyal kulüp böyle resimlerle amacının çıplakları giydirmek olduğunu mu anlatmak istiyordu? Bunu öğrenmek amacıyla merdivenlerden bodrum kattaki lokale indim.

Üstünde, bu yerlerin acemisi olanları ilk bakışta korkutabilecek, «Yalnızca üyeler girebilir,» yazılı bir tabelanın bulunduğu kapının gerisindeki masada, siyah kıvrıkcık saçlı, iriyarı bir adam oturuyordu. Masanın üstü basılı kâğıtlarla doluydu. Ona kulübe üye olmak istediğimi söyledim. Adam ağzını açmaksızın bir kâğıt uzattı. Kâğıtta şunlar yazılıydı:

«Sayın kulüp sekreteri,

Adımı, kulübün yönetim kuruluna takdim etmenizi rica edeceğim.

İmza.»

Bir an tutuldum. Susuzluktan damağım kuruyordu. Hemen bir şeyler içmeliydim. Acelem vardı. Kulübe alınmamın ne kadar süreceğini sorduğunda, sekreter gülümseyerek karşılık verdi :

— Bir dakika!

Rahatlamışım. Okumaya devam ettim:

«Eğer üye kaydedilirse, şimdiden kulüp yönetmeliğinin gerektirdiği tüm kurallara, sonradan değişmeler bile uymayı kabul ediyorum.»

Böylesine uzun vadeli bir taahhüte girişmek, tabii cesaret işiydi. Ayrıca kâğıtta belirtildiği gibi, beni tanıtacak iki üye adı da veremezdim.

— Bunu ben yaparım, diye ekledi kulüp sekreteri. Önemli olan evrakları imzalayıp, yıllık ödeneği vermeniz.

Susuzluğum son kerteye varmıştı. O anda, üye kaydedilmekten başka bir şey yapamayacağımı hissediyordum.

Kulübün yıllık ödeneği bir guinea, yani, bir paund dan biraz fazlaydı. Adama iki banknot uzatarak, paranın üstünü almak üzere avucumu açık tuttum. Fakat sekreter paranın üstünü tam vermeyerek, tutarı oldukça yüksek bir bozukluğu kendine sakladı. Sonra parayı havaya atarak, sol elinin üstünde yakaladı ve sağ elini üstüne kapayarak, sordu:

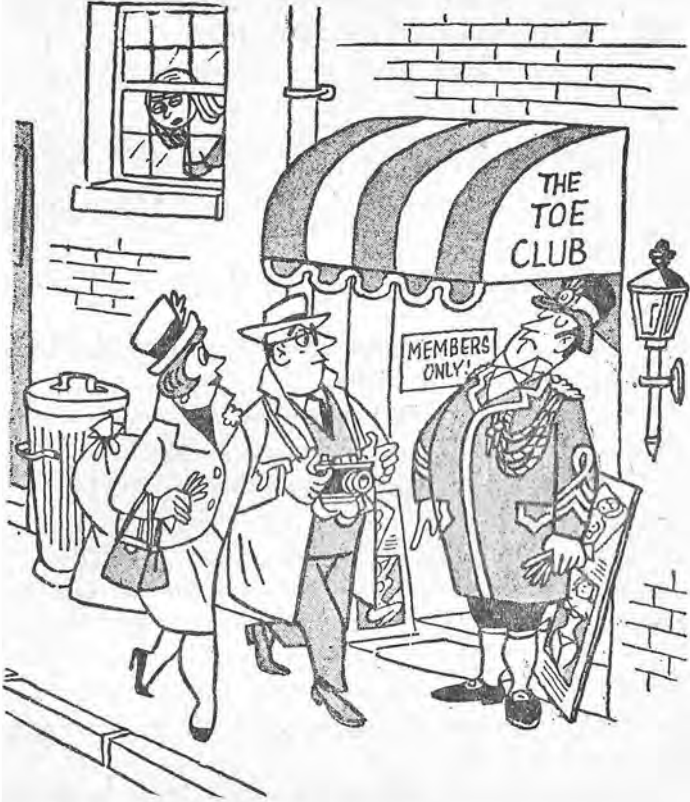
— Head or tail? - Bu bizim «yazı mı, tura mı?» diye sormamız gibi bir şeydi.

O anda içimden geldiği gibi seslendim.

— Tura!

— Kaybettiniz, diye belirten yeni kulüp arkadaşım, parayı, bana göstermek gereğini duymadan cebine attı. İşte burası böylesine iyi bir kulüptü.

Kırmızı bir üye kartı alarak, iyice loş, dumanlı kulüp lokaline girdim. Hemen yanında, şişman bir kadının birkaç erkek müşteriye içki sunduğu ve plak çaldığı bir bar duruyordu. Daha sandalyelerden birine çökmemle, önüme demir bir parmaklık inmesi bir

Soho'daki birçok klübün girişindeki zenginlik in-sanda garip bir saygı uyandırır. Dış görünüşe ba-kınca, ister istemez, içerde eski gelenekleri hâlâ sürdüren bir topluluk bulunduğunu düşünürsünüz.

oldu. Bu parmaklıkla, barmen kadından ve içkilerden ayrılmış oluyordum.

— Saat on bir, diye belirtti kocakarı. Bundan sonra ancak masaya servis yapabilirim.

Böylece oradaki ufak masalardan birine oturarak, bir bira ısmarladım. Garson kadın, kâğıt peçetelere sarılı çatal bıçak getirdi. İngilizcem bu kadar kötü müydü? Çatal bıçağı geri vererek, bira istediğimi üstüne basa basa tekrarladım. Ve bu arada kesinlikle belirttim:

— Bir şey yemek istemiyorum.

Garson eğilerek, fısıldadı:

— Fakat bir şey yemeniz şart, yoksa size içki veremem. Yönetmelik böyle.

Bir bardak bira ile bir sandviç getirerek, hemen yarım paundu aldı ve bu arada fısıldayarak belirtti:

— Yemeniz şart değil. İsterseniz tabağınızda bırakabilirsiniz de.

Kadının öğüdüne uydum da. Zaten sandviç bir kez bakmak, bunu benden önce de birçoklarının tabakta bırakmış olduklarını anlamaya yetiyordu.

O sırada piste gelerek küçük bir sehpanın yanında soyunmaya başlayan tatsız görünümlü strip-tease yıldızının bu sandviçle ortak bir yanı vardı: İkisi de yönetmeliğin öngördüğü kuralları yerine getirmek üzere orada bulunuyorlardı. Bunu yanımda oturan, içkili cenesi düşük bir İngiliz'den öğrendim. Bana uzun uzun İngiltere'de gece yaşantısının nasıl kısıtlamalara ve kurallara bağlı olduğunu anlattı.

Söylediğine göre bir kulübe, ancak yiyecek bir şeyler ve bununla birlikte bir de program sunduğu takdirde, 23'ten sonra içki vermek lisansı veriliyor-

Soho'daki kulüplerin çok şey ümit ettiren girişlerinin arkasında insan bir bodrumdan başka şey bulamıyor. Bu resim, böyle bir kulüpte gerçeklere tamamiyle bağlı kalınarak çizilmiştir. Ön plandaki tabure sahneye çıkan sanatkârlara döner sahne bazen de gardrop görevi yapmaktadır.

muş. Anlayacağınız zorlama strip-tease numarası bu kuralın bir sonucuydu. 1921'den beri yürürlükte olan bu yasa ile İngiltere'de (insanların iradelerinin çok güçlü olduğu söylenen bu ülkede) alkole karşı aşırı tutkuyu hafifletmek amacı güdülmüştü. Böylece saat 23'ten sonra içki bulmak öylesine güç koşullara bağlanmış, fiyatlar öylesine pahalılaştırılmış ki, içkiye yatkın bünyesi olanlar bile, bu ağır koşullara katlanmaktansa evlerine gitsinler, erken yatsınlar ve işlerine ertesi sabah akılları başlarında, dinlenmiş olarak gelsinler. Bunun, parlamentoda oybirliğiyle kabul edilmiş bir yasa olduğunu da ayrıca belirtti sevgili içki dostum.

İngiltere'deki sosyal yaşam hakkındaki bilgilerim oldukça genişlemiş olarak, «kulübümü» terk ettim. Küçük bir bardak bira, bana yaklaşık olarak 20 marka patlamıştı.

Ne var ki, para bakımından pek güçlü bir adam sayılmamama rağmen bu bile beni hemen yatmaya götüremedi. Daha büyük bir heyecanla Londra'nın Picadilli ve Oxford caddeleri arasındaki eğlence yeri Soho'da dolaşmaya başladım. Gece yarısına yarım saat vardı. İnsanlar Soho'daki sinemalardan, tiyatrolardan çıkıyorlardı. Hepsinin, şu anda duydukları susuzluklarını alkolsüz içkilerle gidermeleri gerekirdi. Ama evde olsun, üye oldukları herhangi bir kulüpte olsun, susuzluklarını yüksek dereceli bir alkolle gidermeye gidiyorlardı.

Yarım saat içinde, Soho'da, Leicester Square ve Frith Street arasında tam yüz otuz iki kulüp saydım. Hemen hemen her bodrum katında ya da her evin girişinde, üstünde «yalnızca üyeler girebilir» yazısı bu-

İnan bir kulüp tabelasına rastlanıyordu. Burada yabancı olarak dolaşan birinin, kendisini toplum dışına atılmış kuduz bir köpek gibi hissetmesi olağan şey.

Pek çok kulübün girişinde, sırmalı üniformalarıyla kapıcılar bekliyordu. Bazı evlerin kapılarında ise içeriye üye çekme görevini yüklenmiş üniformasız kızlar duruyordu.

Ayrıca koltuklarının altında plak taşıyan kızlar, oradan oraya mekik dokuyorlardı. Bunlar aşırı derecede makyajlı, yasa gereğini yerine getirmek üzere çeşitli kulüplerde kendi götördükleri müzikle dans eden strip-teaseci kızlardı. Kollarının altında plaklar ise mesleklerinin bir sembolüydü sanki. Hepsi de, ek-mek paralarını İngilteredeki içki yaşağına borçluydular. (Tabii başka şeylerini de.)

Gerrard caddesinde iyice süslü bir tentenin altında, sırmalı üniformalı, sık bir kapıcı bekliyordu. Girişten, bu kulübün diğerlerinden farklı, belki de daha iyi olduğu anlaşıyordu. Üniformalı kapıcıya ödeneğin ne kadar olduğunu sordum.

— Bir paund, dedi.

Pilav sonrası duyduğum susuzluk beni buraya da girmeye zorladı. Formaliteler Venüs Room'dakilerle aynıydı. Yönetim kuruluna takdim edilme isteğinin altını imzaladıktan ve bir paundu ödedikten sonra bir üye kartı alarak, aşağı lokale inme hakkı kazandım.

Fazla gezmeyi gerektiren mesleğim dolayısıyla şimdiye dek birçok adi, kenar mahalle meyhanelerine gitmiştim. Ama bir kalorifer dairesini andıran burası kadar kötü bir meyhane görmemişim. Köln ki-

lisesinin büyük bir resmi altında ufak, eski sandalyelerde bir düzine kötümser, yaşamaktan bıkmış adam oturuyordu. Hepsi bir köşeye sıkışmış yıpranmış bir sinema perdesinde, eskilikten sürekli yağmur yağıyor izlenimini veren bir seks filmini seyrediyorlardı. Hemen biramı içip, (Maliyeti 15 mark) zorlama sandviçimi tabakta bırakarak, yeni kulübümü de terk ettim. Tüm aceleme rağmen, kulüp sekreteri, elime oynatılan filmin satılık olduğunu yazan bir kâğıt sıkıştırmayı başardı.

Gece yarısından yarım saat sonra otelime dönerek resepsiyon memuruna Soho'daki kulüp serüvenimi anlatım. Başıma gelenlerden çok üzülmüştü; öfkeyle söylendi:

— Bunlar kulüp değil... (Maalesef adamın söylediği bir kelimeyi yazamayacağım. Ama sanırım sevgili okuyucularım bunu yerine koymakta hiç güçlük çekmeyeceklerdir.)

Daha sonra resepsiyon memuru «Londra'da bugün» adlı bir dergideki, «5 paund karşılığında yüz kulüp» başlıklı yazıyı gösterdi. Başlığın hemen altında, kişinin yüz değişik, kibar kulübün üyesi olabileceği, bunun için verilen adresteki «Clupman»a baş vurması gerektiği yazılmıştı. Yüz kulüp için yalnız beş paund; içki yasağı bundan daha etkili kötüye kullanılamazdı.

Dergiyi yanıma alarak odama çıktım ve uyudum. Sabah kahvaltısından sonra ise doğrudan Finchley caddesine gittim.

«Clupman»in bürosuna ulaşabilmek için, çöp kutularıyla dolu geniş bir avludan geçmek gerekiyordu.

Güzel genç bir bayan tarafından şefinin son derece modern döşenmiş çalışma odasına götürüldüm. Şef otuz yaşlarında, sık giyimli, kibar bir baydı. Bana yüz kulübe birden nasıl üye olunabileceğini açıkladı. Kısa bir süre sonra «Clupman»ın pahalı ya da daha az pahalı lokallere Londra'da gece hayatı yaşamak isteyen yabancıları götüren bir turizm şirketi olduğunu kavradım. Üye olmayı reddettiğimde ise, bana kuruluşun bir hatıra armağanı ile birlikte, yüz kulübün adresinin bulunduğu ufak mavi bir kitap verildi.

Ne konuksever bir ülkeydi burası!

Otelime döndüğüm sırada elime verilen ufak mavi kitabı karıştırdım. İçinden pembe bir kâğıt düştü. Bu «Clupman»ın çıkardığı bir plağın reklamıydı. Kâğıtta, plağı muhakkak almam gerektiği yazılıydı. (Zaten satış da yalnızca üyelere yapılıyordu.) «Aşk dersleri» adlı plağın ön yüzünde «Bir genç kızın nasıl sevildiği» arka yüzünde ise «Bir erkeğin nasıl sevildiği» anlatılmıştı.

Ne esrarlı bir ülke!

İngiltere'deki içki yasağı için bana akıllıca (Dikkatli olun akıllıca) bir neden gösterecek kişiye bir şişe viski hediye etmeyi vaat ediyorum.

İçki düşkünlüğünün yasa ile kısıtlanabileceği doğru değil. Ünlü «Pubs» denilen meyhanelerin müşterilerinin nasıl karşılardaki saata bakarak içki içtiklerini ve saat 23'e yaklaşırken hepsine ne denli kötümserlik geldiğini bir kez olsun görmüş biri bile bu yasağın içki düşkünlüğüne yararı olmayacağını anlar.

Sahne hoplayan, zıplayan; son derece adi şar-

kılar söyleyen otuz kadar kızın, yasa gereğini yerine getirmek ve ziyaretçinin içkisini ellerinden geldiğince pahalılaştırmak için çalıştığı «Clupman» kulüplerinden birkaçını dolaştım. Ve sonra da odama bir şişe içki alarak bu sevdadan vazgeçmeye karar verdim.

Yukarıdaki satırları okuyunca bazı okurlarım haklı olarak, şöyle soracaklardır : «Bir İngiliz kulübü denince ben çok daha başka bir şey düşünmüştüm. Lambri kaplı antreler, lüks döşeli salonlar, klasik rahat koltuklar ve kadınların giremediği, erkeklerin büyük bir sessizlik içinde Time'larını okuyabildikleri büyük, rahat salonlar.»

Gerçi bu tür kulüpler de var ama, adaya yalnızca kısa bir süre için ayak basan bir yabancınn bunları dolaşma, görebilme olanağı yok. Söz konusu kulüplere girme koşulları da Venüs Roomdakilerle aynı. Yalnız üyelik baş vurusu kabul edilinceye dek yıllarca beklemeniz, birçok koşulları yerine getirmeniz ve her şeyden önce iki güvenilir üyece takdim edilmeniz gerekiyor.

Şansa bakın ki bir arkadaş topluluğunda Londra'nın en kibar kuruluşlarından «Junior Carlton Clup»e üye giyimiyle davranışlarıyla lord izlenimi veren biriyle tanıştım. Ve adamda, bir günlüğüne beni konuğu olarak kulübüne götürecek kadar güven hissi uyandırmayı başardım.

Pall Mall'daki büyük kulüp binasının önünde arabadan indiğimizde, saat tam on ikiydi. Çoğunluğu Rolls Royce marka taksiler birbiri ardına geliyor, eş giyimli, eş davranışlı bayları kulüplerine getiriyor-

du. Hepsi klasik pardösüler, melon şapkalar giymiş; dimdik yürüyor, ellerinde uzun şemsiyeler tutuyorlardı.

Lüks, eski yüzyılların stilinde, son derece görkemli döşenmiş bir antrede, hoş bir parfüm ve duman kokusu genzimizi yaktı. Şöminede kömür yanıyordu. Oldukça eskimiş değerli halıların üstünde, lordlara benzer baylar yer yer toplanmış, sohbet ediyorlardı. Antre boyunca yüksek, içi kum dolu sigara tablaları yerleştirilmişti.

Sevgili dostum Sir Archibald (Benim gibi bir adamla tanışmak bir İngiliz centilmenine yakışmayacağı için dostumun aile adını vermek istemiyorum.) beni önce çok lüks döşenmiş görkemli bir kütüphaneye götürdü. İçerisi hayli kalabalıktı. Nedeni, kütüphanede konuşma yasağı olsa gerekti. Burada üyeler rahat rahat dinlenebiliyor, Time'larını okuyabiliyorlardı. Gerçekten de büyük berjler koltuklarda oturan baylardan birçokları ellerindeki gazeteye (Tabii Time.) dalmış; bir kısmı ise gözlerini kapamış okuduklarını düşünüyorlardı. Kim bilir belki de yeryüzündeki işlerin en yararlısını yapıyor, hiç bir şey düşünmüyorlardı.

Bilardo salonunda, hepsinin üstünde üyelerin adları yazılı ıstakalar duvarlardaki yerlerine yerleştirilmiş ve perdelerin gerisine gizlenmişlerdi. ıstakaların duvara ufak kilitlerle bağlanmış olmaları dikkatimi çekti. Burada kim kime güvenmiyordu? Bilardo salonundan da çıkarak, demiryollarının ilk kurulduğu zamanlardaki birinci sınıf bekleme salonlarını andıran bara gittik.

Viskilerimizi yudumladığımız sırada, Sir Archi-

bald'a İngilizlerin niçin kulübe gereksinme duyduklarını sordum. Gerçi bunu sormak pek kibar bir davranış değildi. Ama çok merak ettiğim bu konuyu başka türlü de öğrenemezdim.

Gözlüklü centilmen büyük bir ciddiyetle kaşlarını kaldırdı ve uzun uzun düşündükten sonra karşılık verdi:

— Bu nedenlerden birincisi kadın görmeme isteği. İkincisi ise aynı eğitimi görmüş, aynı sosyal sınıftan kişilerin bir arada olmayı istemeleri.

Nedenlerin her ikisi de benim için korkunçtu, fakat bunun ne önemi olabilirdi.

Sir Archibald'dan tipik, gülünç bir kulüp anısını anlatmasını rica ettim.

— Size şahane bir öykü anlatabilirim, dedi sevinçle. Gerçi olay bundan tam otuz yıl önce oldu, ama sanırım hâlâ esprisinden hiç bir şey kaybetmemiştir. O sıralar kulüp üyelerinden biri genç bir İsveçli konuk getirmişti. İsveçli koyu bir elbise, ve inanmayacaksınız- iki renkli ayakkabılar giymişti.

Sir Archibald durumun korkunçluğunu anlamam için sözlerine kısa bir ara verdikten sonra ekledi:

— Burada bara dayanmış duruyordu. O sırada kulüp garsonlarından biri konuğu getiren üyeye sordu: «Yöneticimiz Lord hazretleri, bu bayın kulübümüz üyelerinden biri olup olmadığını soruyorlar.» Nasıl çok komik değil mi?

Öykünün bittiğini anlayabilmem için epeyce bir süre geçmesi gerekti. Ama daha sonra koyu renk elbiseli ve iki renk ayakkabılı birinin, «Junior Carlton Club»ün üyesi olması gerekirmiş gibi bir tavır takı-

nan kulüp yöneticisinin sinsice esprisine güldüm. Sir Archibald da candan kahkahalarıyla bana katıldı.

Dinlenmeye çekinmiş bir İngiliz generalini andıran bir bay da sohbetimize girmişti. O sırada Sir Archibald telefona çağrıldı. Son derece sıkıcı konuşmalardan sonra (Biraz üstün seviyeli İngilizlerin çevresinde insan yalnızca havadan, çiçeklerden, hayvanlardan, yemeklerden ya da kral ailesinden söz edebilir.) bu yeni baydan da unutamadığı tipik bir kulüp anısını anlatmasını rica ettim.

Fazla düşünmesine gerek kalmadı.

— Pek tatlı bir öykü vardı: Otuz yıl önce kulüp üyelerinden biri yanında konuk olarak genç bir İsveç'li getirmişti. İsveçli koyu renk bir elbise, ve -inanmayacaksınız- iki renkli ayakkabılar giymişti.

Ey yolcu, eğer yolun Londra'ya düşerse, kulüplerden uzak dur. Hatta Londra rehberindeki şu cümleyi okusan bile:

«Kulüpleri ziyaret edip, eğlenin dans edin hoş vakit geçirin... Ondan sonra Londra'nın niçin dünyanın en eğlenceli yeri olduğunu anlayacaksınız!»

Bu cümleyi yazan adamı tanımak isterdim. Her halde ömrü boyunca hiç Britanya adalarından ayrılmamıştır.

ZEVK LİMANINDA UZUN BİR GECE

«SAĞLAM VÜCUTTA SAĞLAM KAFA,» sloganının temsilcileri olan St. Pauli'nin hareketli, konuşkan kapıcıları son zamanlarda gülememekte. Hamburg belediyesi, onların lokalleri önünden bir metreden fazla uzaklaşmalarını yasakladı. Ayrıca gelip geçenlere dokunmayacak ve çok hafif de olsa onları içeri girmeye zorlamayacaklardı.

Yasağın açıkça bildirilmesinden bir hafta sonra, hata yapan on dokuz kapıcıdan ortalama 8200 mark ceza toplandı. Kazançları devletin üst kademelerinden bir memurunkini bile aşmayan zavallılar için, bu, gerçekten büyük cezaydı!

Söz konusu kişilerin üstüne, şimdi eğlence-endüstrisine hiç de yakışmayan bir elem çöktü. Ayrıca belediye, garsonlara çok içip, sarhoş olan ve bu yüzden ya da başka bir nedenle para ödemeyen konukları dövmeyi ve onlardan fazla para almayı da yasakladı. Hatta özel durumlarda, yasaklara aykırı hareket, lokalin çalışmaktan alıkonmasına bile yol açabiliyordu.

Demek oluyordu ki «Eğlence ve zevk limanındaki» lokallerin personelinden sonra, şimdi hükümet de «St. Pauli herkes içindir» sloganını gerçekleştirmeye çalışıyordu.

Coğunlukla arka planda kalan, ve birkaç lokali

aynı anda işleten kişiler, özel girişime vurulan bu darbe karşısında nasıl bir tutum takınmışlardı? Hâlâ dillerden düşmeyen «Das Herz von St. Pauli-St. Pauli'nin kalbi» şarkısı söyleniyor muydu? Sarhoşluğa ve hileye karşı belediyece alınan tedbirler yeterli miydi?

Bunu anlamak için ruhsatlı çalışan 289 lokali, kısa sürelerle uğramak suretiyle gezdim.

Limanın başladığı yerde bulunan, yirmi katlı binanın girişinde neonlarla yazılmış şu kelimeler okunuyordu:

«BİRLEŞMİŞ HAYAT.»

Dertlerden kurtulmak için sayısız olanaklar sunan bir caddenin başlangıcında yer tutmuş bir sigorta şirketi için, bu ad hiç de düşüncesizce konulmuş değildi. Hatta son derece akıllıca bir art amaç güdülmüş bile denebilir.

Birkaç adım ötede, zevk arayıcıları pratik aşk hayatıyla ilgili tüm sorularına karşılık bulabileceği, bir kitapçıyla karşılaşıyorlardı. Vitrine son derece çekici adları olan kitaplar yerleştirilmişti: «Öyle biriydim!» (Kötü yola düşmüş.) «Genç kızlar EVET deyince» (ağlamasız, sızlamasız) ve «Mutlu bir aşk hayatının dört anahtarı» (Niçin dört?)

Düşünceli düşünceli kitapçının önünde durduğum sırada, bir gece kulübünün kapıcısı seslendi :

— Orada gördükleriniz için sıkıcı, teori kısmın-

dan ibaret! Burada her şeyi pratikte, tabîi haliyle görebilirsiniz, saygıdeğer bayım!

Adamın ses tonu ve bana ünlü biri gibi davranması hoşuma gitmişti. İçerde neler olduğunu söylemesi için, ona kulağımı uzattım. Büyük bir ağız kalabalıklığıyla anlattıklarının arasında, bir ara «birinci sınıf kadınlar» kelimesi dikkatimi çekti. Daha sonra ise kadınlar arasında yapılacak sansasyonel bir güreşin başlamakta olduğunu duyunca, kendimi içeri girmekten alıkoyamadım.

Lokalin yöneticisi ve iki garson candan br sevgi gösterisiyle önümde eğildiler. Hemen paltomu alarak beni تنها ve karanlık bir köşeye götürdüler. Bir buzluğun yanındaki sandalyede yer gösterdiler ama ellerinden kolaylıkla kurtularak, bardaki bir tabureye çöktüm.

Sahnedeki güreş, bardaki kadının ve konsomatrisin bana bir bardak viski içirmek üzere yaptıkları numaralar yanında çocuk oynacağıydı. Kesinlikle «Hayır» demem gece dostlarıma pek dokundu. Moral-leri bir anda sıfıra indi. Bu durum karşısında orada daha fazla kalamazdım.

St. Pauli'de dolaştığım sırada her kapıcıya içeriye girersem bana neler sunacağını ayrıntılarıyla soruyordum. Hepsi de tüm ülkelerin ve ırkların en güzel, en çekici kızlarını vaat ettiler.

Son derece kaçamak davranan, esrarlı bir hava takınan bir kapıcı kulağıma fısıldadı:

— Bu akşam bizde bir amatör çalışıyor; yeni biri, bir hastabakıcı. Strip-tease yapacak, işte mesleğinin sıkı bir gözetime alınması ve koşullarının düzeltilmesi gerektiğinin bir kanıtı daha.

Gece hayatına düşkün turistleri lokallerine çekmeye çalışan üniformalı kapıcılar, insanda hayal uyandırmada ve kandırmada ustadırlar. Yoldan geçenlere bir bardak bira içmek üzere içeri girdiklerinde, kendilerini bekleyen eğlenceleri tatlı bir dille anlatırlar.

Müşterilere dokunmaktan dolayı aldıkları para cezaları, kapıcıların içine işlemişe benziyordu. Yal-

nızca bir teki yasağa aykırı hareket etti. Daha doğrusu bunu akıllıca bir taktikle yaptı. Birdenbire kolu ma sarılarak bağdı :

— Aman düşmeyin, sayın müdürüm!

Kaldırımın üstündeki muz kabuğu büyük bir olasılıkla kurnaz kapıcı tarafından oraya bırakılmıştı. Kolumu sımsıkı tutan kapıcı fısıldamasını sürdürdü:

— Çırlıçıplak hizmet edilen bir lokal!

Gerçekten şimdiye dek böyle bir öneriyle karşılaşmamıştım. Yenilikler bulacağım umudu içinde, birçok renkli ampulle aydınlatılmış merdivenlerden, bodrum kattaki lokale indim.

Aşağıdaki çocuk beni karanlık bir salona soktu. Uzaklardan beyaz bir mini-slip'le, «Shorty» adı da verilen beyaz kısıcak bir atletin bana doğru geldiğini görebiliyordum. Daha yaklaşıncı, bunun o kılıkta dolaşan topluca bir kadın olduğu anlaşıldı. Kadın beni içerdeki vestiyere götürerek, sıkı sıkı tembihledi:

— Eldivenlerini paltonun cebine koy. Yoksa yarın annen kızar.

İyi kalpli karşılayıcıım, mukavvadan yapılmış bir sarkıt mağarasına yerleştirilmiş rahat bir kanepede, yanıma çöktü. Ve benim tüm şaşkın bakışlarım arasında, giyinik, ama tamamen giyinik bir garson masaya servis yaptı. Yine biramı ısmarladım. Bunun üzerine yanımdaki bayan elini dizime koyarak, cömertliğimi artırma girişiminde bulundu. Bir sonuç alamayınca da podyuma giderek, müzik otomatının düğmelerinden birine bastı. Denizci şarkısı «Anne, beni unutma-Mutter, vergiss mich nicht»in tatlı me-

lodişiyle birlikte, hiç de fena sayılmayacak bir strip-tease'e başladı.

Tüm güzelliklerini bir insanı kendinden geçirecek derecede sunduktan sonra yeniden masaya döndü. Ama benim hâlâ masrafa girişmekten kaçındığımı görünce çok şaşırdı. Davranışım strip-tease yıldızını öylesine üzmişti ki hemen benden daha cömert, daha bonkör bir başka müşteride şansını denemeye girişti ve oldukça yaşlı sayılabilecek bu bayda başarıya ulaştı da. O sırada, başka bir konsomatrist de kucağıma oturarak, beni cimrilikten vazgeçirmeye çalışıyordu.

Şeks ve çıplaklıkla, eğlence kategorisinden pek çok yerde daha aynı şeylerle karşılaştım. Hepsinde ana kural şuydu: Konsomatrist bayanı masasına davet etmeyen eğlenemiyor, davet edense hesap gelince şaşırp kalıyor, eğlencesini çok pahalı ödemek zorunda kalıyordu.

Söz konusu lokallerde, geliri çoğaltmaya yaran bu insanlar dışında, müşterilere sunulanlarsa şunlardı: Strip-tease, strip-tease, strip-tease. Bazı bazı da eskilikten sürekli titreyen çırılçıplak insanları gösteren filmler. **Tabii filmlerde, çıplak insanlar** hareket halinde oluyorlardı.

Bir süre önce lokalinin girişine «Burada domuz filmleri görebilirsiniz!» yazılı bir tabela asan ve giriş için 7 mark isteyen akıllı bir meyhaneci, meraklı müşterilerine domuzların yaşantılarını konu edinen gerçek bir kültür filmi göstererek, düzeni bozduğu için, 10 mark cezaya çarptırılmıştı. **Bence ona bu cezayı** vermekte tamamen haksızlar.

En ayrıntılı programı ise, yüksek bir binanın bi-

rinci katındaki, «Büyük özgürlük» adlı lokal sunuyordu. Salonun solunda, kadın ve erkekleri çırpılçılak bir arada gösteren bir film oynuyor, sağdaki sahne-
de ise bir strip-tease yıldızı soyunuyordu. Kafanın böylesine iki görüntüyle meşgul edilmesi, her gözüyle ayrı yöne bakmayı bilen insanlar için düşünülmüş olsa gerek.

«Sex-intim», «Pikanterie» ya da bu tür adları olan diğer tüm lokaller de oldukça tenhaydı. Yalnızca bir kez iğne atılsa yere düşmeyecek bir yere gittim. Lokal sahibi, bu kalabalığı iki insanın aynı anda sahnede strip-tease yapmalarını yasaklayan yasaları ıyice inceleyerek, onun boş noktalarını bulmuş olmasına borçlu. Evet yasadaki boşluğa dalarak, bundan yararlanmış ve böylece bir altın madeni bulmuştu.

Adam arkadan aydınlatılan bir perdenin gerisine, gerçekten ayırt edilmeyecek biçimde sık giyimli, gerçek büyüklüğünde erkek bir manken yerleştirmişti. Son derece kıvrak bir strip-teaseci, giyimli olmasına rağmen kısa sürede çıplak kalan bu mankenle, insanlığın tarihi kadar eski bir oyun oynuyordu.

Seyircilerden ise, gölge oyunları sırasında, açıklıkla belirtebilirim ki, hiç ama hiç bir şey saklanmıyordu.

Strip-tease yıldızı, iki insan arasındaki ilişkileri tek başına bile kusursuz canlandırdığı için şiddetle alkışlandı. Numarasından sonra tekrar giyinerek, bara konsomasyon yapmaya ve geliri biraz daha arttırmaya gitti. Bu arada hayli içirilmiş bir bay, kızının arkasındaki fermuarı aşağı indirince suratına bir tokat yedi. İşte kız böylesine namusluymuştu.

Artık limanda canlı-seks olarak nitelendirilen çıplaklık görme arzum tamamen dinmişti.

Yine de beni bir kez olsun soyamamışlardı. Buna rağmen zamanımın çoğunu, bir içki arkadaşı arayanları yanımdan uzaklaştırmaya çalışmakla geçirmiştim. Şimdi artık rahatlıkla söyleyebilirim ki, St. Pauli'de yalnızca isteyen soyulur. Tabii bu isteyen kelimisinin kapsamını çok geniş tutmak şart.

□

ÇIPLAKLIK seyrinden bıkmıştım. Artık biraz da halkın eğlendiği, konsomatrist kadınların ve striptease yıldızlarının bulunmadığı eğlence yerlerine gitmek istiyordum.

Bu ihtiyacımı gidermek üzere ilk gittiğim yer ünlü «Kadın seçimi-Balo Salonu»ydu. Salonun sahibi akıllıca davranarak, eğlenceyi kazanç haline getireceği dış görünüşünden belli olan tüm kadınları geri çeviriyordu. (Bu tür kadınlar ise birkaç ev ötedeki, aşk arayan yalnız kişiler arasında adı yaygın, danslı-café'de memnuniyetle karşılanıyorlardı. Café, «Erginler için mizah» dergileri satan bir dükkânın tam yanındaydı.)

Kadın-seçimi balo salonunun atmosferi son derece temiz ve hoştu. Avizeler ve masa lambaları içersini öylesine aydınlatmıştı ki, listedeki içkilerin fiyatları bile okunuyordu. Bu ise, zevk limanında kişinin ancak ender durumlarda karşılaştığı bir avantajıdı.

Dans müziği başladığı anda, salonun çeşitli yerlerinde oturan bayanlar ayağa kalkarak, kavalie seçimine başladılar.

Dimdik ve umut içinde bar iskemlemde oturuyor, erkeğin yakışıklısından anlayan birinin gelerek beni dansa kaldırmasını bekliyordum.

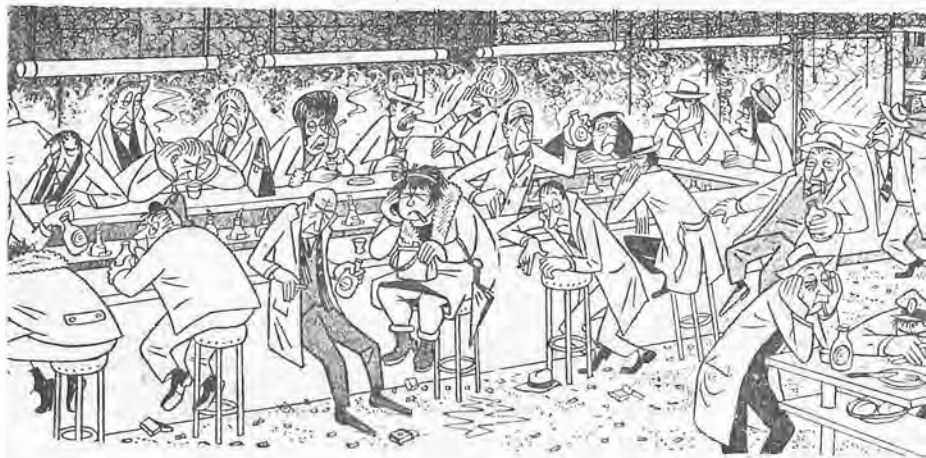
Fakat kimse tarafından piste davet edilmedim. Hem de aynı şey tam üç defa tekrarlandığı halde...

Kadınların ilgisizliği, bence fazla ilgilerinden daha iyiydi; daha önce sokulganlıklarından çok çekmiştim. Baloda dansa kaldırılmayan bir genç kızın acılarını çekerek, kendimi bir an için kadın gibi hissettim. (Zevk limanında erkeklerin kendilerini çok daha fazla kadın gibi hissettikleri yerler olduğu gibi, bunun tam tersi de vardı. Fakat oralara hâkim atmosferi anlatmak sansürün tüm şimşeklerini çekeceği için bundan vazgeçiyorum.)

Şimdi «Zevk limanının» en ilgi çekici görüntüsünün anlatımına gelmiş oluyorum: Bu denli umutsuz, dertli, bitkin kuşkulu ve çaresiz yüzü aynı kilometrekare üstünde hiç görmemişim. Denizciler için hatıra eşyaları satan dükkânın vitrininde, parçası 48 mark olan, İhtiyar Malezya'lı kadın masklarında rastlanıyordu.

Kötümserliğin, mutsuzluğun en fazla yaygınlaştığı yer ise dar, yan sokaklarda adım başında rastlanan, «Köhm adaları» adlı ufak meyhanelerdi. Oralarda tipik yeraltı dünyasının bireylerine rastladığınız gibi pek çok denizciyi de bir arada görebilirsiniz. Tabii bu arada fazla alkol almanın doğuracağı çeşitli terslikleri de göz önüne alarak.

Bardaki sandalyelerden birine çökerek, müzik dolabından «Herz von St. Pauli» şarkısının tatlı nağmelerini dinliyordum. Yanımda oturan açık kafalı, kaba görünümlü bir bay; yanındaki, kendinden pek

Sigara dumanından göz gözü görmez hale gelen ünlü Zevk Limanı Meyhanelerinden birinin sabaha karşı saat üçteki görünüşü.

kibar görünürlü olmayan kadının ağzına elinin tersiyle vurup bağırdı:

— Çeneni tut!

Sonra da elini öfkeyle barın üstündeki iki bardak biraya indirdi. Bardan aşağı akan biralarla pardösüm sıırıslıklam olmuştu. Yine de sarhoş insanların üstüne gitmemek gerektiğini düşünerek, dost bir ifadeyle seslendim:

— Zararı yok, leke yapmaz.

İşte bunu yapmamam gerekiyordu.

Biraz önce kabaca susması söylenen kadın burnundan boşalan kanları silerek, kavalyesini benim üstüme kışkırttı:

— Şunun gagasına bir tane indir de sussun!

Bugün iyi bir dişçide iyi bir protez yaptırmanın ne denli pahalı olduğunu bilen her kişi, oradan hemen ayrılmamı korkaklık olarak nitelendirmeyecektir.

Akasyalı bulvar boyunca ilerledim. Yıllardır kaldırımları kenarında bir tek akasya ağacına bile rastlanmayan bu bulvarda şimdi serbest çalışan, ve ufak işler çeviren kadınlar adım başında yol kesiyorlardı.

Kadın üstünde «fare zehiri» yazılı bir kutunun durduğu çöp kutusuna yaslanmıştı. Ondan birkaç adım ötede ise belâlısı bekliyordu.

Dar bir yan sokakta, karşımdan ayı iriliğinde, kuvvetli bir denizcinin bana doğru geldiğini gördüm. Birden olduğu yerde durarak seslendi:

— Şapkanı çıkar!

Buz gibi esen poyraz rüzgârının etkisiyle, cesaretimi toplayarak sordum: «Niçin?»

Denizci yavaş yavaş, fakat yüzünden belli olan bir öfkeyle bana yaklaşıp tekrarladı:

— Sana şapkanı çıkar dedim.

O anda, korkudan ter içinde kaldığımı hissediyordum. Ürkek ürkek adamın isteğini yerine getirdim. Sarhoş denizci hiç bir şey söylemeden yanımdan geçti gitti.

Şapkamı tekrar başıma oturtarak, korkumu yüksek dereceli bir alkolle unutmak amacıyla, önüme çıkan ilk bodrum meyhanesine daldım.

İçeri girer girmez yıllardır tüm güzelliğini yitirmiş, çirkin, dağınık bir kadın yanıma yaklaşıp, küfrettikten sonra bağırdı:

— Ahlâk zabıtasındansın, değil mi domuz? Defol!

Sonunda o gece niçin antipati topladığımı anlıyordum. Beni ahlâk zabıtasından bir polise benzetiyorlardı.

Meyhaneci kadına kendini toplamasını söyleyince, kadın ağza alınmayacak bir küfür ederek gitti. Öteki müşteriler beni kötü kötü süzüyorlardı. Burada da rahat edemeveceğimi anlıyordum. Aceleyle şarabını içerek tezgâhın üstüne bir mark bıraktım. Fakat maalesef marka çok benzeyen, değeri ondan çok daha düşük bir Danimarka 25-öreligi çıktı. Gittiğim yerlerden birinde paramı bozarken, karanlıkta bunu bana mark olarak vermişlerdi.

Henüz uyanan, sızmış kalmış sarhoşlardan biri, kendine gelir gelmez meyhaneciye bu aldatma teşebbüsü karşılığında birkaç dişimi kırması gerektiğini belirtti. Meyhaneci öyle yapmadığı için minnettarım.

Birkaç ufak meyhaneye daha uğradiysam da,

hiç birinde bir tek dertsiz, neşeli insana rastlamadım. Sonra, caddenin girişine ve çıkışına anlamsız yere «Gençler giremez» yazılmamış olan Herbert cadde-sinden limana inmeye başladım.

O sırada pencerelerden birinden cırtlak bir kadın sesinin adımı çağırdığını duydum.

— Oh, şuna bakın Manfred Schmidt! İçeri gel-sene!

Pek genç sayılmayacak bayan, savaş günlerin-den arkadaşım çıktı. O devrede gazetede haber yar-dımcısı olarak çalışmış, savaş sırasındaki başarıları-mı dikkatle incelemişti. Ayrıca benim bulunduğum bölükte moralin yüksek tutulmasına da hizmet et-mişti. Sonunda ise, gazeteciliği bırakarak, iyi çalışan bir eğlence kuruluşunun patronu olmuştu. Beni bera-ber kahve içmeye davet etti. Savaş anılarımızı taze-lediğimiz bu anıların o gecesinin en güzel çeyrek saati olduğunu söyleyebilirim.

Eğlence merkezindeki gezintime anlamlı bir son vermek amacıyla ünlü, Davidswache karakoluna da kısa bir ziyaret yaptım.

Bu karakolda, her gece tüm Hamburg karakolla-rında ayıltılanlardan çok daha fazla sarhoş ayıltılır, çok daha fazla yankesici tutuklanır, çok daha fazla polis olayı zapta geçer. Davidswache'de gece gündüz hazır bulunan bir doktor, her sarhoşa kendine gel-mesi için iğne yapar, birçoklarını ise sakinleştirir. Yarım saat boyunca, karakola gelerek bir konsomat-rist tarafından soyuldukları, bir hırsız tarafından çarpıldıkları ya da aldatıldıklarıyla ilgili şikâyetleri-ni bildiren vatandaşları dinledim. Hepsi «zevk lima-nı»nın zavallı kurbanlarıydı.

Lüks bir otelin resepsiyon memurundan bile sık ve çok anlayışlı olan polis müdürü, şikâyetçileri uğurlarken, onlara öğüt vermekten kendini alıkoyamıyordu:

— Bir daha St. Pauli'ye gelirken yanınıza annenizi de alın; o parınıza sizden daha iyi sahip çıkar.

Polis edindiği tecrübeler sonucunda, bu ihbariarın çoğunun, annelere St. Pauli'deki zevk yuvalarında eriyen paraların ne olduğunu açıklamak üzere kasten yapıldığını çok iyi biliyordu.

Davidswache'nin kuru havası beni tekrar susatmıştı. Yarısı sızmış, diğer yarısı ise sızmak üzere olan müşterilerle dolu bir meyhanede, son bir bardak bira içtim.

Uykusu gelmiş bir St. Pauli kurbanı, başını tezgâhın üzerine koymuş horluyordu. Meyhaneci kadın elindeki yaş bezle tezgâhın üstünü temizliyordu. Sıra o bölgeye gelince, sol eliyle adamın başını tutup, kaldırdı. Altını temizledikten sonra başı tekrar aynı yere bıraktı. Bu davranış karşısında, o gece ilk kez içten güldüm ve eğlendim.

Sabaha karşı üçte, içtiğim biranın parasını ödemek istediğimde meyhaneci kadın geri çevirerek, seslendi :

— Parayı önceden ödedin ya sersem! Parana sahip ol hiç değilse!

Haklıydı. Demek ki St. Pauli'nin dillerde gezen şarkısı hâlâ geçerliydi.

Sisli limandan eve döndüğüm sırada, uzaktan vapur düdükleri duyuluyordu. Başında bere olan yaşlı bir adam yanıma sokularak, kolumu tuttu ve çatlak bir sesle yalvardı:

ŞAHANE GEZİ

— Ben yalnız terk edilmiş bir adamım! Size on fenik karşılığında bir şarkı söyleyebilir miyim?

Ona elli fenik verdim. Adam karşılık olarak «Elterngrab-Ana-baba mezarı» şarkısını ve «Don Carlos»tan bir arya söyledi.

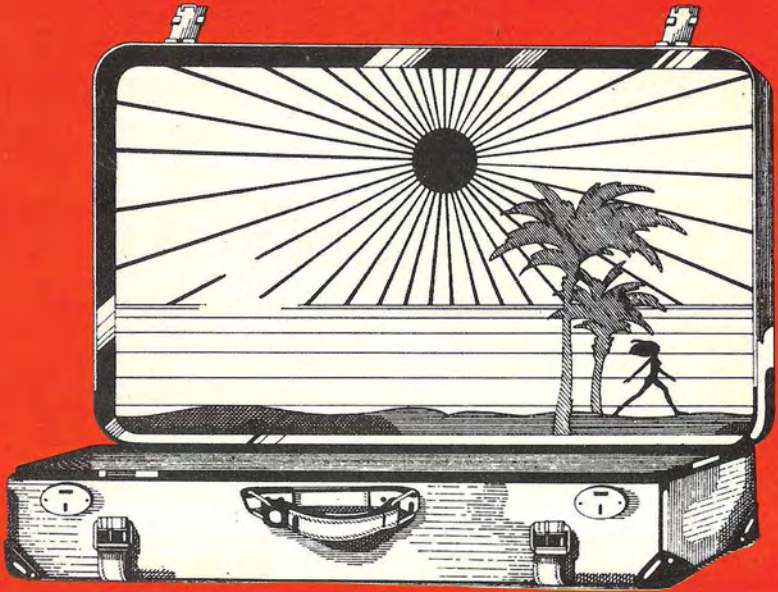
St. Pauli gezintimin en yerinde harcanmış elli feniğiydi bu.

BİTTİ

İÇİNDEKİLER

Müller, Kneipp ve Bogomoletz'de	7
«Kiralık» Odalar Tüm Kullanmalarla!»	9
Dünyanın En Güzel Göbeği	21
Eğlence Merkezi Pigalle'de Portföy - Tango	31
Monte Carlo'da Bir Gece	41
Sophia Loren'le Akşam Yemeğine Gittim	53
Bayan Meir'le Çölde	61
Madrid'te Boğa Güreşleri	77
Paris'te Çıplaklık Başlayınca	91
Strip - Strip - Hurra	105
Koyun Pirzolasıyla Sanat Olayı	119
55 Mark Karşılığında Yüz Kulüpte	127
Zevk Limanında Uzun Bir Gece	143

ŞAHANE GEZİ

Üç kişi yanımdan ayrılınca cüzdanımın yerinde yeller estiğini gördüm...

Gazino'nun şık giyimli kapıcısı :

-"Gördünüz mü işte, paranızı zorla aldılar.

Eğer içeri girseydiniz bizler paranızı, sizi eğlendirerek, tatlılıkla alacaktık. İnanın hiçbir fark yok... Ama içerdeki numaralar eşsiz"...

Bu konuda, ona bütün kalbimle inanıyordum .